Elektronicznie podpisany przez:
Jolanta Starzewska
dnia 22 maja 2026 r.

UCHWAŁA NR XXI/193/2026
RADY POWIATU ŚWIEBODZIŃSKIEGO

z dnia 22 maja 2026 r.

w sprawie uchwalenia „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Świebodzińskim na lata 2026-2035”

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1684 z późn. zm.), art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.) oraz art. 38 ust. 1 pkt 5 z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia (Dz. U. z 2025 r. poz. 620 z późn. zm.) **uchwala się, co następuje:**

§ 1. Uchwala się „Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Świebodzińskiego na lata 2026-2035” w brzmieniu stanowiącym jak załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Świebodzińskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA RADY

Jolanta Starzewska

Załącznik do uchwały nr XXI/193/2026
Rady Powiatu Świebodzińskiego
z dnia 22 maja 2026 r.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Świebodzińskim na lata 2026-2035

Świebodzin 2026

Spis treści

I WPROWADZENIE..... 3
I.1 Kontekst opracowania strategii..... 3
I.2 Podstawa prawna i dokumenty odniesienia..... 3
I.3 Cel i znaczenie strategii..... 5
I.4 Zakres i struktura dokumentu..... 5
I.5 Metodyka opracowania strategii..... 6
II DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W POWIECIE ŚWIEBODZIŃSKIM.....6
II.1 Położenie i charakterystyka ogólna.....6
II.2 Ludność i struktura demograficzna.....7
II.3 Zachodzące zmiany demograficzne.....9
II.4 Zjawisko migracji.....11
II.5 Sytuacja na rynku pracy.....,.....12
II.6 Potencjał gospodarczy.....20
II.7 Edukacja..... 22
II.8 Bezpieczeństwo publiczne..... 24
II.9 Ochrona zdrowia..... 29
II.10 Życie kulturalne, sport i rekreacja..... 30
II.11 Problemy społeczne na terenie Powiatu Świebodzińskiego..... 33
II.11.1 Problemy społeczne a zapotrzebowanie na wsparcie pomocy społecznej.....33
II.11.2 Problem niepełnosprawności..... 38
II.11.3 Piecza zastępcza i wsparcie rodziny..... 50
II.11.4 Zjawisko przemocy domowej..... 54
II.11.5 Zjawisko uzależnienia..... 58
II.12 Wyniki ankiety dla mieszkańców powiatu świebodzińskiego – analiza opinii i potrzeb społecznych..... 59
II. 13 Proces deinstytucjonalizacji pomocy społecznej..... 70
III Analiza SWOT..... 71
IV Misja i wizja rozwoju społecznego Powiatu Świebodzińskiego..... 74
V Cele strategiczne i operacyjne..... 74
VI Kierunki działań polityki społecznej w Powiecie Świebodzińskim..... 78
VII Prognoza zmian w wyniku realizacji Strategii..... 92
VIII Realizatorzy Strategii..... 93
IX Źródła finansowania..... 93
X Spójność realizacji celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Świebodzińskim na lata 2026-2035 ze Strategią Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2021-2030..... 94
XI Monitoring i ewaluacja..... 95
Spis tabel i wykresów 96

I WPROWADZENIE

I.1 Kontekst opracowania strategii

Powiat Świebodziński, położony w centralnej części województwa lubuskiego, jest obszarem o zróżnicowanym potencjale społecznym i gospodarczym. Tworzą go gminy miejskie i wiejskie o zbliżonym charakterze demograficznym, ekonomicznym i kulturowym. W ostatnich latach powiat doświadcza szeregu przemian społecznych, które wpływają na jakość życia mieszkańców oraz sposób funkcjonowania lokalnych instytucji pomocy i integracji społecznej.

Do najważniejszych wyzwań społecznych należą procesy starzenia się społeczeństwa, migracja młodych ludzi w poszukiwaniu pracy i edukacji, a także zmieniająca się struktura rodzin. Coraz większe znaczenie mają również problemy zdrowotne i psychiczne, ubóstwo energetyczne, długotrwałe bezrobocie oraz wykluczenie cyfrowe, szczególnie na terenach wiejskich. Wzrost kosztów życia i niepewność ekonomiczna wpływają na sytuację rodzin z dziećmi, osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów.

Na terenie powiatu świebodzińskiego funkcjonuje rozwinięta sieć instytucji pomocy społecznej, w tym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, jednostki organizacyjne samorządów gminnych oraz liczne organizacje pozarządowe. Działają one na rzecz wsparcia rodzin, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, a także osób dotkniętych bezrobociem lub problemami zdrowotnymi. Mimo to istnieje potrzeba wzmocnienia współpracy międzysektorowej oraz wypracowania zintegrowanego, długofalowego podejścia do rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Świebodzińskiego na lata 2026–2035 stanowi odpowiedź na te wyzwania. Jej celem jest stworzenie spójnej wizji działań w zakresie lokalnej polityki społecznej, opartej na diagnozie sytuacji mieszkańców oraz na zasadach partnerstwa, integracji i efektywności.

I.2 Podstawa prawna i dokumenty odniesienia

Obowiązek opracowania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Świebodzińskim na lata 2026-2035* wynika z art. 16b ust. 1 oraz art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2025r., poz. 1214 z późn. zm.). Zgodnie z tymi przepisami jednostki samorządu terytorialnego zobowiązane są do opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych, która stanowi podstawowe narzędzie planowania i koordynacji działań w zakresie polityki społecznej.
Strategia powinna zawierać w szczególności:

- diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
- zestaw wskaźników pozwalających monitorować realizację przyjętych działań i celów.

Różnorodność problemów społecznych występujących na terenie powiatu świebodzińskiego powoduje konieczność uwzględnienia także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu oraz realizację zadań z zakresu polityki społecznej. Do najważniejszych z nich należą między innymi:

- ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- oraz inne przepisy określające zadania jednostek samorządu terytorialnego w sferze polityki społecznej, rodzinnej i senioralnej.

Strategia składa się z dwóch zasadniczych części:

- **części teoretycznej**, obejmującej podstawy prawne i metodologiczne opracowania dokumentu, zasady lokalnej polityki społecznej oraz odniesienia do innych dokumentów strategicznych obowiązujących na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym;
- **części praktycznej**, prezentującej diagnozę sytuacji społecznej powiatu świebodzińskiego, identyfikację problemów i wyzwań, cele strategiczne oraz kierunki działań służących ich realizacji.

Część wstępna dokumentu zawiera również opis zasad konstruowania strategii, wartości i priorytetów, na których opiera się lokalna polityka społeczna, a także informacje dotyczące metodyki pracy nad dokumentem. Wskazuje także powiązania strategii powiatowej z dokumentami strategicznymi funkcjonującymi na szczeblu krajowym, wojewódzkim i gminnym, co zapewnia spójność planowania społecznego w ramach całego systemu zarządzania publicznego.

Niniejszy dokument przedstawia diagnozę aktualnej sytuacji społecznej na terenie Powiatu Świebodzińskiego, identyfikuje istniejące i prognozowane problemy społeczne, a także wskazuje cele strategiczne i kierunki działań, które umożliwią skuteczne reagowanie na potrzeby mieszkańców. Strategia jest skierowana do wszystkich mieszkańców powiatu, w szczególności do osób i rodzin znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych wymagających wsparcia w odzyskaniu samodzielności i integracji społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Świebodzińskim na lata 2026-2035 stanowi jedno z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej. Jest dokumentem długofalowym, integrującym działania różnych instytucji i partnerów społecznych, mającym na celu poprawę jakości życia mieszkańców, wzmocnienie więzi społecznych oraz zapewnienie równych szans rozwojowych wszystkim grupom społecznym.

I.3 Cel i znaczenie strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Świebodzińskiego na lata 2026–2035 ma na celu określenie długofalowych kierunków działań w zakresie polityki społecznej, ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców, w szczególności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wzmacnianie spójności społecznej.

Główne cele dokumentu to:

- diagnozowanie i ograniczanie zjawisk wykluczenia społecznego,
- rozwijanie usług społecznych dopasowanych do potrzeb różnych grup mieszkańców,
- wspieranie rodzin i seniorów w utrzymaniu samodzielności życiowej,
- aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych marginalizacją,
- zwiększenie współpracy między instytucjami publicznymi, NGO oraz sektorem prywatnym,
- wzmocnienie kompetencji lokalnych społeczności w zakresie samopomocy i solidarności międzypokoleniowej.

Strategia stanowi również narzędzie zarządzania i planowania działań w sferze społecznej. Pozwala lepiej koordynować przedsięwzięcia finansowane ze środków krajowych i europejskich oraz zapewnia spójność lokalnych polityk sektorowych.

I.4 Zakres i struktura dokumentu

Strategia obejmuje kluczowe obszary polityki społecznej realizowane na poziomie powiatu, w szczególności:

- pomoc społeczną i integrację społeczną,
- wspieranie rodziny oraz system pieczy zastępczej,
- politykę senioralną oraz działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami,
- profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień,
- politykę rynku pracy i edukacji zawodowej,
- zdrowie psychiczne oraz przeciwdziałanie przemocy domowej,
- rozwój usług społecznych w środowisku lokalnym.

Dokument został opracowany w układzie logicznym obejmującym:

1. Diagnozę sytuacji społecznej powiatu – przedstawiającą kluczowe problemy, zasoby i trendy;
2. Cele strategiczne i operacyjne wraz z kierunkami działań;
3. System wdrażania, monitorowania i ewaluacji strategii, umożliwiający ocenę postępów i skuteczności realizowanych przedsięwzięć.

Strategia ma charakter otwarty, umożliwia aktualizację i dostosowanie do zmieniających się uwarunkowań społecznych i gospodarczych w trakcie jej obowiązywania.

I.5 Metodyka opracowania strategii

Strategia została przygotowana w procesie partycypacyjnym, z wykorzystaniem metod diagnozy społecznej i analizy danych zastanych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- samorządów gminnych wchodzących w skład powiatu,
- instytucji rynku pracy i edukacji,
- organizacji pozarządowych,
- służb mundurowych, ochrony zdrowia i oświaty,
- oraz mieszkańcy powiatu

Proces opracowania obejmował analizę danych statystycznych (m.in. GUS, OPS, PCPR, PUP), konsultacje społeczne, ankiety. Dzięki temu dokument odzwierciedla rzeczywiste potrzeby społeczności lokalnej i wskazuje możliwe kierunki skutecznych działań.

II DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W POWIECIE ŚWIEBODZIŃSKIM

II.1 Położenie i charakterystyka ogólna

Powiat Świebodziński położony jest w północno-środkowej części województwa lubuskiego. Zajmuje powierzchnię około 937 km² i graniczy z powiatami: międzyrzeckim, sulechowskim, krośnieńskim, żarskim, nowosolskim oraz wschowskim. Siedzibą władz powiatu jest miasto Świebodzin, będące administracyjnym, gospodarczym i kulturalnym centrum regionu.

W skład powiatu wchodzi sześć gmin:

- gmina miejsko - wiejska Świebodzin,
- gmina miejsko-wiejska Zbąszynek,
- gmina wiejska Łagów,
- gmina wiejska Lubrza,
- gmina wiejska Skąpe,
- gmina wiejska Szczaniec.

Mapa 1 Powiat Świebodziński

Powiat Świebodziński charakteryzuje się zróżnicowanym krajobrazem, obszary rolnicze i leśne sąsiadują tu z terenami rekreacyjnymi i turystycznymi. Korzystne położenie przy

głównych szlakach komunikacyjnych, w tym przy drodze ekspresowej S3 (Świnoujście – Zielona Góra – Legnica) oraz przy linii kolejowej Berlin – Warszawa, sprzyja rozwojowi gospodarczemu, turystyce i napływowi inwestycji.

II.2 Ludność i struktura demograficzna

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na dzień 31 grudnia 2024 roku Powiat Świebodziński liczył 53 851 mieszkańców. W strukturze płci kobiety stanowiły 51,0%, a mężczyźni 49,0% populacji.
Największym ośrodkiem miejskim jest Świebodzin, zamieszkały przez 20 744 osoby, co stanowi blisko połowę ludności całego powiatu. Średni wiek mieszkańców miasta wynosi 43,1 roku, co potwierdza postępujący proces starzenia się społeczeństwa.
W latach 2002–2024 liczba mieszkańców powiatu zmniejszyła się o ok. 4,2%, głównie w wyniku ujemnego przyrostu naturalnego i migracji osób młodych w kierunku większych ośrodków miejskich lub za granicę. Zjawiska te prowadzą do kurczenia się zasobu ludności w wieku produkcyjnym i wzrostu udziału osób starszych, co stanowi jedno z kluczowych wyzwań społecznych dla najbliższych lat.
Powiat Świebodziński wykonuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym, zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2025r. poz. 1684 z późn.zm.). Zadania te obejmują szeroki zakres spraw z różnych dziedzin życia społecznego, gospodarczego i administracyjnego, realizowanych w imieniu wspólnoty powiatowej oraz na rzecz mieszkańców wszystkich gmin tworzących powiat.

Tabela 1 Zadania publiczne o charakterze ponadgminnym

Obszar tematyczny	Zakres działań	Główne instytucje i podmioty realizujące zadania
Infrastruktura społeczna	- Edukacja publiczna - Promocja i ochrona zdrowia - Pomoc społeczna - Wspieranie rodziny i pieczy zastępczej - Wspieranie osób z niepełnosprawnościami - Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja zawodowa - Promocja powiatu i współpraca z NGO - Kultura, ochrona zabytków	- Starostwo Powiatowe w Świebodzinie - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie - Powiatowy Urząd Pracy w Świebodzinie - Nowy Szpital w Świebodzinie - Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia lokalne
Infrastruktura techniczna	- Drogi publiczne i transport zbiorowy - Utrzymanie obiektów użyteczności publicznej - Gospodarka nieruchomościami powiatowymi	- Starostwo Powiatowe – Wydział Gospodarki Nieruchomościami

Porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli	- Obronność i zarządzanie kryzysowe - Ochrona przeciwpowodziowa i przeciwpożarowa - Zapobieganie zagrożeniom życia, zdrowia i środowiska	- Komenda Powiatowa Policji w Świebodzinie - Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Świebodzinie - Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego - Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego
Ochrona środowiska i przyrody	- Gospodarka wodna - Rolnictwo, leśnictwo, rybactwo śródlądowe - Geodezja, kartografia i kataster nieruchomości - Administracja architektoniczno-budowlana	- Wydział Budownictwa i Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego - Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Świebodzinie - Państwowa Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna - Nadleśnictwa i instytucje gospodarki wodnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy o samorządzie powiatowym i danych Starostwa Powiatowego w Świebodzinie,

Według danych GUS z 31.12.2024 roku w Powiecie Świebodzińskim było 53 851 mieszkańców, z czego 51 % stanowiły kobiety, a 49% mężczyźni.

Tabela 2 Liczba osób zamieszkałych w Powiecie Świebodzińskim

Lp.	Gmina	Liczba zamieszkałych ogółem	w tym kobiet	w tym mężczyzn
1.	**Lubrza**	3580	1752	1828
2.	**Łagów**	4701	2332	2369
3.	**Skąpe**	4992	2465	2527
4.	**Szczaniec**	3629	1854	1775
5.	**Świebodzin**	28909	14962	13947
6.	**Zbąszynek**	8040	4078	3962

Źródło: GUS, opracowanie PUP w Świebodzinie. Stan na 31.12.2024r.

Powiat posiada specyficzny charakter, ponieważ z jednej strony jest silnym ośrodkiem gospodarczym, z drugiej zagłębiem turystycznym. Wpływ na tworzenie pozytywnego wizerunku gospodarczego powiatu ma położenie geograficzne. Położenie powiatu świebodzińskiego znajduje się w bezpośrednim otoczeniu głównych szlaków komunikacyjnych kraju, tj. autostrady A2 umożliwiającej komunikację Europy zachodniej z Warszawą oraz trasy S3 szybkiego ruchu biegnącej ze Świnoujścia na południe. Ponadto istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój jest szlak tranzytowy z Niemiec na wschód oraz ze Skandynawii na południe Europy. Według Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową położenie takie, stawia

Świebodzin w rankingu atrakcyjności inwestycyjnej miast powiatowych na wysokiej pozycji. Ponadto pod uwagę brano chłonność rynku pracy i jego jakość, klimat społeczny, infrastrukturę techniczną, otoczenie biznesu, możliwości wypoczynkowe i aktywność marketingową. Wysoka pozycja powiatu w rankingu stwarza dużą szansę dla przedsiębiorstw, które wykorzystują logistyczne możliwości kontaktu z prawie wszystkimi krajami Europy i świata.

Warunki naturalne powiatu świebodzińskiego stwarzają szczególne możliwości rozwoju funkcji turystycznej. Na atrakcyjność turystyczną powiatu wpływają: położenie i klimat, urozmaicona rzeźba terenu, jeziora i lasy oraz czyste środowisko. Interesujące zabytki architektury i obiekty świadczące o bogatym dziedzictwie kulturowym również podnoszą atrakcyjność powiatu. Nie są one jednak należycie eksponowane, eksploatowane i promowane. Na terenach wiejskich duże znaczenie powinna mieć agroturystyka, traktowana nie tylko jako możliwość aktywizacji gospodarczej wsi lecz również jako jedna z popularnych form turystyki.

Wg danych Powiatowego Urzędu Pracy w Świebodzinie w powiecie świebodzińskim na 1000 mieszkańców pracują 362 osoby. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa lubuskiego oraz znacznie więcej od wartości dla Polski. 46,4% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 53,6% mężczyźni.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców powiatu świebodzińskiego 8 515 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 9 696 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi 1 181.

5,1% aktywnych zawodowo mieszkańców powiatu świebodzińskiego pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 44,4% w przemyśle i budownictwie, a 25,3% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,1% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

W 2024 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie świebodzińskim wynosiło 7 823,19 PLN, co odpowiada 90,6% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

II.3 Zachodzące zmiany demograficzne

Spadek liczby ludności w Powiecie Świebodzińskim wynika z zachodzących niekorzystnych zmian demograficznych, które obserwuje się od wielu lat. Do głównych przyczyn spadku ludności w Polsce zalicza się przede wszystkim, wpływ czynników ekonomicznych, kulturowych oraz starzenie się społeczeństwa. Sytuacja ta przekłada się na zmniejszenie liczby mieszkańców w powiatach i województwach.

Liczba nowo narodzonych dzieci systematycznie spadała od 2020r. (z 513 do 389 w 2024r.), co wskazuje na malejącą dzietność w powiecie. Z kolei liczba zgonów jest wyższa od liczby urodzeń w każdym roku. Najwięcej zgonów odnotowano w 2021r. (766), natomiast najmniej w 2024r. (544).

Przyrost naturalny w całym analizowanym okresie był ujemny, co oznacza, że liczba mieszkańców zmniejsza się z powodu przewagi zgonów nad urodzeniami. Największy ujemny przyrost zanotowano w 2021r. (-253 osoby), natomiast najmniejszy w 2024r. (-155 osób).

Tabela 3 Przyrost naturalny w Powiecie Świebodzińskim w latach 2020-2024

Rok	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2020	513	707	-194
2021	513	766	-253
2022	421	648	-227
2023	416	581	-165
2024	389	544	-155

Źródło: GUS, opracowanie własne

Wykres 1 Przyrost naturalny w Powiecie Świebodzińskim w latach 2020-2024

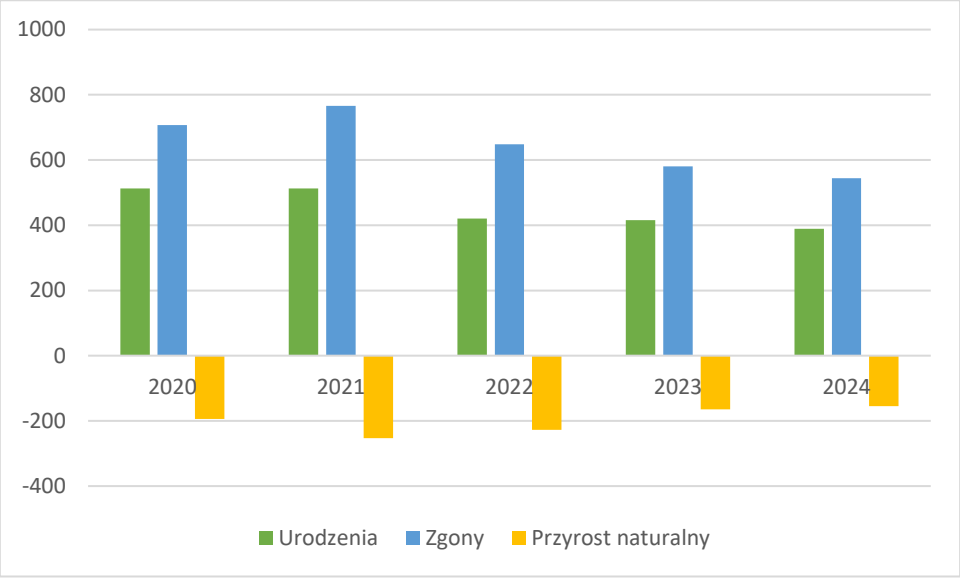

Źródło: GUS, opracowanie własne

Widocznym i niepokojącym zjawiskiem w Powiecie Świebodzińskim jest proces starzenia się społeczeństwa, który przekłada się na wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Liczba seniorów (65+) w latach 2020–2024 zwiększyła się z 9 882 do 11 055 osób, co oznacza wzrost o 1 173 osoby. Równocześnie spada liczba dzieci i młodych mieszkańców – populacja dzieci (0–14 lat) zmniejszyła się z 8 817 do 8 037 osób, a populacja młodzieży w wieku 15–24 lat utrzymuje się w granicach 5 410 - 5 554 osób, co wskazuje na niski potencjał odtwarzania pokoleń w przyszłości.

Powiat Świebodziński doświadcza jednocześnie spadku liczby dzieci i młodzieży oraz wzrostu liczby seniorów, co wymusza długofalowe planowanie działań prorodzinnych, opiekuńczych i zdrowotnych.

Tabela 4 Ludność Powiatu Świebodzińskiego według głównych grup wiekowych (2020–2024)

Grupa wiekowa	2020r.	2021r.	2022r.	2023r.	2024r.
Dzieci (0–14)	8 817	8 766	8 580	8 335	8 037
Młodzież (15–24)	5 410	5 390	5 390	5 444	5 554
Wiek produkcyjny (15–64)	35 051	34 903	34 557	34 129	33 691
Seniorzy (65+)	9 882	10 004	10 231	10 638	11 055

Źródło: GUS, opracowanie własne

Wykres 2 Ludność Powiatu Świebodzińskiego według głównych grup wiekowych (2020–2024)

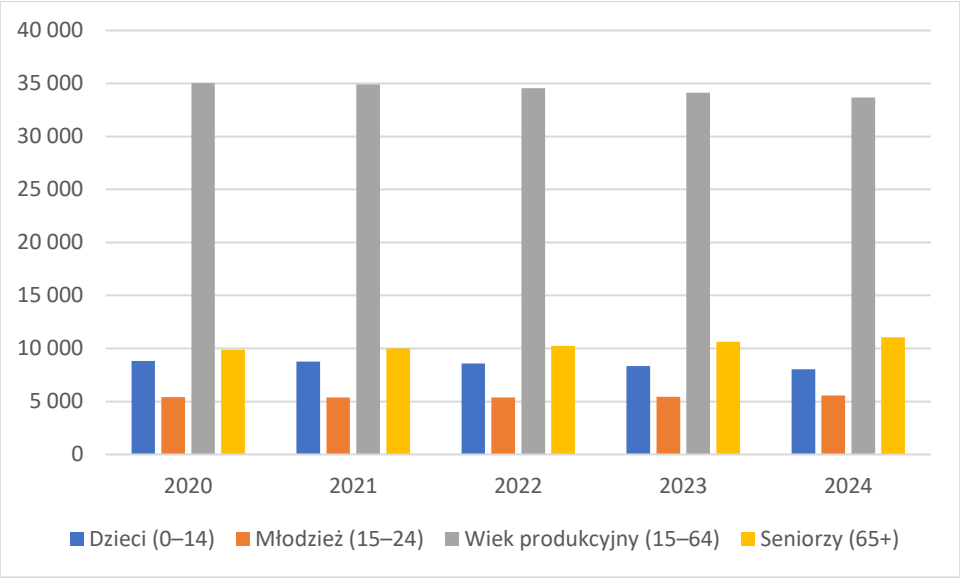

Źródło: GUS, opracowanie własne

II.4 Zjawisko migracji

Niekorzystnym zjawiskiem demograficznym w Powiecie Świebodzińskim jest problem migracji ludności. W latach 2020–2024 w każdym roku liczba osób wymeldowujących się z terenu powiatu była wyższa niż liczba osób zameldowujących się, co skutkowało ujemnym saldem migracji.

Najbardziej niekorzystną sytuację odnotowano w 2021r., kiedy saldo migracji wyniosło –145 osób. W kolejnych latach nastąpiła częściowa poprawa, a najkorzystniejsze saldo migracji wystąpiło w 2023r. (–82 osoby). W 2024r. ponownie odnotowano pogorszenie sytuacji migracyjnej – saldo migracji wyniosło –125 osób.

Utrzymujący się w całym analizowanym okresie odpływ ludności stanowi zjawisko niepożądane i niekorzystne z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu Świebodzińskiego, gdyż prowadzi do zmniejszania się liczby mieszkańców, osłabienia lokalnego potencjału demograficznego oraz ograniczenia zasobów pracy, a także zwiększenia zapotrzebowania na usługi społeczne, zwłaszcza w obszarze wsparcia osób starszych.

Tabela 5 Saldo migracji w Powiecie Świebodzińskim w latach 2020–2024

Rok	Liczba osób zameldowanych	Liczba osób wymeldowanych	Saldo migracji
2020	532	650	-118
2021	542	687	-145
2022	580	687	-107
2023	644	726	-82
2024	606	731	-125

Źródło: GUS, opracowanie własne

II.5 Sytuacja na rynku pracy

Z danych przedstawionych w poniższym wykresie wynika, że od roku 2021 utrzymuje się stały spadek stopy bezrobocia, która w okresie od 2020 roku do roku 2024 zmniejszyła się o 3,2 %. Rok 2020 był rokiem, w którym borykaliśmy się z pandemią COVID – 19, a jej skutki odczuwalne były nie tylko w służbie zdrowia lecz w całej gospodarce, a co za tym idzie także na rynku pracy. Stabilizująca się sytuacja covidowa widoczna jest już w 2021 roku gdzie nastąpił spadek stopy bezrobocia o 2,1 %.

Wykres 3 Stopa bezrobocia w powiecie świebodzińskim w latach 2020-2024

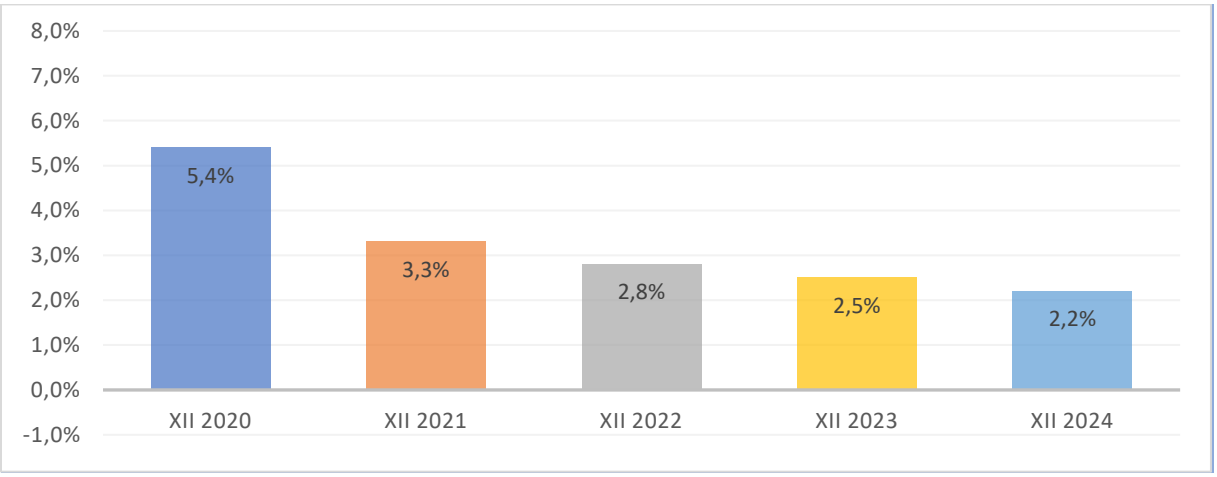

Źródło: PUP w Świebodzinie

Tabela 6 Stan osób bezrobotnych i procentowy udział bezrobocia w poszczególnych gminach

Lp.	Wyszczególnienie	2024 r.	
		Liczba osób bezrobotnych	% udział w liczbie bezrobotnych w powiecie
1.	**Gmina Lubrza**	38	6,5
2.	**Gmina Łagów**	86	14,8

3.	**Gmina Skąpe**	40	6,9
4.	**Gmina Szczaniec**	51	8,7
5.	**Miasto i Gmina Świebodzin**	318	54,5
6.	**Miasto i Gmina Zbąszynek**	50	8,6
Razem		**583**	**100**

Źródło: PUP w Świebodzinie. Stan na 31.12.2024r.

Jak wynika z powyższej tabeli najwięcej osób bezrobotnych zamieszkuje Miasto i Gminę Świebodzin. Osoby te stanowią ponad 54% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Świebodzinie.

Wykres 4 Stopa bezrobocia powiatu, województwa lubuskiego i kraju w latach 2020-2024

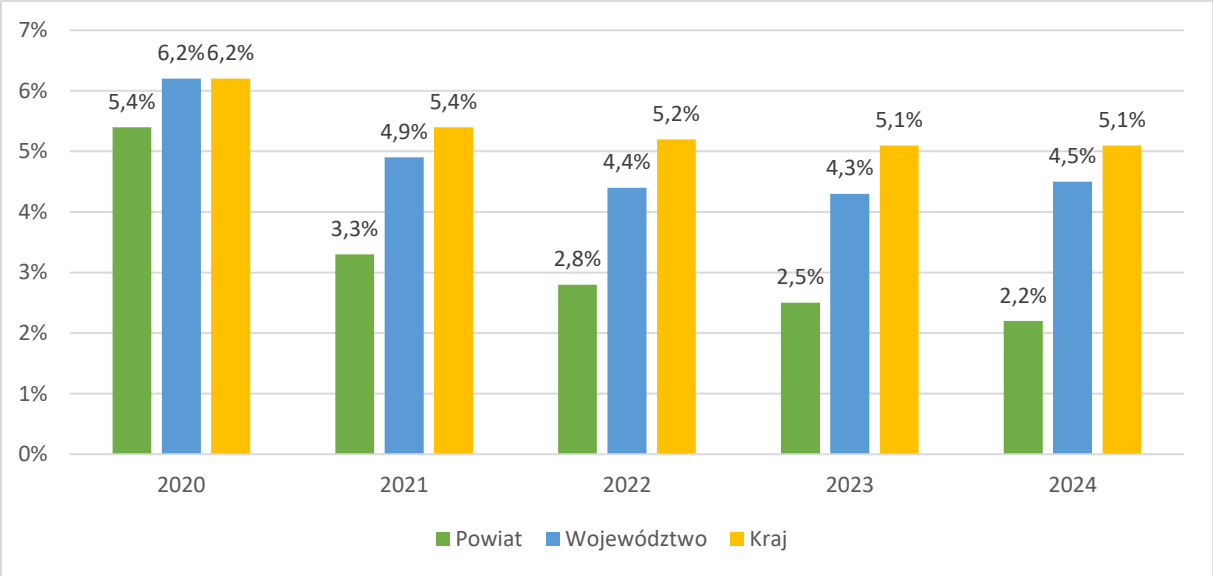

Źródło: opracowanie PUP w Świebodzinie na podstawie informacji WUP Zielona Góra. Stan na 31.12.2020r.-2024r.

Porównując dane dotyczące stopy bezrobocia w przedstawionym okresie należy zauważyć utrzymujący się trend spadkowy poziomu bezrobocia w powiecie. Sytuacja w kraju oraz województwie przedstawia się nieco inaczej. W każdym z badanych okresów stopa bezrobocia w powiecie jest niższa niż stopa bezrobocia w województwie i kraju.

Bezrobocie rejestrowane w Powiecie Świebodzińskim wynosiło w 2024 roku 2,2%. Jest to mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa lubuskiego (4,5%) oraz znacznie mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski (5,1%).

Tabela 7 Informacja o stanie bezrobocia w Powiecie Świebodzińskim

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba osób				
		2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
1.	Liczba osób bezrobotnych ogółem	1385	819	708	653	583
a.	w tym kobiety	703	478	394	321	292
b.	w tym zamieszkali na wsi	798	528	421	395	334
c.	w tym z prawem do zasiłku	237	122	126	160	110
d.	w tym osoby bez doświadczenia zawodowego	314	187	167	136	125

Źródło: opracowanie PUP w Świebodzinie na podstawie informacji WUP Zielona Góra. Stan na 31.12.2020 r.-2024 r.

Utrzymująca się w badanym okresie, tj. od roku 2020 tendencja spadkowa dotycząca liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Świebodzinie doprowadziła do osiągnięcia na przestrzeni ostatnich lat liczby bezrobotnych na bardzo niskim poziomie, tj. 583 osób.

Zarejestrowane osoby bezrobotne podzielić można na różne grupy, z zastrzeżeniem, że osoba bezrobotna może jednocześnie przynależeć do kilku grup.

Tabela 8 Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy w Powiecie Świebodzińskim

Lp.	Osoby w poszczególnych grupach bezrobotnych	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
1.	Osoby do 30 roku życia	368	189	189	157	125
2.	Długotrwale bezrobotni	514	404	224	177	163
3.	Osoby powyżej 50 roku życia	355	227	150	169	161
4.	Osoby posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	180	122	110	85	57
5.	Niepełnosprawni	114	89	67	64	69

Źródło: opracowanie PUP w Świebodzinie na podstawie informacji WUP Zielona Góra. Stan na 31.12.2020 r.-2024 r.

Wykres 5 Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy w Powiecie Świebodzińskim

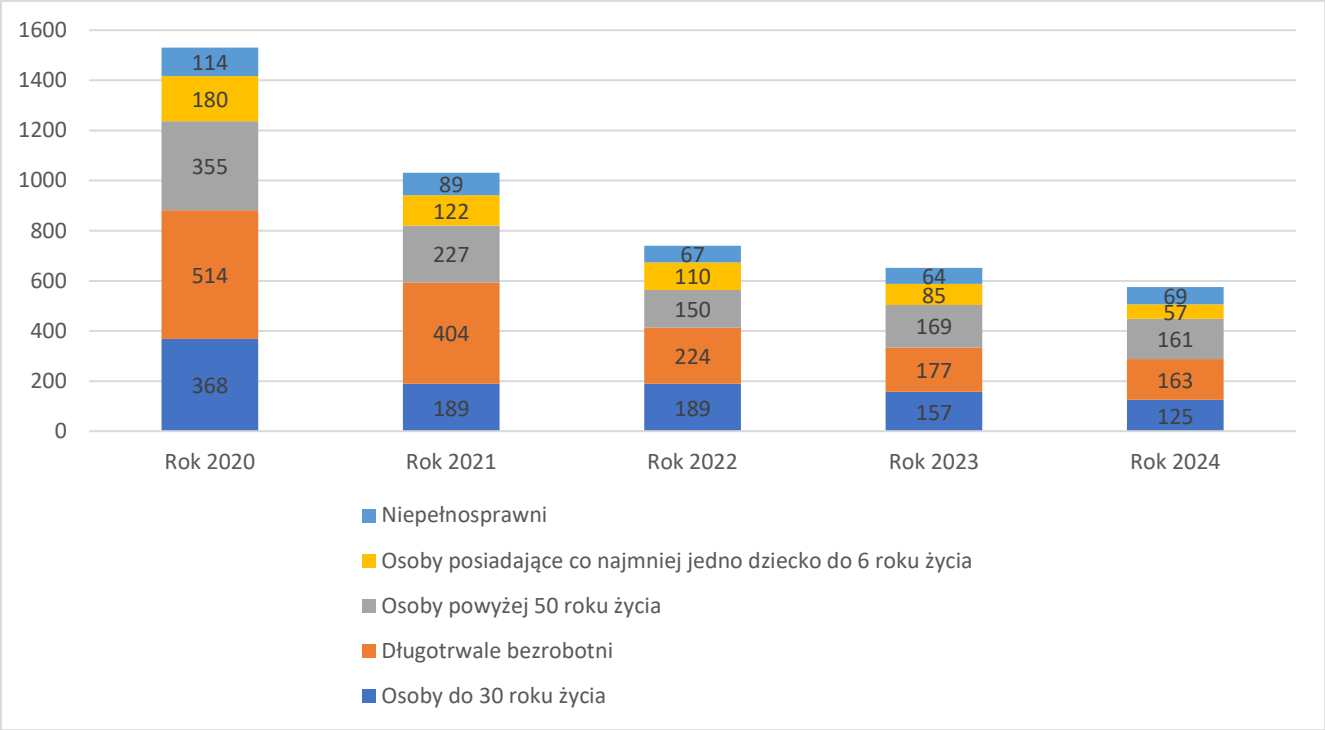

Źródło: opracowanie PUP w Świebodzinie na podstawie informacji WUP Zielona Góra. Stan na 31.12.2020r.-2024r.

Analizując badany okres należy zauważyć tendencję spadkową we wszystkich kategoriach osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. W roku 2024 w stosunku do 2023 wzrost jest jedynie w grupie osób z niepełnosprawnością (o 5 osób).

Osoby długotrwale bezrobotne to osoby oddalone od rynku pracy, których aktywizacja wymaga większego zaangażowania, nakładów czasu i środków.

Poniższa tabele przedstawia liczbę osób bezrobotnych według kategorii stażu pracy i wieku.

Tabela 9 Zarejestrowane osoby bezrobotne według stażu pracy

Staż pracy	**Liczba osób bezrobotnych**					**Udział w grupie bezrobotnych %**				
(w latach)	**2020 r.**	**2021 r.**	**2022 r.**	**2023 r.**	**2024 r.**	**2020 r.**	**2021 r.**	**2022 r.**	**2023 r.**	**2024 r.**
bez stażu	228	135	115	98	89	16,4	16,5	16,2	15	15,2
do 1 roku	203	111	115	87	92	14,7	13,6	16,2	13,3	15,8
1–5	344	192	181	168	141	24,8	23,4	25,6	25,7	24,2
5–10	221	137	114	108	87	16,0	16,7	16,1	16,6	14,9
10–20	194	133	103	104	102	14,0	16,2	14,6	15,9	17,5
20–30	136	76	58	63	54	9,8	9,3	8,2	9,7	9,3
30 i więcej	59	35	22	25	18	4,3	4,3	3,1	3,8	3,1
Razem	**1385**	**819**	**708**	**653**	**583**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

Źródło: *opracowanie PUP w Świebodzinie na podstawie informacji WUP Zielona Góra. Stan na 31.12.2020r.-2024r.*

Wykres 6 Zarejestrowane osoby bezrobotne według stażu pracy

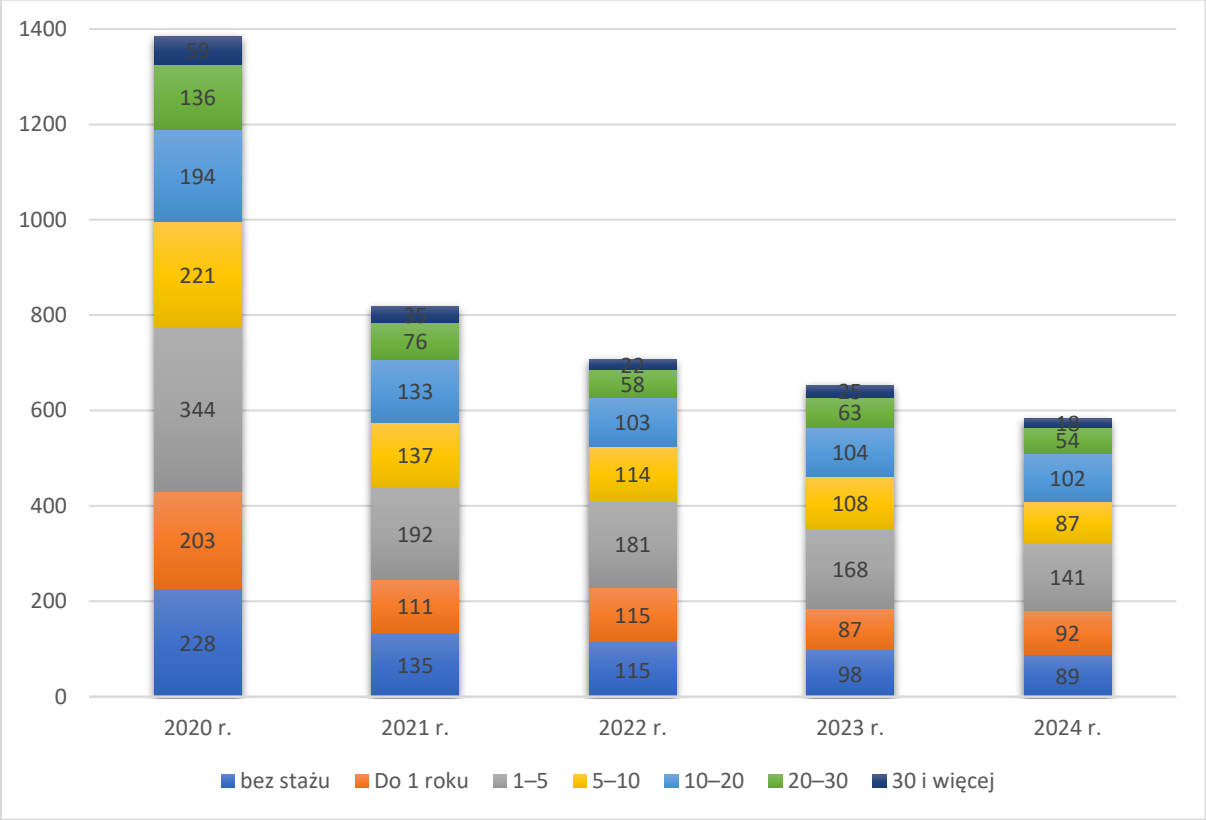

Źródło: opracowanie PUP w Świebodzinie na podstawie informacji WUP Zielona Góra. Stan na 31.12.2020r.-2024r.

Przy spadku ogólnej liczby osób bezrobotnych w roku 2024 nastąpił wzrost liczby osób ze stażem pracy do jednego roku. Największy udział osób bezrobotnych we wszystkich badanych okresach stanowią osoby ze stażem pracy od 1-5 lat.

Udokumentowany staż pracy zgodnie z uchyloną ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy miał wpływ na wysokość pobieranego zasiłku dla bezrobotnych, ponieważ:

- osobie, która posiada staż pracy od 1 roku do 5 lat – przysługiwało 80% zasiłku dla bezrobotnych,
- co najmniej 5 do 20 lat – przysługiwało 100% zasiłku dla bezrobotnych,
- 20 lat i powyżej – 120% zasiłku dla bezrobotnych.

Obecnie obowiązująca ustawa o rynku pracy i służbach zatrudnienia wskazuje, iż zasiłek przez pierwsze 90 dni jego pobierania może być wypłacany w jednej z dwóch wysokości, tj. 100% zasiłku, bądź 120% zasiłku w przypadku udokumentowanego stażu pracy wynoszącego co najmniej 20 lat.

Tabela 10 Struktura osób bezrobotnych według grup wiekowych

Wiek	Liczba osób bezrobotnych					Udział w ogólnej liczbie bezrobotnych %				
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
18-24	188	86	99	89	74	13,6	10,5	14	13,6	12,7
25-34	389	237	193	161	119	28,1	29	27,3	24,7	20,4
35-44	339	205	194	169	147	24,5	25	27,4	25,9	25,2
45-54	229	131	113	121	143	16,5	16	15,9	18,5	24,5
55 i więcej	240	160	109	113	100	17,3	19,5	15,4	17,3	17,2
Ogółem	**1385**	**819**	**708**	**653**	**583**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

Źródło: opracowanie PUP w Świebodzinie na podstawie informacji WUP Zielona Góra. Stan na 31.12.2020r.-2024r.

Wykres 7 Struktura osób bezrobotnych według grup wiekowych

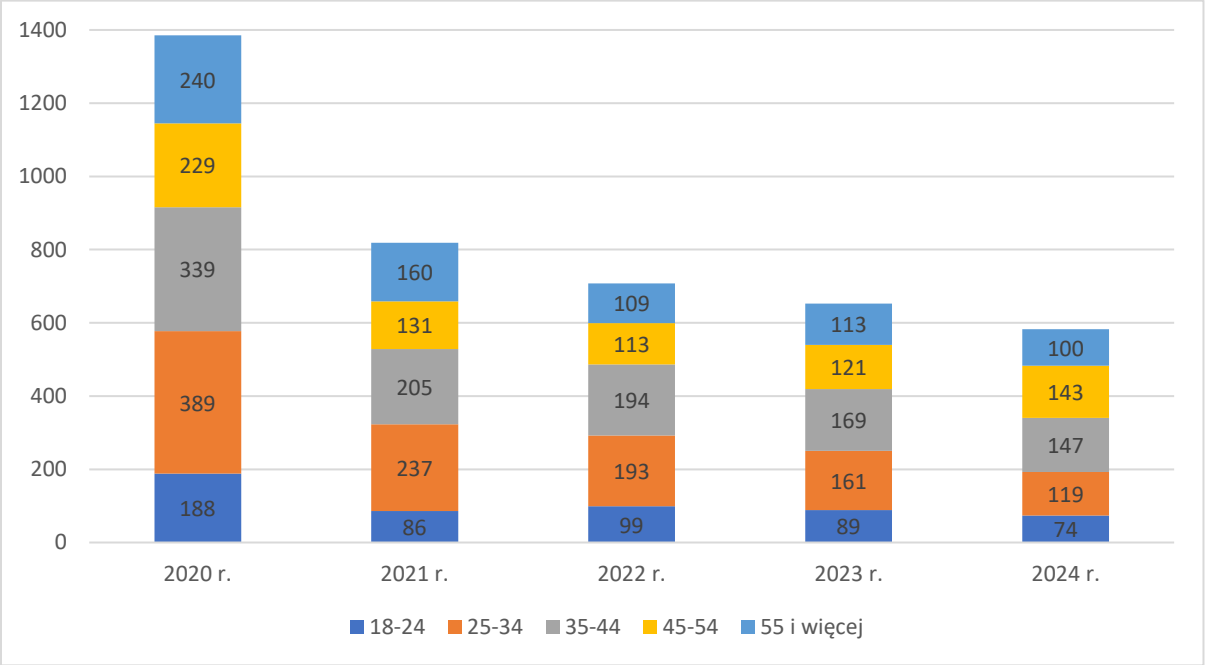

Źródło: opracowanie PUP w Świebodzinie na podstawie informacji WUP Zielona Góra. Stan na 31.12.2020r.-2024r.

Analizując poszczególne grupy osób bezrobotnych według wieku w roku 2024 r. do najbardziej licznej należały osoby w przedziale wiekowym 35-44 lat, tak jak w roku 2023 natomiast najmniej liczną grupę stanowiły osoby w wieku 18-24. Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych pod kątem grup wiekowych się zmienił, gdyż w latach poprzednich najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 25-34 lata.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób bezrobotnych według poziomu wykształcenia.

Tabela 11 Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia

Poziom wykształcenia	Stan na 31.12.2020r.		Stan na 31.12.2021r.		Stan na 31.12.2022r.		Stan na 31.12.2023r.		Stan na 31.12.2024r.	
	Liczba osób bezrob.	Udział w grupie (%)	Liczba osób bezrob.	Udział w grupie (%)	Liczba osób bezrob.	Udział w grupie (%)	Liczba osób bezrob.	Udział w grupie (%)	Liczba osób bezrob.	Udział w grupie (%)
Wyższe	131	9,5	98	12	71	10	76	11,6	69	11,8
Policealne i średnie zawodowe	284	20,5	171	20,9	132	18,6	120	18,4	113	19,4
Średnie ogólnokształ.	160	11,5	82	10	91	12,9	60	9,2	58	9,9
Zasadnicze zawodowe	429	31	231	28,2	199	28,1	204	31,2	173	29,7
Gimnazjalne/ podstawowe i poniżej	381	27,5	237	28,9	215	30,4	193	29,6	170	29,2
Ogółem	**1385**	**100**	**819**	**100**	**708**	**100**	**653**	**100**	**583**	**100**

Źródło: opracowanie PUP w Świebodzinie na podstawie informacji WUP Zielona Góra. Stan na 31.12.2020r.-2024r.

Wykres 8 Struktura osób bezrobotnych według poziomu wykształcenia

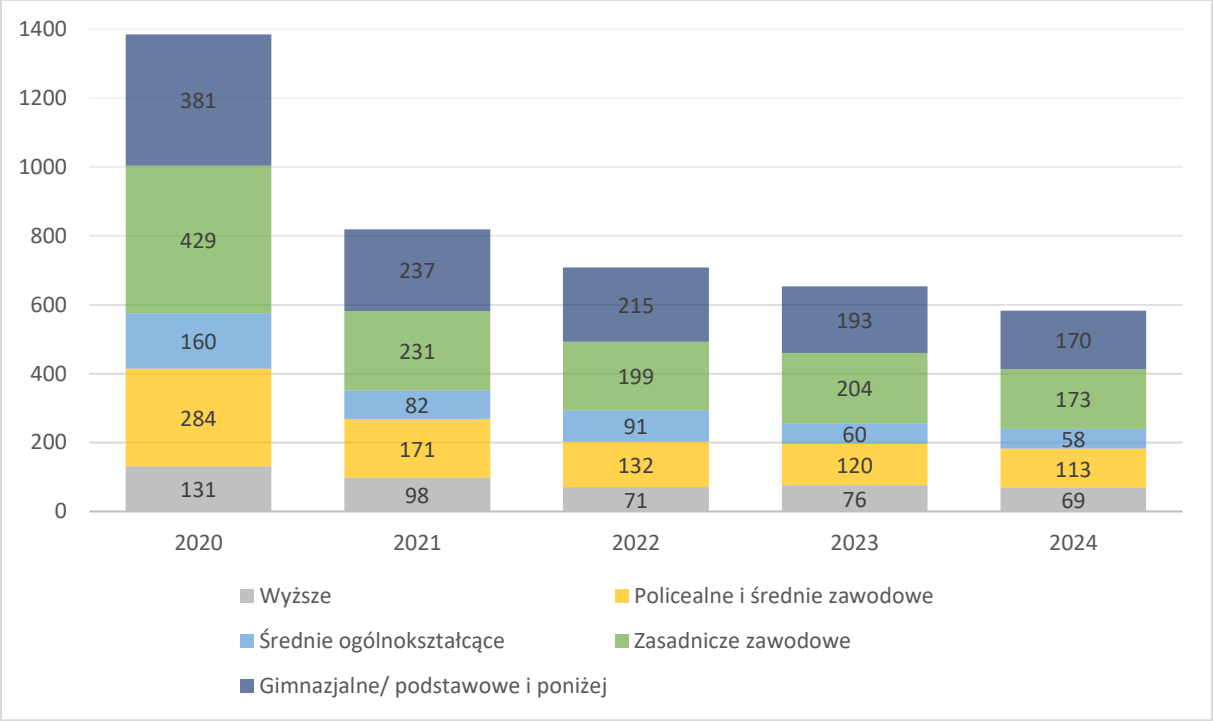

Źródło: opracowanie PUP w Świebodzinie na podstawie informacji WUP Zielona Góra. Stan na 31.12.2020r.-2024r.

Wśród osób zarejestrowanych w 2024 r. podobnie jak w latach ubiegłych najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym

i podstawowym. Te dwie grupy reprezentowane były w 2024 r. przez łącznie 343 osoby i stanowiły 58,8% zarejestrowanych bezrobotnych. Zanotowano w 2024 r. wzrost udziału osób z wykształceniem wyższym w ogólnej liczbie bezrobotnych o 0,2 punktu procentowego w stosunku do roku 2023. Najniższy udział procentowy w 2024 roku posiadali bezrobotni z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, tak jak w roku 2023.

Tabela 12 Struktura osób zarejestrowanych według czasu pozostawania bez pracy

Czas (miesiące)	Liczba osób					Udział w ogólnej liczbie bezrobotnych (%)				
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Do 1	132	80	107	84	91	9,5	9,7	15,1	12,9	15,6
1-3	240	162	223	225	167	17,3	19,8	31,4	34,5	28,6
3-6	260	112	157	133	113	18,8	13,7	22,2	20,4	19,4
6-12	400	140	99	84	98	28,9	17,1	14	12,9	16,8
12-24	206	203	50	85	63	14,9	24,8	7,1	13	10,8
Powyżej 24	147	122	72	42	51	10,6	14,9	10,2	6,3	8,8
Ogółem	**1385**	**819**	**708**	**653**	**583**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

Źródło: opracowanie PUP w Świebodzinie na podstawie informacji WUP Zielona Góra. Stan na 31.12.2020r.-2024r.

Wykres 9 Struktura osób zarejestrowanych według czasu pozostawania bez pracy

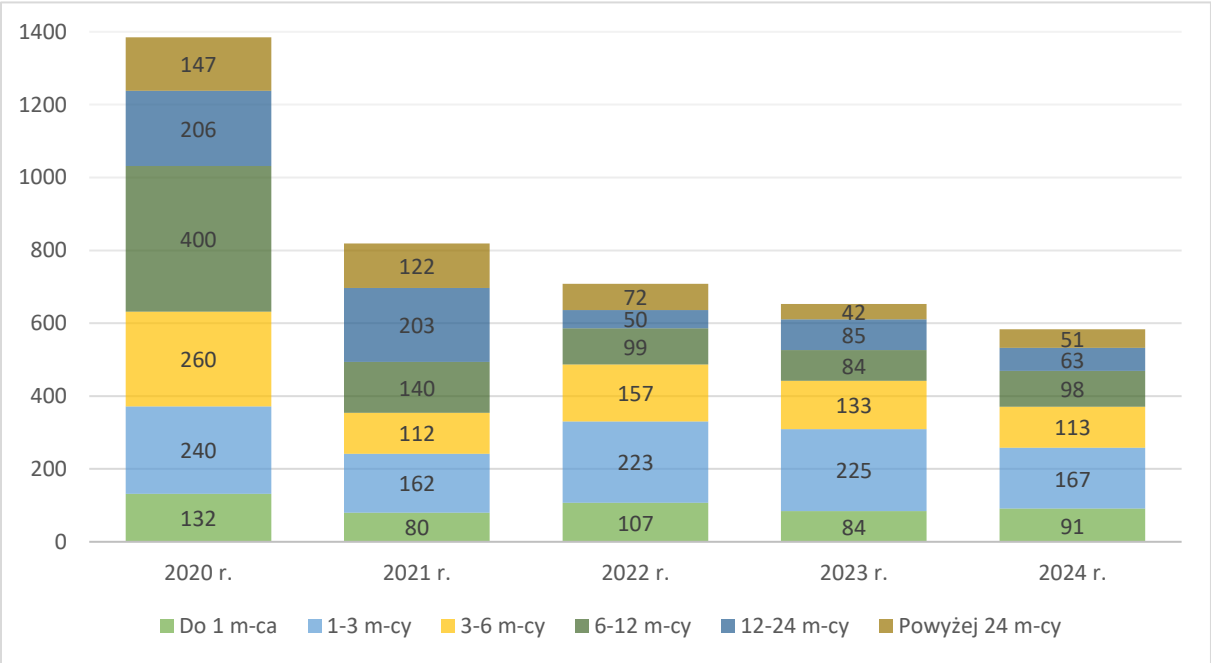

Źródło: opracowanie PUP w Świebodzinie na podstawie informacji WUP Zielona Góra. Stan na 31.12.2020r.-2024r.

Zgodnie z powyższymi danymi w roku 2024 przy ogólnym spadku liczby bezrobotnych nastąpił wzrost zarejestrowanych w grupach pozostających bez pracy przez okres do 1 m-ca (wzrost o 7 osób), 6-12 miesięcy (wzrost o 14 osób), oraz w grupie bez pracy powyżej 24 miesięcy (9 osób). Należy pamiętać, iż nawet krótkotrwałe okresy zatrudnienia mają

pozytywny wpływ na rynek pracy i poruszanie się na nim przez osoby bezrobotne, wzrasta ich aktywność, zmniejsza się poziom „zasiedzenia" w urzędzie. W dalszym ciągu bardzo dużą grupę bo ponad 63% osób zarejestrowanych to osoby pozostające bez pracy do 6-ciu miesięcy.

II.6 Potencjał gospodarczy

Istotnym elementem potencjału gospodarczego Powiatu Świebodzińskiego jest poziom rozwoju przedsiębiorczości, mierzony liczbą podmiotów gospodarki narodowej oraz aktywnością mieszkańców w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej. Analiza danych z lat 2020–2024 wskazuje na systematyczny wzrost liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności, co świadczy o stopniowym wzmacnianiu lokalnej bazy gospodarczej.

W 2020r. na terenie powiatu funkcjonowały 1 093 podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. mieszkańców, natomiast w 2024r. wskaźnik ten wzrósł do poziomu 1 258. Oznacza to wzrost o 165 podmiotów na 10 tys. ludności w analizowanym okresie. Źródło: Tendencja wzrostowa utrzymywała się w każdym roku objętym analizą, co potwierdza stabilny rozwój sektora przedsiębiorstw.

Równolegle wzrastała liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. W 2020r. wskaźnik ten wynosił 753 osoby na 10 tys. mieszkańców, natomiast w 2024r. osiągnął poziom 866, co oznacza wzrost o 113 osób na 10 tys. ludności. Dane te wskazują na rosnącą aktywność przedsiębiorczą mieszkańców oraz zwiększające się znaczenie mikroprzedsiębiorstw w strukturze lokalnej gospodarki.

Wzrost liczby podmiotów gospodarczych oraz jednoosobowych działalności gospodarczych należy ocenić jako zjawisko korzystne z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu Świebodzińskiego. Przedsiębiorczość mieszkańców stanowi ważny czynnik wpływający na rynek pracy, dywersyfikację źródeł dochodów oraz odporność lokalnej gospodarki na zmiany koniunkturalne. Jednocześnie obserwowane tendencje wskazują na potrzebę dalszego wspierania rozwoju przedsiębiorczości, w szczególności poprzez działania ukierunkowane na zwiększanie trwałości nowo powstających podmiotów oraz tworzenie sprzyjających warunków do rozwoju lokalnych firm.

Wykres 10 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców

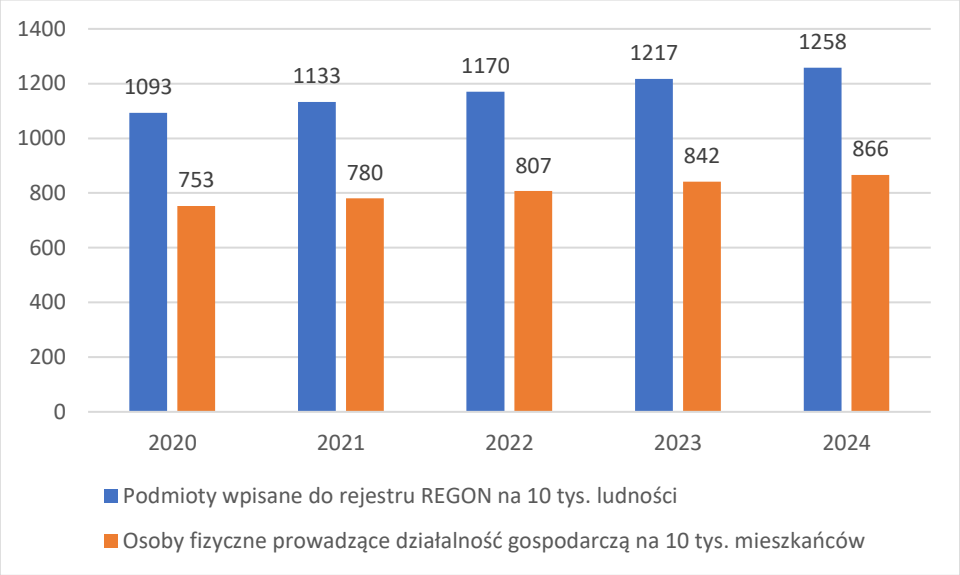

Źródło: opracowanie PUP w Świebodzinie na podstawie informacji WUP Zielona Góra. Stan na 31.12.2020r.-2024r.

Analiza danych dotyczących liczby podmiotów nowo zarejestrowanych oraz wykreślonych z rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności wskazuje na istotne zmiany zachodzące na lokalnym rynku gospodarczym Powiatu Świebodzińskiego. W latach 2020–2024 obserwowany jest systematyczny wzrost liczby nowo rejestrowanych podmiotów, jak również stały wzrost liczby podmiotów kończących działalność gospodarczą.

W 2020r. w Powiecie Świebodzińskim zarejestrowano 72 nowe podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności, natomiast w 2024r. wskaźnik ten wzrósł do 100. Oznacza to wyraźny wzrost aktywności przedsiębiorczej mieszkańców oraz gotowość do podejmowania działalności gospodarczej mimo zmieniających się uwarunkowań ekonomicznych.

Jednocześnie w analizowanym okresie odnotowano wzrost liczby podmiotów wykreślonych z rejestru REGON z poziomu 44 na 10 tys. ludności w 2020r. do 64 w 2024r. Tendencja ta wskazuje, że znaczna część nowo powstających przedsiębiorstw nie utrzymuje się długoterminowo na rynku.

Sytuacja ta może świadczyć o rosnących trudnościach w prowadzeniu działalności gospodarczej na terenie Powiatu Świebodzińskiego, takich jak wzrost kosztów prowadzenia działalności, obciążenia fiskalne, zmieniające się warunki rynkowe oraz niepewność gospodarcza. Jednoczesny wzrost liczby podmiotów rejestrowanych i wykreślanych może wskazywać na dużą dynamikę, ale także niestabilność lokalnego rynku przedsiębiorczości.
Zjawisko to ma istotne znaczenie w kontekście planowania działań strategicznych w obszarze rozwoju gospodarczego powiatu. Wymaga ono podejmowania działań ukierunkowanych nie tylko na wspieranie powstawania nowych podmiotów gospodarczych, ale również na zwiększanie ich trwałości i odporności na zmienne warunki ekonomiczne, w szczególności w pierwszych latach funkcjonowania na rynku.

Wykres 11 Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych i wykreślonych z rejestru REGON na 10 tys. ludności w Powiecie Świebodzińskim w latach 2020-2024

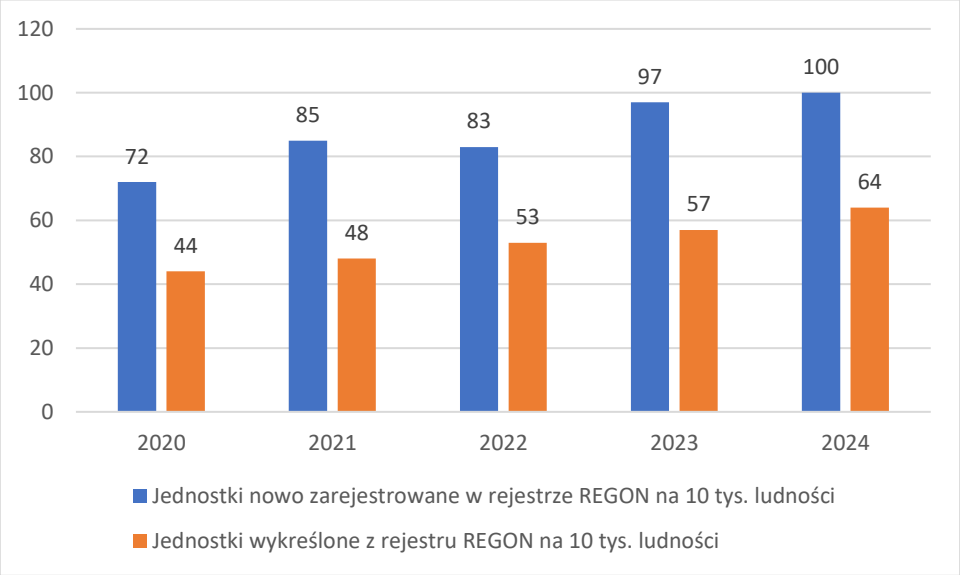

Źródło: opracowanie PUP w Świebodzinie na podstawie informacji WUP Zielona Góra. Stan na 31.12.2020r.-2024r.

II.7 Edukacja

Powiat Świebodziński realizuje zadania oświatowe wynikające z ustawy z dnia 14 grudnia 2016r. *Prawo oświatowe* (Dz.U. z 2025r. poz. 1043 z późn. zm.), w szczególności w zakresie organizacji i prowadzenia publicznych szkół ponadpodstawowych, szkół specjalnych, poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz placówek wspierających kształcenie zawodowe i ustawiczne.
Zadania te obejmują zapewnienie odpowiednich warunków do nauki, wychowania i rozwoju uczniów oraz wspieranie edukacji dorosłych i osób z niepełnosprawnościami.

Powiat Świebodziński prowadzi pięć jednostek oświatowych, w których kształcenie odbywa się na poziomie ogólnokształcącym, zawodowym, specjalnym oraz ustawicznym:

1. I Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza w Świebodzinie.
2. Powiatowy Zespół Szkół w Świebodzinie.
3. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Lecha Wierusza w Świebodzinie.
4. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Świebodzinie.
5. Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Świebodzinie.

I Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza w Świebodzinie.

Szkoła z bogatą tradycją pielęgnowaną nieprzerwanie od 1945 roku, która jednocześnie dynamicznie się zmienia, chcąc zapewnić swoim wychowankom nowoczesne metody i formy kształcenia. Nawiązuje kontakty z uczelniami wyższymi, interesującymi ludźmi oraz lokalnymi firmami i organizacjami, aby jak najlepiej przygotowywać uczniów do wejścia w dorosłość. Tworzy zgraną społeczność, w której dba o to, aby każdy się w niej odnalazł i mógł rozwijać swoje zdolności.
Szkoła oferuje różnorodne profile klas: politechniczny, dziennikarsko-prawniczy, biologiczno-medyczny i ogólny.

Powiatowy Zespół Szkół w Świebodzinie.

Zgodnie z aktualnymi potrzebami i oczekiwaniami rynku pracy oraz zainteresowaniami przyszłych uczniów PZS oferuje możliwość kształcenia i rozwijania pasji w najpopularniejszych kierunkach zawodowych: technik informatyk, technik logistyk, technik mechanik, technik hotelarstwa, technik ekonomista, technik żywienia i usług gastronomicznych. Klasy wielozawodowe dają możliwości wyboru zawodu (ślusarz, magazynier-logistyk, operator obrabiarek skrawających, mechanik-monter maszyn i urządzeń).
W ramach zajęć praktycznych oraz potrzeby bieżącego dostępu do współczesnych rozwiązań technologicznych i naukowych PZS prowadzi stałą współpracę z przedsiębiorstwami oraz uczelniami wyższymi.

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Lecha Wierusza w Świebodzinie.

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Lecha Wierusza w Świebodzinie jest placówką publiczną dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym i głębokim w wieku od 3 do 24 lat.
W skład Ośrodka wchodzą:

- Zespół Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka
- Publiczne Przedszkole Specjalne
- Publiczna Szkoła Podstawowa Specjalna
- Szkoła Branżowa I Stopnia Specjalna (kucharz, stolarz, piekarz, pracownik pomocniczy obsługi hotelowej, mechanik pojazdów samochodowych)
- Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy
- Zespoły Rewalidacyjno-Wychowawcze
- Grupy wychowawcze (internat)

Powiat Świebodziński odnotowuje trend wzrostowy liczby uczniów w większości placówek, zwłaszcza w latach 2020–2024, co wskazuje na dobre funkcjonowanie lokalnej sieci oświatowej. Spadek liczby uczniów w roku 2024/2025 wymaga dalszej obserwacji i analizy.

Tabela 13 Liczba uczniów w placówkach oświatowych prowadzonych przez Powiat Świebodziński w latach 2020-2024

Lp.	Nazwa szkoły	2020/2021		2021/2022		2022/2023		2023/2024		2024/2025	
1.	I Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza w Świebodzinie	282	11	310	12	351	13	397	14	350	12
2.	Powiatowy Zespół Szkół w Świebodzinie	1046	40	1077	41	1173	42	1280	46	1116	41
3.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Lecha Wierusza w Świebodzinie	161	22	169	24	174	24	184	26	193	28
RAZEM		**1489**	**73***	**1556**	**77***	**1698**	**79***	**1861**	**86***	**1659**	**81***

*liczba oddziałów w jednostkach oświatowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z w/w placówek oświatowych.

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Świebodzinie.

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Świebodzinie jest jedyną poradnią w Powiecie Świebodzińskim. Swoim zasięgiem poradnia obejmuje teren sześciu gmin powiatu świebodzińskiego (Świebodzin, Lubrza, Szczaniec, Łagów, Skąpe, Zbąszynek). Celem działania poradni w Świebodzinie jest udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologicznej, pedagogicznej, logopedycznej oraz pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielanie rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno- pedagogicznej związanej z wychowaniem i kształceniem dzieci oraz młodzieży. Poradnia udziela pomocy uczniom, ich rodzicom i nauczycielom przedszkoli, szkół i placówek mających siedzibę na terenie działania poradni.

Wykres 12 Liczba dzieci objętych wsparciem w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej

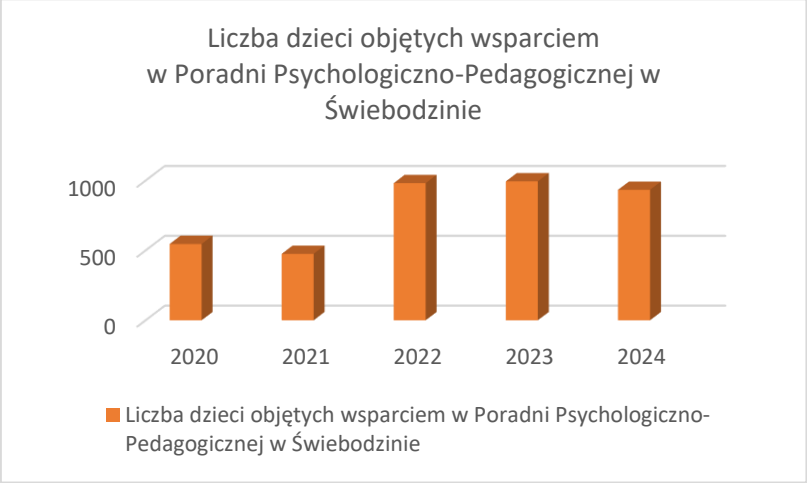

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Świebodzinie

Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Świebodzinie

W SSM mieści się internat SOSW dla dzieci ze szkoły podstawowej oraz dla młodzieży z branżowej szkoły I stopnia i szkoły przysposabiającej do pracy.

II. 8 Bezpieczeństwo publiczne

Zadania z zakresu bezpieczeństwa publicznego na terenie Powiatu Świebodzińskiego realizują przede wszystkim Policja oraz Państwowa Straż Pożarna, we współpracy z licznymi jednostkami Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP) funkcjonującymi na obszarach wiejskich i miejskich powiatu. Jednostki OSP są rozmieszczone na terenie poszczególnych gmin powiatu, zapewniając równomierne pokrycie obszaru i skrócenie czasu dojazdu do miejsc zdarzeń. Oprócz zadań ratowniczych prowadzą liczne działania edukacyjne, profilaktyczne oraz integrujące lokalne społeczności.

Na terenie powiatu działa Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Świebodzinie, odpowiedzialna za koordynację działań ratowniczych, gaśniczych oraz prewencyjnych. Funkcjonowanie PSP wspiera rozbudowana sieć jednostek OSP, które odgrywają kluczową rolę szczególnie na terenach o rozproszonej zabudowie i obszarach leśnych. W strukturze OSP w powiecie znajduje się kilkanaście jednostek, z których część, szczególnie te dysponujące wyszkolonym personelem i odpowiednim zapleczem technicznym,

funkcjonuje w ramach Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego (KSRG). Udział w systemie umożliwia szybkie reagowanie na zagrożenia, udział w dużych akcjach ratowniczych oraz dostęp do specjalistycznego sprzętu.

Na podstawie informacji uzyskanych z Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Świebodzinie w latach 2020–2024 liczba pożarów na terenie powiatu utrzymywała się na względnie stabilnym poziomie, choć widoczne są istotne wahania. Rok 2020 i 2021 przyniosły odpowiednio 196 i 199 zdarzeń, co wskazywało na równy poziom zagrożenia pożarowego. Wyraźny wzrost nastąpił w 2022 roku, kiedy liczba pożarów wzrosła do 279. W latach 2023 i 2024 liczba pożarów spadła ponownie do poziomu zbliżonego do wartości początkowych (198 i 189), co może sugerować skuteczniejszą profilaktykę lub korzystniejsze warunki środowiskowe.

Najdynamiczniej zmieniającą się kategorią interwencji były miejscowe zagrożenia. W 2020 roku odnotowano 596 takich zdarzeń, a w 2021 – 646, co wskazywało na umiarkowany wzrost. Rok 2022 przyniósł jednak gwałtowny skok do 920 interwencji, co czyni go okresem najwyższej aktywności operacyjnej PSP w tym obszarze. W 2023 roku liczba interwencji spadła do 569, co stanowi najniższy poziom w pięcioletnim zestawieniu, po czym w 2024 roku ponownie wzrosła do 697. Dane te wskazują, że miejscowe zagrożenia są kategorią silnie zależną od czynników losowych i środowiskowych, wymagającą elastycznej gotowości służb.
Liczba fałszywych alarmów w powiecie świebodzińskim również wykazuje tendencję rosnącą, choć bez tak dużych wahań jak w przypadku miejscowych zagrożeń. W 2020 roku odnotowano 67 fałszywych zgłoszeń, natomiast w 2021 liczba ta wzrosła wyraźnie do 105. W kolejnych latach utrzymywała się na wysokim poziomie — 115 w 2022, 118 w 2023 oraz 110 w 2024.

W latach 2020–2024 w powiecie świebodzińskim zauważono wyraźne wahania, a miejscami także wzrost liczby zdarzeń stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia mieszkańców, takich jak pożary, miejscowe zagrożenia, wypadki komunikacyjne, czy zdarzenia techniczne. Szczególnie niepokojącym okresem był rok 2022, w którym odnotowano gwałtowny wzrost liczby interwencji Państwowej Straży Pożarnej. Wyróżniał się on przede wszystkim dużą liczbą miejscowych zagrożeń, w tym aż 408 zdarzeń spowodowanych silnymi wiatrami, co było efektem nasilonych anomalii pogodowych – gwałtownych wichur i intensywnych opadów deszczu. Zjawiska te istotnie wpłynęły na zwiększoną liczbę wezwań oraz wyższe obciążenie operacyjne jednostki.

W analizowanym okresie widoczne były także różnice w liczbie i rodzaju zdarzeń w poszczególnych gminach powiatu. Zazwyczaj większą liczbę interwencji odnotowywano w gminach o wyższej liczbie mieszkańców, intensywniejszym ruchu drogowym oraz rozwiniętej infrastrukturze przemysłowej. W takich rejonach dominowały pożary obiektów, wypadki komunikacyjne oraz zdarzenia techniczne, co wskazuje na powiązanie poziomu zagrożeń ze zurbanizowaniem i aktywnością gospodarczą gmin. Jednocześnie we wszystkich gminach zauważalny był wzrost liczby zdarzeń wywołanych przez niekorzystne zjawiska atmosferyczne, co wpisuje się w szersze tendencje związane ze zmianami klimatycznymi.

W całym analizowanym okresie współpraca Państwowej Straży Pożarnej z innymi instytucjami lokalnymi oceniana jest na bardzo dobrym poziomie. Strażacy aktywnie uczestniczyli w pracach zespołów ds. zarządzania kryzysowego na poziomie powiatu i gmin, a także w grupach roboczych zajmujących się bezpieczeństwem publicznym, planowaniem operacyjnym i oceną ryzyka. Ważnym elementem działalności były także liczne inicjatywy edukacyjne, obejmujące szkolenia i pokazy w szkołach, kampanie informacyjne dotyczące

zagrożeń tlenkiem węgla, czy pożarów w domach, a także przypominanie zasad postępowania w sytuacjach kryzysowych. Ponadto strażacy angażowali się w interwencje o charakterze społecznym, udzielając pomocy osobom poszkodowanym w pożarach oraz innych zdarzeniach losowych, w tym zabezpieczając uszkodzone mienie.

W analizowanym okresie straż pożarna mogła liczyć na bardzo dobre wsparcie gmin, które regularnie dofinansowywały zakup sprzętu, modernizację strażnic oraz działania edukacyjne. Natomiast wsparcie ze strony samorządu powiatowego oceniane jest jako niewystarczające, co w praktyce ogranicza możliwości pełnego rozwoju systemu bezpieczeństwa na poziomie powiatu. Aby zwiększyć bezpieczeństwo mieszkańców w nadchodzących latach, konieczne jest w szczególności większe zaangażowanie powiatu w finansowanie niezbędnego sprzętu ratowniczego, modernizację infrastruktury PSP, podnoszenie kwalifikacji strażaków oraz wspólne inwestycje w nowoczesne systemy ostrzegania i łączności. Takie działania pozwolą na skuteczniejsze zapobieganie zagrożeniom oraz sprawniejsze reagowanie na coraz częściej występujące zdarzenia o charakterze kryzysowym.

W analizowanym okresie Państwowa Straż Pożarna w Powiecie Świebodzińskim prowadziła szeroki zakres działań z obszaru prewencji społecznej, koncentrując się na edukacji mieszkańców oraz wzmacnianiu świadomości dotyczącej najczęściej występujących zagrożeń. Działania te obejmowały m.in. zajęcia edukacyjne w szkołach, spotkania informacyjne z seniorami oraz szkolenia dla zarządców budynków wielorodzinnych. Celem tych inicjatyw było nie tylko zwiększanie wiedzy o podstawowych zasadach bezpieczeństwa, lecz także kształtowanie odpowiedzialnych postaw w sytuacjach zagrożenia.

Istotnym elementem prewencji były również programy dotyczące bezpieczeństwa na wodach, realizowane we współpracy z Policją. W ramach tych działań strażacy prezentowali zasady bezpiecznego wypoczynku, uczyli właściwych zachowań w pobliżu akwenów oraz zwracali uwagę na najczęstsze przyczyny utonięć. Równocześnie prowadzono kampanie informacyjne dotyczące zagrożeń związanych z zatruciami tlenkiem węgla, pożarami w domach czy nieprawidłowym użytkowaniem urządzeń grzewczych. Dzięki tym inicjatywom świadomość mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa systematycznie rosła z roku na rok.

W perspektywie kolejnych lat PSP wskazuje na konieczność kontynuowania i rozszerzania działań edukacyjnych. Najbardziej potrzebne inicjatywy to przede wszystkim:

- kampanie informacyjne dotyczące zagrożeń związanych z tlenkiem węgla, ogrzewaniem budynków oraz wypalaniem traw,
- szkolenia z zakresu pierwszej pomocy oraz zasad postępowania w sytuacjach kryzysowych,
- edukacja dzieci i młodzieży poprzez programy szkolne i akcje takie jak „Bezpieczny dom” czy „Mały strażak”,
- promowanie montażu czujek dymu i czadu w domach prywatnych,
- prowadzenie działań informacyjnych w mediach społecznościowych i lokalnych, umożliwiających szybką reakcję na zagrożenia i przekazywanie dobrych praktyk,
- kampania „Czujka na straży bezpieczeństwa”,
- działania dotyczące bezpieczeństwa w okresie grzewczym, realizowane wspólnie ze stowarzyszeniem kominiarzy.

Efektem prowadzonych działań edukacyjnych i prewencyjnych jest stopniowe zwiększanie świadomości społecznej w zakresie zagrożeń oraz właściwego reagowania na nie.

Wzrost wiedzy mieszkańców, połączony z aktywną edukacją kolejnych roczników dzieci i młodzieży oraz wsparciem informacyjnym dla osób dorosłych i seniorów, stanowi fundament budowania bezpiecznego środowiska lokalnego w perspektywie lat 2026–2035.

Powiatowa Straż Pożarna w Świebodzinie podkreśla, że w codziennej działalności nie napotyka istotnych wyzwań we współpracy z mieszkańcami powiatu. Dzięki sprawnie funkcjonującemu systemowi zarządzania, wysokiemu poziomowi wyszkolenia strażaków oraz utrzymywaniu dobrych relacji z lokalną społecznością, działania ratownicze prowadzone są efektywnie i bez zakłóceń. Wysoki poziom zaufania publicznego sprzyja zarówno sprawnemu zgłaszaniu zagrożeń, jak i skutecznej komunikacji ze służbami. Z perspektywy Państwowej Straży Pożarnej strategia rozwiązywania problemów społecznych na najbliższe lata powinna obejmować działania wzmacniające bezpieczeństwo mieszkańców oraz rozwijające współpracę instytucjonalną. Szczególny nacisk należy położyć na profilaktykę pożarową, szkolenia z pierwszej pomocy, kampanie informacyjne dotyczące najczęstszych zagrożeń oraz wsparcie osób poszkodowanych w zdarzeniach losowych. Ważnym kierunkiem jest także rozwijanie współpracy z samorządami, Policją, jednostkami OSP oraz organizacjami społecznymi, a także stałe podnoszenie kwalifikacji strażaków, zwłaszcza w zakresie komunikacji, pracy z mieszkańcami oraz reagowania kryzysowego. Tak ukierunkowane działania pozwolą PSP skutecznie wspierać lokalną społeczność i wzmacniać kulturę bezpieczeństwa w całym powiecie. W planie rozwoju systemu bezpieczeństwa konieczne jest również uwzględnienie kluczowych potrzeb kadrowych, sprzętowych, lokalowych i informacyjnych. Obejmują one m.in. zwiększenie liczby strażaków oraz podnoszenie ich kwalifikacji, modernizację sprzętu ratowniczego i środków łączności, rozbudowę oraz doposażenie strażnic, a także dalszy rozwój systemów ostrzegania i edukacji mieszkańców. Realizacja tych działań pozwoli zwiększyć gotowość operacyjną jednostki, usprawnić reakcję na zagrożenia oraz podnieść ogólny poziom bezpieczeństwa w powiecie świebodzińskim.

Tabela 14 Liczba pożarów, miejscowych zagrożeń i fałszywych alarmów na terenie powiatu w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Pożary	196	199	279	198	189
Miejscowe zagrożenia	596	646	920	569	697
Fałszywe alarmy	67	105	115	118	110

Źródło: Komanda Powiatowej Straży Pożarnej w Świebodzinie

Na podstawie uzyskanych danych z Komendy Powiatowej Policji w Świebodzinie policja na terenie powiatu realizuje kompleksowe działania związane z utrzymaniem bezpieczeństwa i porządku publicznego zarówno poprzez interwencje i patrolowanie, jak i działania prewencyjne, współpracę ze szkołami, organizacjami społecznymi oraz lokalnymi samorządami. Systematycznie prowadzone są działania profilaktyczne dotyczące m.in. przemocy domowej, cyberbezpieczeństwa, uzależnień czy bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Duża liczba interwencji podejmowana była wobec osób nietrzeźwych lub których uczestnikami takowe osoby były, co jest bardzo dużym i zauważalnym problemem społecznym. Ponadto w 2024 roku odnotowano ponad trzykrotny wzrost przestępstw o charakterze gospodarczym, głównie oszustwa przez Internet. W tym samym roku odnotowano prawie dwukrotny wzrost przestępstw przeciwko mieniu, głównie kradzieże. Największa liczba przestępstw oraz interwencji odnotowana została na terenie Gminy Świebodzin. Nowym zjawiskiem są interwencje wobec osób małoletnich /nieletnich podejmowane wobec bardzo

młodych osób w wieku nawet poniżej 10 lat. Dotyczą one problemów wychowawczych, cyberprzemocy oraz różnego rodzaju autoagresji. Najczęściej podejmowane interwencje wobec osób małoletnich/ nieletnich dotyczyły oddalenia z miejsca zamieszkania oraz z placówki opiekuńczo – wychowawczej, a także hejtu na różnego rodzaju grupach zakładanych w popularnych komunikatorach. Podejmowane interwencje dotyczyły również myśli autodestrukcyjnych, okaleczeń lub prób samobójczych. W latach 2020-2023 liczba interwencji wobec nieletnich do 2023 roku utrzymywała się na zbliżonym poziomie. W roku 2024 odnotowano niewielki wzrost. Większość interwencji podejmowana była na terenie gminy Świebodzin, co spowodowane jest wielkością zajmowanego obszaru, liczbą ludności, dużą ilością szkół oraz znajdującym się na jej terenie Zespołem Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych.

Tabela 15 Przestępstwa stwierdzone i wskaźnik wykrywalności sprawców na terenie powiatu w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych	1058	1072	1112	1095	1634
• o charakterze kryminalnym	606	704	771	710	771
• o charakterze gospodarczym	253	167	147	163	582
• przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji - drogowe	151	161	143	157	225
• przeciwko życiu i zdrowiu	24	25	23	28	264
• przeciwko mieniu	413	502	539	497	952
• przeciwko wolności, wolności sumienia, wolności seksualnej i obyczajności razem	57	54	64	72	77
• przeciwko rodzinie i opiece	49	69	64	70	90
• przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji razem	151	161	143	157	225
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję	70,27	69,57	69,50	70,72	77,53

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Świebodzinie

Stała współpraca pomiędzy Policją, PSP, instytucjami pomocy społecznej, Sądem, OSP oraz samorządami gminnymi umożliwia szybkie reagowanie na zagrożenia, skuteczne prowadzenie działań ratowniczych oraz rozwijanie programów edukacyjnych i profilaktycznych. Wspólne ćwiczenia i szkolenia podnoszą poziom gotowości służb oraz odporność powiatu na sytuacje kryzysowe. W latach 2020-2024 policja prowadziła programy profilaktyczno-edukacyjne: Lupo (bezpieczeństwo dzieci), Bezpieczna Młodość (bezpieczeństwo młodzieży), Dopalam się sobą (dotyczy uzależnienia od alkoholu i substancji

psycho-aktywnych), Bezpieczna droga do szkoły, Bezpieczeństwo seniorów, Cyberzagrożenia, Hejt, Bezpieczne Wakacje, Bezpieczne Ferie.

II.9 Ochrona zdrowia

Zadania w zakresie ochrony zdrowia na terenie Powiatu Świebodzińskiego realizują przede wszystkim przychodnie, gabinety lekarskie oraz ośrodki zdrowia, rozmieszczone w miastach i gminach powiatu. System ochrony zdrowia obejmuje zarówno podstawową opiekę medyczną, jak i specjalistyczną, diagnostykę oraz ratownictwo medyczne.

Wykres 13 Liczba udzielonych porad lekarskich w ramach podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na terenie Powiatu Świebodzińskiego w latach 2020-2024

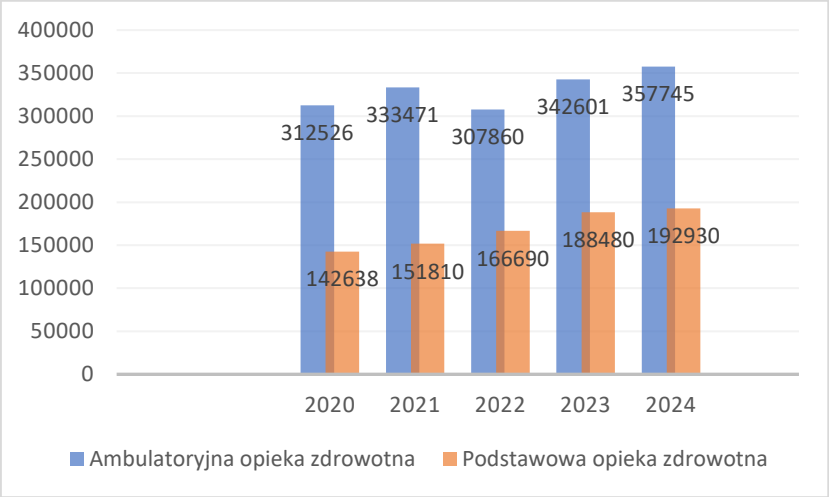

Źródło: Raporty o stanie Powiatu Świebodzińskiego oraz Bank Danych Lokalnych GUS

Podstawowa opieka zdrowotna systematycznie zwiększała liczbę udzielanych porad w analizowanym okresie, natomiast liczba porad w ambulatoryjnej opiece specjalistycznej wykazywała pewne wahania – spadek w 2022 roku był efektem reorganizacji pracy placówek po okresach ograniczeń związanych z pandemią COVID-19. Rok 2023 i 2024 charakteryzowały się wyraźnym wzrostem liczby porad, co wskazuje na powrót do pełnej aktywności systemu ochrony zdrowia.

Najważniejszym podmiotem świadczącym usługi zdrowotne w powiecie jest Nowy Szpital sp. z o.o. w Świebodzinie,. W jego strukturze znajdują się m.in.:

- oddział anestezjologii i intensywnej terapii,
- oddziale neurologii z pododdziałem udarowym
- oddział chorób wewnętrznych,
- oddział chirurgii ogólnej,
- oddział położniczo-ginekologiczny,
- liczne poradnie specjalistyczne, w tym chirurgii, urologiczna, ginekologiczno-położnicza, kardiologiczna, neurologiczna dla dzieci, onkologiczna, endokrynologiczna, choroby płuc, gastroenterologiczna**,** urazowo-ortopedyczna, logopedyczna oraz poradnia leczenia uzależnienia od alkoholu,
- pracownia endoskopii, pracownia tomografii komputerowej, pracownia USG, rezonans magnetyczny, pracownia rtg i pracownia kardiologiczna.

Szpital dysponuje również Zakładem opiekuńczo-leczniczym (ZOL). Świadczenia w ramach Zakładu opiekuńczo-leczniczego (ZOL) są udzielane świadczeniobiorcy wymagającemu ze względu na stan zdrowia całodobowych świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych, rehabilitacyjnych oraz kontynuacji leczenia, a niewymagającemu hospitalizacji w oddziale szpitalnym. ZOL posiada 35 miejsc pobytowych jest przeznaczony dla osób dorosłych. Pobyt w ZOL jest terminowy. Długość pobytu w zakładzie jest uzależniona od stanu zdrowia i oceny w skali Barthel.

Placówka zapewnia także nocną i świąteczną opiekę zdrowotną oraz usługi ratownictwa medycznego. Zadaniem Ratownictwa Medycznego sp. z o.o. jest udzielanie profesjonalnej pomocy osobom, które znalazły się w stanie nagłego zagrożenia życia i zdrowia z powodu wypadku, urazu czy nagłego pogorszenia stanu zdrowia. Ponadto udziela niezbędnej pomocy w przypadkach klęsk żywiołowych, katastrof oraz innych masowych zdarzeń, zagrażających zdrowiu i życiu.

Od dnia 1.02.2024 rozpoczęło działalność Centrum Obsługi Pacjenta, które zlokalizowane jest w budynku administracji Nowego Szpitala w Świebodzinie. Do zadań Centrum Obsługi Pacjenta należy rejestracja do wszystkich poradni specjalistycznych Nowego Szpitala w Świebodzinie; rejestracja na badania obrazowe: RTG, USG, tomograf komputerowy, rezonans magnetyczny, rejestracja na badania endoskopowe; wydawanie wyników badań z poradni specjalistycznych, RTG, USG, tomografu komputerowego, rezonansu magnetycznego oraz obsługa programów profilaktycznych.

Okres pandemii COVID-19 był szczególnie trudnym czasem dla mieszkańców powiatu i systemu ochrony zdrowia. Wprowadzone ograniczenia, konieczność izolacji, przeciążenie oddziałów szpitalnych i zmiana trybu pracy poradni wymagały elastycznych rozwiązań, takich jak teleporady, dyżury izolacyjne, szczepienia masowe oraz reorganizacja pracy szpitala. Pandemia uwidoczniła również znaczenie profilaktyki, edukacji zdrowotnej i gotowości do reagowania w sytuacjach kryzysowych.

II.10 Życie kulturalne, sport i rekreacja

Życie kulturalne, społeczne oraz rekreacyjne na terenie Powiatu Świebodzińskiego wspierają konkretne instytucje i ośrodki, które odgrywają kluczową rolę w integracji lokalnej społeczności, popularyzacji sportu oraz upowszechnianiu kultury.
Główne instytucje i ośrodki to:

1) Ośrodek Sportu i Rekreacji w Świebodzinie (OSiR) jako główna jednostka odpowiedzialna za organizację działalności sportowej i rekreacyjnej na terenie miasta Świebodzin. Obiekty OSiR to Stadion Miejski, Basen Miejski „ŚWIEWODA" oraz Miejska Hala Sportowa, wykorzystywana do różnych form rekreacji i sportu.
2) Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zbąszynku
3) Muzeum Regionalne w Świebodzinie jako instytucja kultury pełniąca rolę lokalnego muzeum i ośrodka dziedzictwa regionalnego. Organizuje wystawy, lekcje muzealne i wydarzenia kulturalne (m.in. wernisaże, spotkania historyczne).
4) Świebodziński Dom Kultury (ŚDK) jako kluczowa instytucja kultury w gminie Świebodzin, odpowiedzialna za organizację imprez artystycznych, warsztatów i działań integracyjnych. Prowadzi różnorodne sekcje: teatralne, plastyczne, chóry, Uniwersytet Trzeciego Wieku, klub seniora, orkiestrę dętą.

5) Zbąszynecki Ośrodek Kultury
6) Centrum Kultury i Biblioteki w Szczańcu
7) Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka w Lubrzy
8) Biblioteka Publiczna w Świebodzinie, która pełni rolę ośrodka promującego czytelnictwo wśród mieszkańców powiatu. Według dokumentów planistycznych gminy Świebodzin, jest to jedna z kluczowych instytucji kultury. Współpracuje z Domem Kultury i Muzeum w prowadzeniu wydarzeń edukacyjnych, spotkań autorskich i warsztatów.
9) Gminna Biblioteka w Skąpem
10) Biblioteka Publiczna w Łagowie
11) Kluby sportowe i lokalne stowarzyszenia. Na terenie gmin powiatu działają kluby sportowe (np. piłkarskie, lekkoatletyczne), które korzystają z infrastruktury OSiR i boisk lokalnych. Wspierają aktywność sportową dzieci, młodzieży i dorosłych, często współorganizując zawody, turnieje i imprezy rekreacyjne w powiecie.

Instytucje kultury, sportu i rekreacji w Powiecie Świebodzińskim pełnią kluczową rolę w kształtowaniu życia społecznego i integracji lokalnej społeczności. Ośrodki kultury, biblioteki, dom kultury oraz kluby sportowe nie tylko organizują wydarzenia artystyczne i rekreacyjne, ale również stanowią przestrzeń spotkań, wymiany doświadczeń i edukacji nieformalnej dla mieszkańców w różnym wieku.

Ośrodki kultury w gminach powiatu, takie jak Świebodziński Dom Kultury czy gminne ośrodki, są centrami życia kulturalnego. Organizują one spektakle teatralne, koncerty, wystawy, warsztaty artystyczne oraz zajęcia edukacyjne dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów. Ich działalność wychodzi poza mury placówek, liczne imprezy plenerowe, pikniki czy festyny integracyjne pozwalają mieszkańcom aktywnie uczestniczyć w wydarzeniach kulturalnych, rozwijać zainteresowania i współtworzyć lokalną społeczność. Dzięki temu ośrodki kultury stają się przestrzenią spotkań międzypokoleniowych, miejscem nauki, inspiracji artystycznej i integracji społecznej. Biblioteki publiczne w powiecie pełnią nie tylko funkcję miejsca udostępniania literatury, ale również centra edukacji kulturalnej i obywatelskiej. Organizują lekcje biblioteczne, warsztaty czytelnicze, konkursy literackie i zajęcia edukacyjne dla dzieci oraz młodzieży, a także spotkania autorskie i zajęcia dla seniorów. Biblioteki angażują mieszkańców w różnorodne inicjatywy promujące czytelnictwo i rozwój kompetencji społecznych, wspierając w ten sposób aktywność intelektualną społeczności lokalnej.

Kluby sportowe i Ośrodek Sportu i Rekreacji w Świebodzinie (OSiR) zapewniają mieszkańcom dostęp do aktywności fizycznej i rekreacji, organizując zarówno zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży, jak i imprezy rekreacyjne dla dorosłych. Stadion miejski, basen, hala sportowa i inne obiekty zarządzane przez OSiR stwarzają warunki do uprawiania sportów drużynowych, indywidualnych oraz zajęć rekreacyjnych. Poprzez sport i rekreację instytucje te promują zdrowy tryb życia, integrują mieszkańców i wzmacniają więzi społeczne.

Koła Gospodyń Wiejskich (KGW) w powiecie aktywnie wspierają życie kulturalne i społeczne na terenach wiejskich. Organizują warsztaty rękodzieła, konkursy kulinarne, imprezy okolicznościowe oraz lokalne festyny, integrując mieszkańców wsi i promując tradycje lokalne. KGW często współpracują z domami kultury i bibliotekami, tworząc wspólne wydarzenia, które jednocześnie promują kulturę, lokalne dziedzictwo i aktywność społeczną.
Wszystkie te instytucje tworzą wspólną sieć wsparcia dla mieszkańców powiatu, zapewniając dostęp do kultury, rekreacji i sportu oraz wspierając rozwój kompetencji społecznych,

kreatywności i aktywności obywatelskiej. Dzięki ich działalności życie społeczne i kulturalne mieszkańców powiatu staje się bogatsze, bardziej dostępne i zróżnicowane. Instytucje te kształtują także poczucie tożsamości lokalnej, umożliwiają integrację międzypokoleniową i aktywizują mieszkańców do uczestnictwa w życiu społeczno-kulturalnym powiatu. Potencjał przyrodniczy powiatu, w tym lasy, tereny zielone i jeziora, wspiera realizację działań rekreacyjnych i turystycznych. Gminy takie jak Łagów czy Skąpe, zlokalizowane nad jeziorami, stanowią naturalne centra rekreacji wodnej i turystyki pieszej, a ich walory krajobrazowe są wykorzystywane przez ośrodki sportu, kluby i organizacje kultury do organizacji wydarzeń rekreacyjnych i integracyjnych. Potencjałem społecznym i przyrodniczym Powiatu Świebodzińskiego jest bogactwo jezior, rozległych kompleksów leśnych oraz wysokie walory krajobrazowe Pojezierza Lubuskiego. Te zasoby naturalne od lat stanowią fundament rozwoju turystyki, rekreacji i wypoczynku, a także budują atrakcyjny wizerunek regionu.

Na terenie powiatu znajduje się kilkanaście jezior polodowcowych, z których największe
i najbardziej atrakcyjne to:

- **Jezioro Niesłysz (ok. 486 ha)** – jedno z najczystszych jezior w regionie, otoczone lasami i ośrodkami wypoczynkowymi;
- **Jezioro Łagowskie** oraz **Jezioro Trześniowskie (Ciecz)** – niezwykle malownicze jeziora rynnowe w gminie Łagów;
- **Jezioro Goszcza**, **Paklicko Wielkie**, **Lubie**, **Wilkowskie**, **Lubinieckie** oraz kilka mniejszych akwenów.

Infrastruktura turystyczna rozwija się dynamicznie w kilku gminach, jednak największe skupiska ośrodków wypoczynkowych znajdują się w:

1. **Gminie Łagów** - najbardziej rozpoznawalna turystycznie część powiatu. Ośrodki wypoczynkowe, hotele i pensjonaty otaczają szczególnie Jezioro Trześniowskie i Jezioro Łagowskie. Uzupełnia je unikatowe dziedzictwo kulturowe – Zamek Joannitów oraz średniowieczna zabudowa.
2. **Gminie Lubrza -** znana z malowniczych jezior i dużej liczby ośrodków nad jeziorami: Lubie, Goszcza oraz nad mniejszymi akwenami. To popularne miejsce dla wędkarzy, żeglarzy i miłośników campingów.
3. **Gminie Skąpe -** stanowi istotny obszar turystyczny powiatu, co często jest niedostatecznie podkreślane. To właśnie na jej terenie znajduje się miejscowość Niesulice, będąca jednym z najbardziej rozpoznawalnych ośrodków wypoczynkowych nad Jeziorem Niesłysz.
   Niesulice oferują liczne campingi, domki letniskowe, ośrodki wypoczynkowe i pola namiotowe, a także rozbudowaną bazę sportów wodnych. Miejscowość ta przyciąga tysiące turystów w sezonie, stanowiąc jedno z najintensywniej wykorzystywanych rekreacyjnie miejsc w całym powiecie.

Lasy zajmują blisko 40% powierzchni powiatu i występują szczególnie licznie na obszarach gmin: Lubrza, Szczaniec, Skąpe oraz Łagów. Kompleksy leśne stanowią przestrzeń do uprawiania rekreacji, edukacji przyrodniczej i turystyki pieszo-rowerowej. Liczne ścieżki dydaktyczne, miejsca postojowe i punkty widokowe wzmacniają walory wypoczynkowe regionu.

W ostatnich latach gminy powiatu inwestują w nowoczesną infrastrukturę publiczną: modernizują plaże i pomosty, budują i odnawiają strefy rekreacji, tworzą parkingi, punkty wypoczynkowe, ścieżki piesze i rowerowe, rozwijają miejsca piknikowe i strefy relaksu nad

jeziorami. Działania te zwiększają dostępność terenów wypoczynkowych i podnoszą jakość życia mieszkańców oraz atrakcyjność turystyczną powiatu.
Na potencjał turystyczny powiatu składają się także zabytki (m.in. Zamek Joannitów w Łagowie, kościoły, zespoły urbanistyczne), lokalne pomniki przyrody, parki i przestrzenie zieleni miejskiej, liczne imprezy kulturalne i regionalne. Różnorodne dziedzictwo historyczno-przyrodnicze wspiera budowanie tożsamości lokalnej i wzmacnia integrację mieszkańców.
Bogactwo jezior, lasów i terenów rekreacyjnych tworzy silny potencjał społeczny powiatu świebodzińskiego. Przyczynia się do poprawy jakości życia mieszkańców, integracji społecznej, rozwoju turystyki i przedsiębiorczości lokalnej, promocji zdrowego i aktywnego stylu życia, wzmacniania kapitału społecznego i tożsamości lokalnej, tworzenia przestrzeni dostępnych także dla osób z niepełnosprawnościami.
Powiat świebodziński dzięki bogactwu naturalnych zasobów rozwija się dynamicznie, budując atrakcyjną i nowoczesną przestrzeń społeczną opartą na zrównoważonym wykorzystaniu środowiska.

II.11 Problemy społeczne na terenie Powiatu Świebodzińskiego

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Powiatu Świebodzińskiego realizuje w szczególności Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Świebodzinie (PCPR) oraz Centra Usług Społecznych, Ośrodki Pomocy Społecznej (OPS) oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) na terenie każdej z gmin Powiatu Świebodzińskiego. Identyfikując problemy społeczne na terenie Powiatu Świebodzińskiego oparto się na kategoriach problemów społecznych, z powodu których uzyskać można wsparcie z systemu pomocy społecznej. Problemy określono bazując na dostępnych danych przede wszystkim Centrów Usług Społecznych, Ośrodków Pomocy Społecznej i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z poszczególnych gmin powiatu oraz informacji z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie.

II.11.1 Problemy społeczne a zapotrzebowanie na wsparcie pomocy społecznej

Wykluczenie społeczne oznacza stan, w którym część osób lub grup społecznych nie ma zapewnionego równego dostępu do zasobów, usług i możliwości umożliwiających prowadzenie godnego i samodzielnego życia oraz pełne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym. Zjawisko to ma charakter wielowymiarowy i może wynikać z nakładających się na siebie czynników o podłożu ekonomicznym, zdrowotnym, rodzinnym i środowiskowym.

Do najczęstszych przyczyn wykluczenia społecznego należą w szczególności: bezrobocie i bierność zawodowa, niepełnosprawność, długotrwała choroba, uzależnienia, problemy opiekuńczo-wychowawcze, przemoc domowa, ubóstwo oraz trudna sytuacja mieszkaniowa.

W praktyce często występowanie jednego z wymienionych problemów zwiększa ryzyko pojawienia się kolejnych, prowadząc do utrwalenia niekorzystnej sytuacji życiowej i pogłębiania marginalizacji społecznej. Długotrwałe ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb może skutkować również pogorszeniem kondycji psychicznej oraz obniżeniem zdolności do samodzielnego funkcjonowania.

Szczególną uwagę należy zwrócić na rosnące ryzyko wykluczenia wśród osób starszych, przewlekle chorych, niepełnosprawnych oraz zależnych. Postępujące zmiany demograficzne,

w tym wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, powodują zwiększenie zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, wsparcie środowiskowe oraz działania integrujące. Samotność, ograniczona mobilność, niski dochód czy brak wsparcia rodzinnego mogą prowadzić do stopniowej izolacji społecznej tej grupy mieszkańców.

Analiza danych zawartych w poniższej tabeli dotyczącej liczby osób korzystających z pomocy społecznej na podstawie wydanych decyzji administracyjnych w latach 2020–2024 wskazuje na ogólną tendencję spadkową w większości gmin Powiatu Świebodzińskiego, przy jednoczesnym występowaniu istotnych wahań w poszczególnych latach.
Największą liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w całym analizowanym okresie odnotowano w gminie Świebodzin. W 2020 roku było to 697 osób, natomiast w 2024 roku liczba ta spadła do 460, co oznacza wyraźne zmniejszenie skali korzystania z pomocy społecznej w gminie będącej centrum administracyjnym powiatu. Spadek miał charakter stopniowy, z niewielkim zahamowaniem w 2023 roku, kiedy odnotowano nieznaczny wzrost w stosunku do roku poprzedniego.

W gminie Łagów również widoczny jest trend malejący, z 259 osób w 2020 roku do 166 w 2024 roku. Podobna tendencja wystąpiła w gminie Szczaniec, gdzie liczba beneficjentów pomocy społecznej zmniejszyła się z 317 w 2020 roku do 99 w 2024 roku, przy czym szczególnie wyraźny spadek nastąpił między 2020 a 2022 rokiem. Może to wskazywać na poprawę sytuacji dochodowej części mieszkańców, zmiany w kryteriach przyznawania świadczeń lub przejściowe korzystanie z innych form wsparcia (np. świadczeń rodzinnych czy programów osłonowych). W gminie Skąpe liczba osób korzystających z pomocy społecznej utrzymywała się na stosunkowo stabilnym poziomie, z niewielkimi wahaniami w granicach 117–129 osób rocznie. Wskazuje to na względnie stałą skalę potrzeb w zakresie wsparcia społecznego na terenie tej gminy. Natomiast w gminie Lubrza dane charakteryzują się dużą zmiennością. W 2022 roku odnotowano wyraźny wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej (232 osoby), podczas gdy w latach poprzednich i kolejnych liczba ta utrzymywała się na poziomie około 94–159 osób. Może to świadczyć o wystąpieniu czasowych czynników pogarszających sytuację ekonomiczną mieszkańców, np. skutków pandemii, wzrostu kosztów utrzymania lub innych zdarzeń o charakterze lokalnym. Z kolei w gminie Zbąszynek liczba osób korzystających z pomocy społecznej wahała się w analizowanym okresie, przy czym w 2023 roku odnotowano wyraźny spadek (143 osoby), a w 2024 roku ponowny wzrost do 179 osób. Tendencja ta może wskazywać na niestabilność sytuacji społeczno-ekonomicznej części mieszkańców.

Podsumowując, w skali całego powiatu można zaobserwować ogólną tendencję spadkową liczby osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2020–2024, co może świadczyć o stopniowej poprawie sytuacji dochodowej gospodarstw domowych oraz skuteczności działań aktywizacyjnych i osłonowych. Jednocześnie zróżnicowanie danych pomiędzy gminami oraz występujące wahania wskazują na utrzymujące się lokalne obszary ryzyka społecznego, wymagające dalszego monitorowania i dostosowywania działań pomocowych do specyfiki poszczególnych gmin.

Tabela 16 Liczba osób w Powiecie Świebodzińskim korzystająca z pomocy społecznej na podstawie wydanych decyzji w latach 2020-2024

Gmina	2020	2021	2022	2023	2024
Świebodzin	697	615	521	523	460
Lubrza	159	123	232	94	97
Skąpe	126	117	121	129	122
Łagów	259	222	169	188	166
Szczaniec	317	129	77	108	99
Zbąszynek	184	196	193	143	179
RAZEM	**1742**	**1402**	**1313**	**1185**	**1123**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Centrów Usług Społecznych i Ośrodków Pomocy Społecznej w Powiecie Świebodzińskim

W analizowanym okresie widać ogólny spadek liczby rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w większości gmin, choć występują wyjątki (np. Łagów w 2024r.). Najwięcej rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej tradycyjnie przypada na gminę Świebodzin, ale liczby te systematycznie maleją np. liczba rodzin spadła z 520 w 2020r. do 388 w 2024r., a liczba osób z 940 do 587.

W gminie Świebodzin widoczny jest systematyczny spadek liczby rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej. Może to świadczyć o lepszej sytuacji materialnej mieszkańców lub efektywniejszej pomocy społecznej.

W gminie Lubrza liczba rodzin i osób spadła w 2021r., gwałtownie wzrosła w 2022r., a następnie ponownie spadła. Największy wzrost w 2022 r. (liczba rodzin z 84 do 170, osób z 189 do 350) co może być skutkiem tymczasowych problemów ekonomicznych lub zwiększonego dostępu do pomocy. Z kolei w gminie Skąpe liczba rodzin i osób jest względnie stabilna w latach 2020–2024, waha się nieznacznie. Świadczy o stabilnym zapotrzebowaniu na pomoc społeczną, bez gwałtownych zmian.

W gminie Łagów początkowo zauważalny spadek w latach 2020–2022, potem wzrost w 2023–2024 (szczególnie liczba rodzin: z 115 w 2022 do 187 w 2024). Wzrost w 2024r. może wskazywać na pogorszenie sytuacji materialnej części mieszkańców lub zwiększoną skuteczność identyfikacji potrzeb.

Znaczny spadek w latach 2020–2022 (liczba rodzin: 317 → 77; osób: 580 → 115)widoczny jest w gminie Łagów. Następnie umiarkowany wzrost w 2023–2024. Trend ten może wskazywać na przeregulowanie pomocy lub problemy z dostępnością usług w wcześniejszych latach.

Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy w gminie Zbąszynek jest stosunkowo stabilna, z lekkimi wahaniami. Najniższa liczba w 2023r., wzrost w 2024r. co wskazuje na umiarkowane zmiany w zapotrzebowaniu na pomoc społeczną.

Podsumowując w powiecie nadal istnieje duża grupa mieszkańców wymagających wsparcia, szczególnie w gminie Świebodzin, co wskazuje na konieczność utrzymania i wzmocnienia lokalnych programów pomocy społecznej. Zróżnicowanie trendów między gminami sugeruje potrzebę indywidualnego dopasowania działań do specyfiki lokalnej, zarówno w gminach o spadającej liczbie korzystających (monitorowanie i utrzymanie skuteczności działań), jak i w gminach o okresowych wzrostach (reakcja na nagłe potrzeby i wczesna identyfikacja zagrożeń społecznych). Analiza podkreśla znaczenie ciągłej ewaluacji programów pomocy społecznej, tak aby skutecznie odpowiadały na realne potrzeby rodzin i osób w trudnej sytuacji materialnej lub zdrowotnej.

Wykres 14 Liczba osób w Powiecie Świebodzińskim korzystająca z pomocy społecznej na podstawie wydanych decyzji w latach 2020-2024

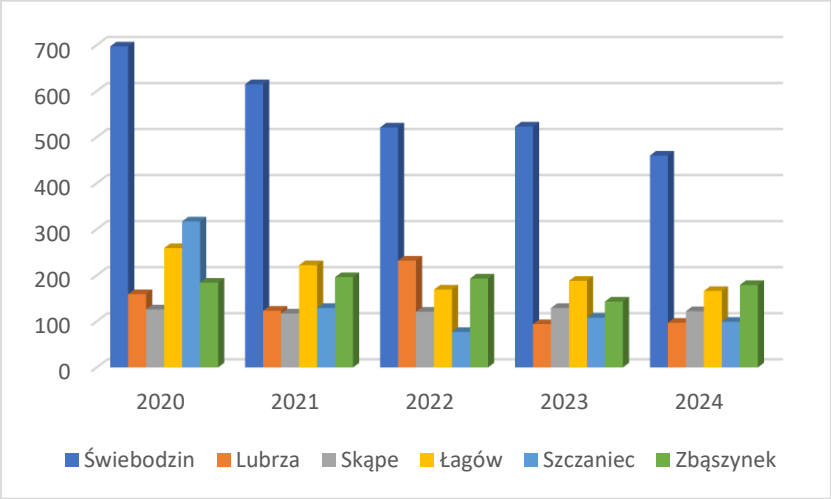

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Centrów Usług Społecznych i Ośrodków Pomocy Społecznej w Powiecie Świebodzińskim

Tabela 17 Liczba rodzin i osób w tych rodzinach korzystająca z pomocy społecznej na terenie Powiatu Świebodzińskiego

Gmina	2020		2021		2022		2023		2024	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodz.	Liczba rodzin	Liczba osób w rodz.	Liczba rodzin	Liczba osób w rodz.	Liczba rodzin	Liczba osób w rodz.	Liczba rodzin	Liczba osób w rodz.
Świebodzin	520	940	487	849	410	690	423	720	388	587
Lubrza	99	232	84	189	170	350	69	141	65	143
Skąpe	109	243	96	193	98	194	108	226	106	228
Łagów	155	325	141	275	115	191	129	223	187	316
Szczaniec	317	580	129	213	77	115	108	154	99	142
Zbąszynek	184	374	196	298	193	339	143	239	179	264

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Centrów Usług Społecznych i Ośrodków Pomocy Społecznej w Powiecie Świebodzińskim

Z danych ujętych w tabeli 18 dotyczącej liczby osób bezdomnych z terenu Powiatu Świebodzińskiego w latach 2020–2024 wskazuje na ogólną tendencję wzrostową w skali całego powiatu, przy jednoczesnym zróżnicowaniu sytuacji w poszczególnych gminach.

W 2020 roku na terenie powiatu odnotowano łącznie 52 osoby bezdomne. W kolejnych latach liczba ta wzrosła do 63 w 2021 roku oraz 68 w 2022 roku. W 2023 roku nastąpił niewielki spadek do 62 osób, jednak w 2024 roku odnotowano wyraźny wzrost do 81 osób, co stanowi najwyższą wartość w całym analizowanym okresie. Oznacza to wzrost o 29 osób w porównaniu z rokiem 2020, co może świadczyć o nasilaniu się problemów mieszkaniowych i ekonomicznych części mieszkańców.

Największą liczbę osób bezdomnych w całym okresie odnotowywano w gminie Świebodzin. W 2020 roku było to 35 osób, natomiast w 2024 roku już 54 osoby. Pomimo niewielkich wahań w latach 2021–2023, widoczny jest wyraźny trend wzrostowy. Zjawisko to jest częściowo związane z faktem, że Świebodzin jako największa gmina i ośrodek miejski skupia instytucje pomocowe, miejsca noclegowe oraz inne formy wsparcia, co sprzyja koncentracji osób w kryzysie bezdomności.

W gminie Zbąszynek również widoczne są znaczące wahania – od 7 osób w 2020 roku, poprzez wzrost do 10 w 2022 roku, spadek do 4 w 2023 roku, aż po ponowny wzrost do 11 osób w 2024 roku. Może to wskazywać na niestabilny charakter zjawiska oraz wpływ czynników przejściowych, takich jak sytuacja na rynku pracy czy dostępność lokali mieszkalnych.

W gminie Łagów liczba osób bezdomnych utrzymywała się na stosunkowo stabilnym poziomie, mieszczącym się w przedziale od 6 do 9 osób rocznie, bez wyraźnej tendencji wzrostowej lub spadkowej. W gminie Skąpe obserwuje się stopniowy wzrost – z 3 osób w 2020 roku do 6 w 2024 roku. W gminie Szczaniec liczba osób bezdomnych była początkowo marginalna, jednak od 2022 roku widoczny jest niewielki wzrost (do 2 osób w 2024 roku). Najniższe wartości w całym okresie odnotowano w gminie Lubrza, gdzie liczba osób bezdomnych wahała się między 0 a 1 osobą rocznie.

Podsumowując, dane wskazują na narastanie problemu bezdomności w powiecie świebodzińskim, szczególnie w ostatnim roku analizowanego okresu. Koncentracja zjawiska w gminie Świebodzin oraz wzrost liczby osób bezdomnych w kilku mniejszych gminach sugerują potrzebę wzmocnienia działań profilaktycznych, w tym wsparcia w zakresie zapobiegania utracie mieszkań, rozwoju mieszkalnictwa socjalnego i wspieranego oraz intensyfikacji pracy socjalnej z osobami zagrożonymi wykluczeniem mieszkaniowym. Zjawisko to wymaga stałego monitorowania oraz podejmowania skoordynowanych działań na poziomie całego powiatu.

Tabela 18 Liczba osób bezdomnych z terenu powiatu w latach 2020-2024

Gmina	2020	2021	2022	2023	2024
Świebodzin	35	45	45	43	54
Lubrza	1	0	0	1	1
Skąpe	3	2	3	5	6
Łagów	6	7	9	8	7
Szczaniec	0	0	1	1	2
Zbąszynek	7	9	10	4	11
RAZEM	**52**	**63**	**68**	**62**	**81**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Centrów Usług Społecznych i Ośrodków Pomocy Społecznej w Powiecie Świebodzińskim

Wykres 15 Liczba osób bezdomnych z terenu powiatu w latach 2020-2024

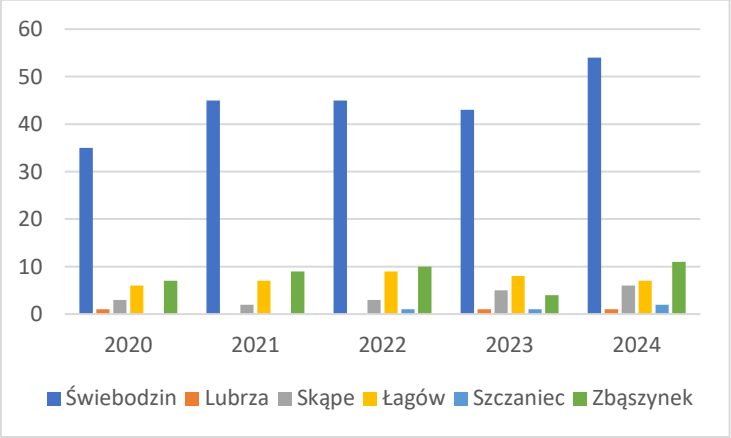

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Centrów Usług Społecznych i Ośrodków Pomocy Społecznej w Powiecie Świebodzińskim

II.11.2 Problem niepełnosprawności

Od 1 stycznia 1998r. podstawą do uznania osoby za niepełnosprawną jest wyłącznie orzeczenie wydane przez powiatowy lub wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności lub orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Orzeczenia innych organów, wydane po 31 grudnia 1997 r. nie stanowią podstawy do uznania osoby za niepełnosprawną w rozumieniu ustawy o rehabilitacji (…). Orzeczenia o zaliczeniu do grupy inwalidzkiej, wydane przed 1 stycznia 1998r., traktuje się na równi z odpowiednim orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności tylko jeżeli są nadal ważne.

Od października 1999r. działa na terenie Powiatu Świebodzińskiego Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Podstawą działania zespołów orzekających jest ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997r. Niepełnosprawność oraz długotrwałe lub ciężkie choroby stanowią wyzwanie dla współczesnej pomocy społecznej. Ich rozwiązanie wymaga bowiem długotrwałych i wieloaspektowych działań aktywizacyjnych i pomocowych.

Opracowanie Urzędu Statystycznego w Zielonej Górze „Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021 Stan i struktura demograficzno-społeczna ludności w województwie lubuskim w świetle wyników NSP 2021" wykazało, że liczba osób niepełnosprawnych wyniosła 180,0 tys. osób, tj. 18,2% ogółu populacji województwa lubuskiego. W porównaniu z wynikami NSP 2011 liczba osób z niepełnosprawnościami zwiększyła się o 9,5 tys., tj. o 5,6% (w 2011 r. – 170,5 tys.). W skali kraju populacja osób z niepełnosprawnościami zwiększyła się o 16,0%. W okresie międzyspisowym zmniejszyła się natomiast liczba osób niepełnosprawnych tylko biologicznie, tzn. nie posiadających prawnego orzeczenia stwierdzającego niepełnosprawność, natomiast deklarujących odczuwanie ograniczenia sprawności z 39,3 tys. w 2011 r. do 38,7 tys. w 2021 r., tj. o 1,7%. W kraju liczebność tej kategorii niepełnosprawnych zwiększyła się o 26,2%. Osoby niepełnosprawne (z niepełnosprawnościami) to takie osoby, które posiadają odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osoby, które takiego orzeczenia nie posiadają, lecz ich sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wykonywanie codziennych czynności, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych. Przez czynności codzienne (podstawowe) dla danego wieku należy rozumieć: • dla niemowląt – prawidłową reakcję na bodźce zewnętrzne (płacz, uśmiech, właściwe gesty i odruchy); • dla dzieci w wieku przedszkolnym – zdolność brania udziału w grach i zabawach w grupie rówieśników; • dla dzieci w wieku szkolnym – uczęszczanie do szkoły oraz uczestnictwo we wszystkich rodzajach obowiązkowych zajęć; • dla osób w wieku aktywności zawodowej – pracę zawodową, naukę lub prowadzenie gospodarstwa domowego; • dla osób w wieku starszym – podstawową samoobsługę przy czynnościach higienicznych, zakupach, przyrządzaniu posiłków itp. Urząd Statystyczny w Zielonej Górze wskazuje, że informacje o osobach niepełnosprawnych, zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 9 sierpnia 2019 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2021 r., pozyskiwane były na zasadzie dobrowolności.

Z informacji uzyskanych ze strony Głównego Urzędu Statystycznego z Portalu Geostatystycznego wynika, że na 1 tys. ludności w powiecie świebodzińskim wg stanu na dzień 31.12.2023 roku przypadały 163,22 osoby z niepełnosprawnościami.

Orzeczenia o zaliczeniu do niepełnosprawności (Tabela 19) stanowią zdecydowaną większość wszystkich orzeczeń w każdym roku. To wskazuje na realne, potwierdzone potrzeby zdrowotne dzieci w powiecie. Wzrost liczby orzeczeń o niezaliczeniu może oznaczać, że więcej dzieci trafia do procesu orzeczniczego z podejrzeniem zaburzeń, które ostatecznie nie potwierdzają się. Liczba odmów pozostaje stabilnie niska, co sugeruje dobre rozpoznanie przypadków kierowanych do Zespołu. Rok 2021 stanowi punkt krytyczny, zarówno spadek orzeczeń pozytywnych, jak i wzrost negatywnych może być efektem sytuacji pandemicznej, opóźnień w diagnostyce, mniejszej liczby wizyt oraz przesunięć terminów badań.
W latach 2020–2024 w Powiecie Świebodzińskim obserwuje się wzrost zarówno liczby dzieci orzekanych jako niepełnosprawne, jak i dzieci kierowanych do orzecznictwa, u których nie potwierdzono niepełnosprawności. Trend ten wskazuje na narastające potrzeby w zakresie diagnostyki, terapii i wsparcia rozwojowego dzieci oraz większą świadomość społeczną dotyczącą możliwości uzyskania orzeczenia i związanej z nim pomocy.

Tabela 19 Liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2020 – 2024 dla osób przed 16 rokiem życia

Lp.	***Rodzaj wydanych orzeczeń***	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
1.	Wydane orzeczenia o odmowie ustalenia niepełnosprawności	2	1	0	1	1
2.	Wydane orzeczenia o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych	16	24	37	28	30
3.	Wydane orzeczenia o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych	121	83	109	106	122

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Świebodzinie

Analizując dane zawarte w tabeli 20 dostrzega się widoczny systematyczny spadek liczby odmów na przestrzeni pięciu lat. W 2024r. odmów było aż o 35 mniej niż w 2020r. Może to oznaczać:

- lepsze dopasowanie składanych wniosków do kryteriów orzeczniczych,
- większą świadomość mieszkańców co do zasad orzekania,
- trafniejsze kierowanie wniosków przez instytucje, lekarzy i asystentów społecznych.

W pierwszych trzech latach (2020–2022) obserwuje się silny wzrost liczby orzeczeń negatywnych, wzrost ponad trzykrotny z 31 do 102. Jest to istotna zmiana, świadcząca o wzroście liczby osób kierowanych do orzecznictwa, u których ostatecznie nie potwierdzono niepełnosprawności. W 2023r. nastąpił spadek do 81, jednak w 2024 liczba znów wzrosła do 96. Wskazuje to na wzrost problemów zdrowotnych populacji.

Orzeczenia o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych to zdecydowanie najliczniejsza grupa orzeczeń w każdym roku, dominująca nad pozostałymi kategoriami. W 2021r. odnotowano spadek, co może być konsekwencją:

- trudności w dostępie do lekarzy specjalistów w okresie postpandemicznym,

- opóźnień w realizacji wizyt potwierdzających schorzenia.

Po 2021 r. liczba orzeczeń systematycznie rosła, osiągając poziom 1 015 w 2024r. Wynik z 2024r. niemal równy jest wartości z 2020r., co sugeruje stabilizację.

Podsumowując w latach 2020–2024 powiat świebodziński charakteryzuje się wysokim, stabilnym poziomem potrzeb orzeczniczych wśród osób dorosłych. Pomimo okresowych spadków, liczba orzeczeń o niepełnosprawności utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie, a po pandemicznych zakłóceniach obserwuje się stopniowy powrót do stanu sprzed 2021r. Wzrost liczby orzeczeń o niezaliczeniu oraz jednoczesny spadek odmów świadczą o zmianie struktury wnioskujących z niejednoznacznymi, złożonymi lub przewlekłymi problemami zdrowotnymi, które nie zawsze kwalifikują się do ustalonego stopnia niepełnosprawności. Jednocześnie dominacja orzeczeń pozytywnych potwierdza wysoki poziom potrzeb zdrowotnych i funkcjonalnych dorosłych mieszkańców powiatu.

Tabela 20 Liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2020 -2024 osób po 16 roku życia

Lp.	*Rodzaj wydanych orzeczeń*	2020	2021	2022	2023	2024
1.	Wydane orzeczenia o odmowie ustalenia niepełnosprawności	54	47	46	32	19
2.	Wydane orzeczenia o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych	31	70	102	81	96
3.	Wydane orzeczenia o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych	1 018	903	942	954	1 015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Świebodzinie

W przypadku przyjętych wniosków o niepełnosprawność w latach 2020–2021 obserwujemy spadek liczby wniosków, co może być skutkiem pandemii, utrudnionej diagnostyki i ograniczonego dostępu do specjalistów. Od 2022r. liczba wniosków systematycznie rośnie, osiągając najwyższy poziom w 2024r. Wskazuje to na rosnące potrzeby diagnostyczne i terapeutyczne dzieci oraz wzrost świadomości rodziców i placówek edukacyjnych. Z kolei jeśli chodzi o przyjęte wnioski o stopień niepełnosprawności to zauważa się, że w latach 2020–2021 liczba wniosków pozostawała na podobnym poziomie, z niewielkim spadkiem. Od 2022r. widoczny jest stały wzrost, przy czym w 2023r. wzrost wynosi +34, a w 2024r. następuje największy skok +86 do 1 275. Dane wskazują na rosnące potrzeby zdrowotne i funkcjonalne dorosłej populacji.

Wyraźny wzrost liczby składanych wniosków zarówno dla dzieci, jak i dorosłych wskazuje na rosnącą powagę problemów zdrowotnych mieszkańców, większą liczbę osób wymagających wsparcia, jak również intensyfikację diagnostyki. Wzrost liczby wniosków dla dzieci może wynikać ze wzrostu zaburzeń neurorozwojowych (ASD, ADHD, zaburzeń integracji sensorycznej), większej uważności rodziców i nauczycieli, a także lepszej dostępności diagnoz

psychologicznych i neurologicznych. Natomiast wzrost liczby wniosków dla osób dorosłych może świadczyć o rosnącej liczbie chorób przewlekłych lub większym zainteresowaniu odnawianiem orzeczeń. Podsumowując, w latach 2020–2024 liczba wniosków o wydanie orzeczeń w powiecie świebodzińskim rosła stabilnie, osiągając najwyższy poziom w 2024r. Wzrost liczby wniosków wskazuje na narastające potrzeby zdrowotne mieszkańców oraz większe obciążenie pracą Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Tabela 21 Liczba przyjętych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Świebodzinie wszystkich wniosków w sprawie wydania orzeczeń w latach 2020-2024

Lp.	Rok	Wnioski o niepełnosprawność	Wnioski o stopień niepełnosprawności	Razem
1.	**2020**	146	1 168	1 314
2.	**2021**	121	1 149	1 270
3.	**2022**	162	1 155	1 317
4.	**2023**	151	1 189	1 340
5.	**2024**	186	1 275	1 461

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Świebodzinie

Z danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Świebodzinie na temat wydanych orzeczeń w latach 2020-2024 osób przed 16 rokiem życia w podziale na gminy z jednym symbolem niepełnosprawności ujętych w poniższej tabeli wynika, że Gmina Świebodzin dominuje. Generuje ponad połowę wszystkich orzeczeń w większości lat, co jest naturalne ze względu na największą liczbę mieszkańców oraz dostępność usług medycznych. W pozostałych gminach liczba orzeczeń jest stabilna lub umiarkowanie zmienna. Najmniejsze gminy (Skąpe, Łagów, Lubrza) wykazują największą zmienność, co jest typowe przy niewielkiej populacji dzieci. Rok 2021 to punkt kryzysowy. We wszystkich gminach widać spadek liczby orzeczeń, najprawdopodobniej wpływ ograniczeń pandemicznych i opóźnień diagnostycznych. Wartości łącznej liczby orzeczeń w 2024 r. (98) są identyczne jak w 2020r., co sugeruje powrót do naturalnej dynamiki oraz stabilizację liczby dzieci z orzeczeniami z jednym symbolem.

Tabela 22 Liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2020 -2024 osób przed 16 rokiem życia w podziale na gminy z jednym symbolem niepełnosprawności

Lp.	Gminy	2020	2021	2022	2023	2024
1.	Świebodzin	63	40	55	52	63
2.	Lubrza	6	6	8	5	9
3.	Skąpe	5	2	7	2	5
4.	Łagów	6	4	5	3	6
5.	Szczaniec	8	8	8	5	6
6.	Zbąszynek	10	12	10	10	9
	RAZEM	**98**	**72**	**93**	**77**	**98**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Świebodzinie

Analizując dane zawarte w tabeli 23 widoczny jest widoczny jest spadek liczby orzeczeń w 2021r. w całym powiecie. Zjawisko to jest spójne z innymi danymi orzeczniczymi i najpewniej

wynika z ograniczeń pandemii, gorszej dostępności do lekarzy i specjalistów, czy też opóźnień w składaniu wniosków. Lata 2022–2024 to odbudowa, ale bez powrotu do poziomu z 2020r. W 2024r. wydano o 60 orzeczeń mniej niż w 2020r. Największą liczbę orzeczeń niezmiennie odnotowuje gmina Świebodzin, zaś w pozostałych gminach występują umiarkowane wahania typowe dla mniejszych populacji. Gminy Łagów i Skąpe są najbardziej stabilne, a Zbąszynek najbardziej zmienny. W Łagowie dane od 2022r. nie zmieniają się wcale.
Podsumowując, delikatny spadek liczby orzeczeń dla dorosłych z jednym symbolem może odzwierciedlać starzenie się populacji i przechodzenie do orzeczeń z wieloma symbolami, wygaśnięcia orzeczeń, a także zmiany w polityce orzeczniczej.

Tabela 23 Osoby zaliczone do stopnia niepełnosprawności prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu w podziale na gminy z jednym symbolem niepełnosprawności

Lp.	Gminy	2020	2021	2022	2023	2024
1.	Świebodzin	456	377	399	406	423
2.	Lubrza	47	38	46	38	45
3.	Skąpe	78	63	68	68	61
4.	Łagów	52	43	55	55	55
5.	Szczaniec	48	46	40	49	44
6.	Zbąszynek	93	83	92	71	86
	RAZEM	**774**	**650**	**700**	**687**	**714**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z uzyskanych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Świebodzinie

Z analizy danych zawartych w tabeli 24 wynika, że najwięcej orzeczeń w każdym roku wydawano osobom z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz średnim. Grupy te łącznie stanowią nawet ponad 60% wszystkich osób orzekanych. W latach 2020–2024 widoczny jest wyraźny wzrost orzeczeń wśród osób o wykształceniu średnim i zawodowym. Może to sugerować pogarszanie się stanu zdrowia osób aktywnych zawodowo lub zmiany warunków pracy. Grupa z wykształceniem niższym niż podstawowe znacząco zmalała, co wynika z trendów demograficznych i starzejącej się populacji. Grupa osób z wykształceniem wyższym pozostaje stosunkowo mała, ale w ostatnich latach widać zwiększoną aktywność w zakresie orzekania.

Tabela 24 Liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2020-2024 ze względu na poziom wykształcenia

Lp.	Wykształcenie	2020	2021	2022	2023	2024
1.	**mniej niż podstawowe**	89	92	97	57	78
2.	**podstawowe i gimnazjalne**	168	129	146	129	152
3.	**zasadnicze**	343	306	308	313	315
4.	**średnie**	314	279	289	332	358
5.	**wyższe**	109	104	107	127	116

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z uzyskanych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Świebodzinie

Najwyższą liczbę pracujących osób z orzeczeniem odnotowano w 2020r. tj. 331 osób. W 2021r. nastąpił wyraźny spadek do 260 osób, co może być konsekwencją wpływu pandemii,

ograniczeń w zatrudnieniu oraz pogorszenia sytuacji na rynku pracy. W 2022r. liczba pracujących ponownie spadła, osiągając najniższy poziom w całym okresie. Rok 2023 przyniósł niewielkie odbicie, wzrost do 265 osób. W 2024r. liczba pracujących ponownie spadła do 242, co może wskazywać na narastające bariery dla aktywności zawodowej tej grupy.
Analiza struktury zatrudnienia wśród osób z orzeczeniem wskazuje na:

- pogłębiającą się dysproporcję między osobami pracującymi i niepracującymi,
- malejącą aktywność zawodową osób z niepełnosprawnościami,
- rosnącą grupę osób trwale lub czasowo wyłączonych z rynku pracy.

Tabela 25 Liczba osób posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2020-2024 według zatrudnienia

Lp.	*Stan według zatrudnienia*	2020	2021	2022	2023	2024
1.	pracujący	331	260	243	265	242
2.	niepracujący	692	650	704	693	777

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z uzyskanych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Świebodzinie

Najczęstszą przyczyną niepełnosprawności w całym okresie 2020–2024 pozostaje symbol 05-R (upośledzenie narządu ruchu). Co roku stanowi on największą część wszystkich orzeczeń, we wszystkich stopniach. Wskazuje to na dominację schorzeń ortopedycznych, zwyrodnieniowych, neurologicznych i pourazowych wśród mieszkańców powiatu. Drugą grupą o wysokiej liczebności jest symbol 07-S (choroby układu krążenia). Wskazuje to na wysoki odsetek chorób przewlekłych związanych z trybem życia, wiekiem i czynnikami środowiskowymi. Wysokie i stabilne wartości obserwuje się także w symbolach 02-P (choroby psychiczne) i 03-L (zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu). Wysoką liczbę orzeczeń dla symboli 02-P i 03-L można łączyć ze wzrostem diagnoz psychiatrycznych i psychologicznych, większą świadomością społeczeństwa oraz większą liczbą osób zgłaszających się po wsparcie.

Najrzadsze przyczyny niepełnosprawności (niskie wartości): 01-U – upośledzenie umysłowe, 06-E – epilepsja oraz 12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe.

Najwięcej orzeczeń wydawanych jest w stopniu umiarkowanym, a następnie lekkim. Wskazuje to na zwiększenie aktywności mieszkańców w zakresie uzyskiwania świadczeń i uprawnień. Stopień znaczny stanowi wyraźnie najmniejszą część orzeczeń.
Struktura orzeczeń potwierdza starzenie się społeczeństwa, wzrost liczby schorzeń przewlekłych, większą diagnostykę i zgłaszalność w obszarze zaburzeń komunikacji i słuchu oraz stale wysoką liczbę problemów psychicznych.

Tabela 26 Liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z uwzględnieniem stopnia i przyczyny niepełnosprawności w latach 2020 – 2024

Lp.	Symbol przyczyny niepełnosprawności	2020			2021			2022			2023			2024		
		Stopień niepełnosprawności			Stopień niepełnosprawności			Stopień niepełnosprawności			Stopień niepełnosprawności			Stopień niepełnosprawności		
		znaczny	umiarkowany	lekki	znaczny	umiarkowany	lekki	znaczny	umiarkowany	lekki	znaczny	umiarkowany	lekki	znaczny	umiarkowany	lekki
1.	01-U	9	5	0	14	8	0	10	19	0	8	5	0	10	8	0
2.	02-P	57	88	3	46	62	1	49	42	4	35	37	6	38	48	11
3.	03-L	8	9	40	7	10	31	6	17	28	4	17	30	3	27	43
4.	04-O	7	29	8	2	7	2	6	6	1	9	4	2	9	10	2
5.	05-R	77	239	97	62	255	104	64	244	109	75	266	93	82	276	89
6.	06-E	3	7	0	3	8	0	5	8	1	0	12	0	3	5	1
7.	07-S	41	65	9	65	59	22	55	74	16	69	77	16	81	56	22
8.	08-T	27	9	6	16	8	3	25	16	2	17	12	5	24	15	8
9.	09-M	38	24	4	27	27	5	24	46	5	24	48	4	19	36	2
10.	10-N	58	27	2	19	13	1	20	8	1	27	10	1	33	11	2
11.	11-I	8	11	3	6	13	2	4	20	7	9	20	10	12	16	10
12.	12-C	3	2	0	1	1	0	2	2	1	0	5	1	2	5	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Świebodzinie

W latach 2020–2024 w Powiecie Świebodzińskim obserwuje się wyraźne wahania w liczbie złożonych wniosków o wydanie karty parkingowej oraz w liczbie kart faktycznie wydanych. Zmiany te ukazują zarówno zmienność potrzeb osób z niepełnosprawnościami, jak i wpływ czynników zewnętrznych, takich jak pandemia COVID-19.

Największą liczbę wniosków odnotowano w 2020r. W 2021r. nastąpił znaczący spadek, co prawdopodobnie było efektem pandemicznych ograniczeń i mniejszej mobilności mieszkańców. W latach 2022–2023 zapotrzebowanie ustabilizowało się, natomiast rok 2024 przyniósł ponowny, wyraźny wzrost liczby składanych wniosków.

Rok 2020 wyróżnia się najwyższą liczbą wydanych kart, natomiast rok 2021 stanowił moment największego spadku. Lata 2022–2023 charakteryzowały się stabilizacją liczby wydawanych kart, a 2024r. przyniósł ponowny wzrost, niemal do poziomu z roku 2020.

Tabela 27 Liczba wydanych kart parkingowych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności dla osób uprawnionych w latach 2020-2024

Rok	Liczba złożonych wniosków o wydanie karty parkingowej	Liczba wydanych kart parkingowych
2020	477	451
2021	312	292
2022	346	324
2023	324	319
2024	425	413

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Świebodzinie

Na terenie Powiatu Świebodzińskiego funkcjonują następujące placówki zapewniające opiekę osobom niepełnosprawnym:

Dom Pomocy Społecznej w Jordanowie, znajduje się między Świebodzinem a Międzyrzeczem, położony wśród malowniczej okolicy, pośród lasów, otoczony pięknym i rozległym ogrodem. Przeznaczony dla 82 osób, kobiet oraz mężczyzn przewlekle psychicznie chorych.

Tabela 28 Liczba mieszkańców umieszczonych w DPS w Jordanowie w latach 2020 – 2024 (narastająco)

Rok	Liczba mieszkańców ogółem	Liczba nowo przyjętych	Liczba osób, które opuściły DPS	Uwagi (np. przyczyny zmian)
2020	105	26	26	2 os. usamodzielnione/ 24 zgony
2021	93	14	11	2 os. przeniesione do innych placówek/ 9 zgonów
2022	92	10	10	1 os. przeniesiona do innej placówki/ 9 zgonów
2023	90	8	10	1 os. przeniesiona do innej placówki/ 9 zgonów
2024	90	10	9	1 usamodzielniona/ 8 zgonów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR Świebodzin

Dom Pomocy Społecznej w Glińsku przeznaczony jest dla 100 kobiet przewlekle psychicznie chorych.

Tabela 29 Liczba mieszkańców umieszczonych w DPS w Glińsku w latach 2020 – 2024 (narastająco)

Rok	Liczba mieszkańców ogółem	Liczba nowo przyjętych	Liczba osób, które opuściły DPS	Uwagi (np. przyczyny zmian)
2020	102	2	5	5 zgonów
2021	106	9	6	6 zgonów
2022	111	11	12	12 zgonów
2023	108	9	11	10 zgonów, 1 zmiana DPS
2024	110	13	9	zgon

Źródło: *opracowanie własne na podstawie danych z PCPR Świebodzin*

Dom Pomocy Społecznej w Toporowie na 70 miejsc przeznaczony dla osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie. Mieszkańcami domu są również osoby dorosłe, które zostały umieszczone w Domu jako dzieci i w dalszym ciągu wymagają zapewnienia całodobowej opieki. W Domu prowadzone są zajęcia w oparciu o metody

i techniki pracy z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie. Dom oferuje również różne formy terapii i zapewnia stałą rehabilitację.

Tabela 30 Liczba mieszkańców w DPS w Glińsku w latach 2020 – 2024 (narastająco)

Rok	Liczba mieszkańców ogółem	Liczba nowo przyjętych	Liczba osób, które opuściły DPS	Uwagi (np. przyczyny zmian)
2020	75	1	3	zgony
2021	77	3	1	zgon
2022	77	1	1	zgon
2023	77	2	2	zgony
2024	77	4	4	3 osoby – usamodzielnienie, 1 osoba zgon

Źródło: *opracowanie własne na podstawie danych z PCPR Świebodzin*

We wszystkich Domach Pomocy Społecznej w Powiecie Świebodzińskim mieszkańcom zapewnia się zakres usług, który uwzględnia indywidualne potrzeby i możliwości psychofizyczne mieszkańca. Świadczone usługi są na wysokim poziomie i uwzględniają wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców domu oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności. Zakres usług świadczonych przez Domy jest zgodny ze standardem obowiązujących podstawowych usług. W celu określenia indywidualnych potrzeb mieszkańca domu oraz zakresu usług Domy organizują zespoły terapeutyczno - opiekuńcze składające się w szczególności z pracowników Domu. Do zadań zespołów należy w szczególności opracowanie indywidualnych planów wspierania mieszkańców oraz wspólna z mieszkańcem Domu ich realizacja. Mieszkaniec Domu korzysta z usług, których zakres i rodzaj wynika z indywidualnego planu wspierania mieszkańca, opracowanego z jego udziałem, jeżeli udział ten jest możliwy ze względu na stan zdrowia mieszkańca. Działania wynikające z indywidualnego planu wspierania mieszkańca koordynuje pracownik Domu, zwany „pracownikiem pierwszego kontaktu". Pracownicy pierwszego kontaktu działają w ramach zespołów terapeutycznych.

<u>Rehabilitacja społeczna</u>

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym, a realizowana jest przede wszystkim przez wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej, a także wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych. Również sama praca jest doskonałą formą rehabilitacji społecznej. Nie bez znaczenia jest też kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi. Do podstawowych form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji społecznej, ale także zawodowej, zalicza się uczestnictwo osób z niepełnosprawnością w warsztatach terapii zajęciowej i w turnusach rehabilitacyjnych.

W ramach rehabilitacji społecznej w 2024r. wydatkowano łącznie 2 519 565,00 zł na wsparcie osób z niepełnosprawnością, co w porównaniu z rokiem 2020 wskazuje na wzrost

środków finansowych. W 2024r. najwięcej wydatkowano na zobowiązania dotyczące dofinansowania kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej. Znacznie wzrosły też środki na dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych, które w 2024r. wynosiły 223 223,10 zł oraz na dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów, które w 2024r. wynosiły 862 634,30 zł.

Tabela 31 Środki z PFRON wydatkowane na rzecz osób z niepełnosprawnością w ramach rehabilitacji społecznej

Rodzaj świadczenia – rehabilitacja społeczna	2020	2021	2022	2023	2024
Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	149 793,00	177 215,00	224 763,00	309 733,00	362 737,00
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	7 800,00	6 499,00	14 998,00	7 499,00	22 899,00
Dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	436 408,14	382 859,90	287 338,61	687 045,30	862 634,30
Dofinansowanie zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	18 334,00	2 120,00	26 821,39	13 955,02	37 191,60
Zobowiązania dotyczące dofinansowania kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej	562 400,00	1 070 619,00	1 161 993,00	884 880,00	1 010 880,00
Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	184 854,90	96 186,10	96 700,00	138 935,68	223 223,10
RAZEM:	**1 359 590,44**	**1 735 499,00**	**1 812 614,00**	**2 042 048,00**	**2 519 565,00**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR Świebodzin

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Świebodzinie (WTZ)

Na terenie Powiatu Świebodzińskiego działa Warsztat Terapii Zajęciowej przy ul. Sobieskiego 19 w Świebodzinie. W zajęciach terapeutycznych uczestniczy 30 dorosłych osób

niepełnosprawnych intelektualnie i/lub fizycznie. Uczestnikami zajęć terapeutycznych są osoby posiadające prawnie potwierdzony status osoby niepełnosprawnej ze wskazaniem do terapii zajęciowej. Warsztat jest placówką pobytu dziennego, stwarzającą osobom z niepełnosprawnością możliwość nabywania umiejętności życia codziennego oraz zaradności osobistej, a także sprawności zawodowych niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Świebodzinie realizują zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej zmierzającej do ogólnego rozwoju każdego uczestnika. Rehabilitacja ta opiera się przede wszystkim na terapii zajęciowej, której uzupełnieniem jest psychoterapia. Terapia prowadzona jest w 6 pracowniach, do których należą:

- **pracownia bukieciarstwa i rękodzieła -** W pracowni tej powstają różnego rodzaju kompozycje florystyczne, stroiki okolicznościowe, a także wytwory i rękodzieła, które prezentowane są na wystawach i konkursach. Podczas zajęć uczestnicy rozwijają swoje umiejętności manualne w zakresie zdobienia i dekorowania. Poznają dawne i współczesne techniki rękodzielnicze.
- **pracownia gospodarstwa domowego -** W pracowni gospodarstwa domowego uczestnicy codziennie pod opieką instruktora uczą się przygotowywania prostych posiłków, a także przygotowywania przetworów z owoców i warzyw. Uczestnicy uczą się planowania i dokonywania zakupów. Mają możliwość poznania i obsługiwania sprzętu oraz narzędzi jakie stosowane są w gospodarstwie domowym, wyrabiają nawyki higieniczne i estetyczne podczas wykonywania czynności kulinarnych, a także poznają zasady prawidłowego zachowania się podczas spożycia posiłków.
- **pracownia krawiectwa i haftu -** Praca w pracowni krawieckiej uczy cierpliwości, wytrwałości, precyzji poprzez staranne i estetyczne wykonywanie prac. Praca w pracowni podzielona jest na etapy. Uczestnicy w pierwszej kolejności uczą się przyszywania guzików i podstawowych ściegów ozdobnych oraz prawidłowego posługiwania się nożyczkami, igłą, szydełkiem oraz żelazkiem.
- **pracownia komputerowa -** Uczestnicy w pracowni komputerowej uczą się praktycznej obsługi komputera – edycji tekstu, zarządzania plikami i folderami, tworzenia prostej grafiki komputerowej, drukowania, skanowania, czy posługiwania się aparatem cyfrowym.
- **pracownia plastyczna -** Uczestnicy w pracowni plastycznej rozwijają swoje zdolności manualne, korzystając z różnorodnych materiałów oraz narzędzi. Wykorzystują różnorodne techniki plastyczne: szkicowanie, rysowanie, malowanie, wycinanie, lepienie z masy solnej i papierowej oraz zdobnictwo.
- **Pracownia rehabilitacyjno – terapeutyczna -** Celem pracowni jest nauka, kształtowanie i utrwalanie działań mających na celu podnoszenie jakości życia w aspekcie fizycznym i psychicznym. Pracownia działa w zakresie: tworzenia wszelkich form terapii praca, ruchem (rehabilitacja, ćwiczenia ruchowe), rozrywki (zabawy, gry, quizy, rebusy, krzyżówki); nauki „zdrowego" rozładowania negatywnych emocji, relaks, rozluźnienie; dostosowanie form terapii do indywidualnych możliwości i umiejętności uczestników; kształtowania kreatywności, ekspresji twórczej, zastosowanie muzykoterapii, zajęcia rekreacyjne, biblioterapia, choreoterapia, filmoterapia, aktywizacja zawodowa uczestników WTZ.

Zajęcia we wszystkich pracowniach Warsztatu Terapii Zajęciowej mają na celu podnieść samodzielność uczestników oraz wiarę we własną wartość i przydatność społeczną. Kształtują

cierpliwość, wytrwałość, kreatywność oraz poczucie odpowiedzialności za stanowisko pracy i wykonywaną pracę. Uczą właściwych kontaktów interpersonalnych, pracy w grupie, zachowań akceptowanych społecznie, a także kształtują umiejętności zawodowe. Przeciwdziałają wykluczeniu społecznemu. W Warsztacie Terapii Zajęciowej w ramach integracji społecznej, rozwoju poznawczego organizowane są różnego rodzaju dodatkowe zajęcia: wycieczki krajoznawcze, wycieczki rowerowe, biwaki, wyjazdy do kina, teatru, wyjścia do muzeum, restauracji. Uczestnicy biorą także udział w spotkaniach integracyjno - sportowych organizowanych dla WTZ oraz wszelkich konkursach regionalnych, ogólnopolskich, międzynarodowych organizowanych dla osób niepełnosprawnych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie (PCPR)

Kolejnym zadaniem realizowanym przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie w ramach rehabilitacji społecznej jest przyznawanie środków finansowych w ramach programu „Aktywny Samorząd". Celem programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów pomocy w życiu społecznym, zawodowym i dostępie do edukacji. W latach 2020 - 2024 poziom finansowania programu „Aktywny Samorząd" w powiecie świebodzińskim wykazuje wyraźne wahania, jednak jego ogólny trend w zakresie łącznych środków można określić jako rosnący do roku 2023, a następnie spadkowy w 2024r. Środki przyznane na Moduł I - likwidacja barier i aktywizacja - systematycznie rosły od 2020r. do 2023r. Moduł I charakteryzuje się dużą zmiennością, osiągając w 2023r. najwyższy poziom finansowania w analizowanym okresie.

Tabela 32 Dane dotyczące realizacji programu „Aktywny samorząd" w latach 2020 – 2024

Rok	Kwota dofinansowania		
	Moduł I	Moduł II	całość
2020	78 365,41	97 549,00	175 914,41
2021	86 881,48	118 289,00	205 170,48
2022	105 018,02	142 272,00	247 291,02
2023	180 721,71	100 297,00	281 018,71
2024	88 891,37	122 911,00	211 802,37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR Świebodzin

Finansowanie Modułu II - pomoc w edukacji - utrzymywało się na względnie stabilnym poziomie, choć również wystąpiły wahania. Do 2022r. środki rosły rokrocznie, osiągając najwyższą wartość w badanym okresie. W 2023r. nastąpiło znaczące obniżenie dofinansowania, po czym w 2024r. środki znowu wzrosły, choć nie wróciły do poziomu z 2022r.

Moduł II ma bardziej stabilny charakter niż Moduł I i mimo wahań pozostaje na relatywnie wysokim poziomie finansowania.

W analizowanym okresie PCPR realizował również program „Samodzielność – Aktywność – Mobilność" współfinansowany ze środków PFRON, w ramach którego oferowane były następujące formy wsparcia:

• **mieszkanie dla absolwenta** - program skierowany do osób z niepełnosprawnością, które kończą edukację oraz pragną samodzielnie i niezależnie rozpocząć aktywność zawodową, a na

przeszkodzie stoi im brak możliwości zamieszkania w miejscowości, gdzie zamierzają podjąć pracę,

• **dostępne mieszkanie** - program skierowany do osób z niepełnosprawnościami, które w swoim mieszkaniu posiadają bariery ograniczające codzienne funkcjonowanie.

Rehabilitacja zawodowa

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie z niepełnosprawnością uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. W analizowanym okresie Powiatowy Urząd Pracy realizował zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej.

II.11.3 Piecza zastępcza i wsparcie rodziny

Na terenie Powiatu Świebodzińskiego funkcjonują cztery placówki opiekuńczo – wychowawcze typu socjalizacyjnego oraz Centrum Administracyjne do Obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Świebodzinie, w których dostępnych jest 56 miejsc.

Wykres 16 Placówki opiekuńczo-wychowawcze w Powiecie Świebodzińskim w 2024r.

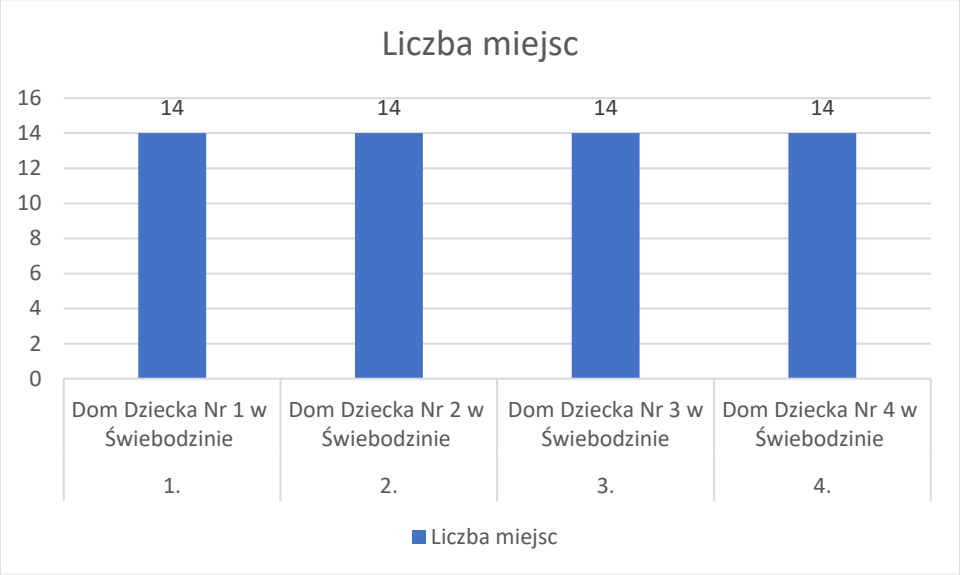

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR Świebodzin

Z danych Centrum Administracyjnego do Obsługi Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych w Świebodzinie wynika, że lata 2021–2022 cechuje wzrost liczby nowych wychowanków, co mogło wynikać z pogarszających się warunków rodzinnych po okresie pandemii, zwiększonego zgłaszania przypadków przez szkoły i służby społeczne, czy też większej wykrywalności problemów wychowawczych. Rok 2023 przyniósł duże uspokojenie sytuacji, niską liczba odejść i przyjęć. W 2024r. widoczny jest ponowny wzrost liczby wychowanków opuszczających placówkę, co może oznaczać przechodzenie wychowanków do innych form opieki, usamodzielnienia, poprawę sytuacji rodzinnej części dzieci.

Najbardziej dynamiczne zmiany dotyczyły napływu nowych wychowanków, szczególnie w okresie 2021–2022. Placówka zdaje się działać w trybie stabilnym, bez gwałtownych wzrostów liczby wychowanków, a zmienność wynika bardziej z naturalnych rotacji niż kryzysów strukturalnych.

Tabela 33 Liczba wychowanków w latach 2020–2024 (narastająco)

Rok	Liczba wychowanków ogółem	Liczba wychowanków nowo przyjętych	Liczba wychowanków opuszczających placówkę
2020	62	6	14
2021	59	13	11
2022	69	18	12
2023	65	7	7
2024	67	9	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR Świebodzin

Dane dotyczące struktury wiekowej wychowanków są w pełni dostępne od 2022r., natomiast w latach 2020–2021 posiadamy jedynie informacje o liczbie wychowanków powyżej 18. roku życia. W latach 2022–2024 największą część wychowanków stanowią dzieci i młodzież w wieku 7–12 lat, 13–18 lat i 16-18 lat. Oznacza to, że placówka pracuje przede wszystkim z dziećmi szkolnymi oraz z młodzieżą w okresie dojrzewania, czyli grupą wymagającą intensywnego wsparcia wychowawczego i emocjonalnego.

Liczba najmłodszych wychowanków jest niewielka (3–5 osób rocznie w latach 2022–2024). Według Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dzieci poniżej 10 roku życia mogą zostać umieszczone w instytucjonalnej formie pieczy zastępczej tylko w uzasadnionym przypadku tj. nie ma możliwości umieszczenia w rodzinnej formie pieczy zastępczej, wraz ze starszym rodzeństwem, we względu na stan zdrowia, W każdym przypadku decyzję podejmuje sąd rodzinny, kierując się dobrem dziecka.

W całym analizowanym okresie (2020–2024) w placówce obecna jest grupa młodzieży powyżej 18. roku życia (tzw. usamodzielniający się). Liczba ta waha się między 5 a 11 osobami, co świadczy o systematycznej potrzebie wspierania młodych dorosłych w procesie usamodzielnienia i stabilnej obecności tej grupy niezależnie od zmian w pozostałych kategoriach wiekowych.

Tabela 34 Struktura wiekowa wychowanków (w liczbach)

Grupa wiekowa	2020	2021	2022	2023	2024
0 – 6 lat	Brak danych	Brak danych	5	3	5
7 – 12 lat	Brak danych	Brak danych	19	18	16
13 – 15 lat	Brak danych	Brak danych	19	16	19
16 – 18 lat	Brak danych	Brak danych	18	23	18
Powyżej 18 lat (usamodzielniający się)	11	7	8	5	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR Świebodzin

W latach 2020–2021 nastąpił spadek liczby usamodzielnianych wychowanków z 11 do 7. Może to wynikać z mniejszej liczby wychowanków osiągających pełnoletność lub wydłużenia czasu pobytu w placówce ze względu na trudności organizacyjne w okresie pandemii. W 2022r. liczba usamodzielnionych wychowanków wzrosła do 8. Natomiast tylko 5 wychowanków opuściło placówkę w roku 2023. W 2024r. odnotowano 9 usamodzielnień, co oznacza powrót do tendencji zbliżonych do lat 2020–2022.

Ogólnie liczba usamodzielnianych wychowanków w latach 2020–2024 utrzymuje się na umiarkowanym i stosunkowo stabilnym poziomie, zależnym głównie od liczebności młodzieży w wieku 18+ w danym roku. Placówka odgrywa istotną rolę w przygotowaniu wychowanków do dorosłego życia, oferując wsparcie w zakresie mieszkaniowym, zawodowym oraz finansowym poprzez przekazanie zgromadzonych środków. Proces ten jest kluczowy dla zwiększenia samodzielności i bezpieczeństwa młodych dorosłych opuszczających system pieczy.

Wykres 17 Liczba usamodzielnianych wychowanków w latach 2020 -2024

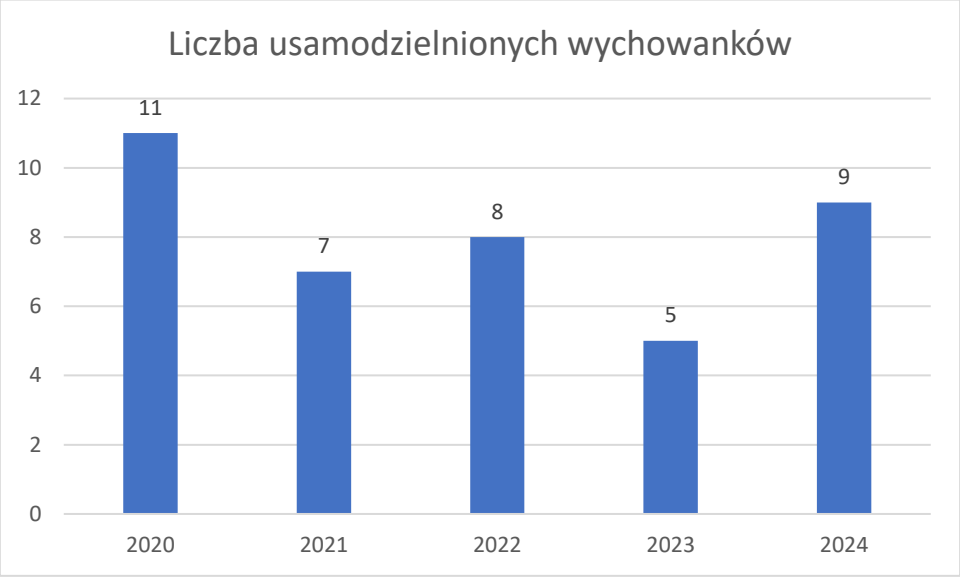

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR Świebodzin

System pieczy zastępczej w powiecie świebodzińskim opiera się przede wszystkim na rodzinach spokrewnionych, których liczba pozostaje stabilna (41–47). Rośnie liczba rodzin niezawodowych (14 → 18), co świadczy o potencjale rozwojowym tego segmentu. Rodziny zawodowe pozostają nieliczne (3–6), a liczba pogotowi rodzinnych jest stała i niska (2). Dla skutecznej strategii konieczne jest wzmacnianie rodzin niezawodowych, rozwijanie pieczy zawodowej i zwiększenie wsparcia dla rodzin spokrewnionych.

Tabela 35 Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Świebodzińskim w latach 2020-2024

Rodzaj rodziny	2020	2021	2022	2023	2024
Rodzina zastępcza spokrewniona	43	43	41	47	46
Rodzina zastępcza niezawodowa	16	14	16	19	18

Rodzina zastępcza zawodowa	6	4	3	3	4
Rodzina zastępcza zawodowa, pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	2	2	2	2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR Świebodzin

Rodziny zastępcze spokrewnione to najliczniejsza forma pieczy w Powiecie Świebodzińskim, co potwierdza preferencję dla tej formy pieczy jako najbliższej biologicznie i emocjonalnie dla dziecka. Liczba dzieci w tej formie utrzymywała się na wysokim i stabilnym poziomie (41–47). Drugą co do wielkości grupą były dzieci umieszczane w rodzinach zastępczych niezawodowych, gdzie widać delikatny trend wzrostowy, szczególnie w latach 2023–2024. Sugeruje to zwiększającą się potrzebę tworzenia nowych miejsc w tej formie pieczy lub większą aktywność w pozyskiwaniu rodzin.

Choć liczba dzieci w pieczy zastępczej w latach 2020–2024 pozostaje względnie stabilna, system działa na granicy wydolności, ponieważ liczba rodzin i miejsc jest niewystarczająca. Szczególnym problemem jest brak rodzinnych domów dziecka oraz niedobór rodzin zawodowych i pogotowi rodzinnych. Rosnąca liczba dzieci w rodzinach niezawodowych i interwencyjnych wskazuje na narastające potrzeby i ryzyko przeciążenia systemu, co wymaga pilnego wzmocnienia infrastruktury pieczy zastępczej oraz intensywnej rekrutacji nowych rodzin.

Tabela 36 Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020-2024

Rok	**Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej**			
	Rodzina zastępcza spokrewniona	**Rodzina zastępcza niezawodowa**	**Rodzina zastępcza zawodowa ogółem**	**Rodzina zastępcza zawodowa, pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego**
2020	57	19	15	9
2021	57	15	12	8
2022	52	20	13	11
2023	56	21	13	11
2024	53	22	14	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR Świebodzin

Każdego roku liczba dzieci przebywających w instytucjonalnych placówkach opiekuńczo wychowawczych oraz w rodzinach zastępczych ulega zmianom. Część wychowanków usamodzielnia się i objęta zostaje świadczeniami. W 2024r. udzielono łącznie 74 świadczenia na kwotę 70 628,00 zł dla usamodzielnianych się wychowanków rodzin zastępczych.

Tabela 37 Liczba usamodzielnianych się wychowanków z rodzin zastępczych, objętych świadczeniem oraz wysokość wypłacanych środków finansowych w latach 2020-2024

Rodzaj świadczenia	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**

Pomoc pieniężna na kontynuację nauki	70 652,00	73 254,00	49 724,00	34 393,00	46 546,00 ł
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	31 227,00	18 646,00	11 379,00	36 971,00	14 994,00
Pomoc pieniężna na zagospodarowanie	3 154,00	1 695,00	3 477,00	11 719,00	9 088,00
Liczba świadczeń ogółem	**143**	**149**	**98**	**67**	**74**
Kwota świadczeń	**105 033,00**	**93 595,00**	**64 580,00**	**83 083,00**	**70 628,00**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR Świebodzin

II.11.4 Zjawisko przemocy domowej

Dane zawarte w poniższej tabeli przedstawiają liczbę sprawców przemocy domowej zidentyfikowanych na terenie Powiatu Świebodzińskiego w latach 2020–2024, z podziałem na gminy oraz płeć sprawców. Analiza wskazuje na wyraźną tendencję wzrostową w skali całego powiatu.

W analizowanym okresie łączna liczba sprawców przemocy domowej wzrosła z 84 w 2020 roku do 148 w roku 2024, co oznacza wzrost o 64 osoby, tj. o około 76%. Po niewielkim spadku w 2021 roku nastąpił systematyczny wzrost liczby sprawców w kolejnych latach, ze szczególnie wyraźnym przyrostem w latach 2023–2024. Największą liczbę sprawców przemocy domowej odnotowano w gminie Świebodzin. W 2020 roku było to 41 osób, natomiast w 2024 roku liczba ta wzrosła do 98, co oznacza ponad dwukrotny wzrost. Tendencja ta może być związana zarówno z większą liczbą mieszkańców gminy, jak i z lepszą identyfikacją oraz zgłaszalnością przypadków przemocy domowej. W pozostałych gminach liczba sprawców przemocy domowej była niższa, jednak również wykazywała wahania oraz okresowe wzrosty. Szczególnie zauważalny wzrost nastąpił w gminach Łagów oraz Zbąszynek w 2023 i 2024 roku. W gminach Skąpe, Lubrza i Szczaniec liczba sprawców utrzymywała się na relatywnie stabilnym poziomie, z niewielkimi wahaniami w poszczególnych latach. Analiza struktury płci sprawców wskazuje, że zdecydowaną większość sprawców przemocy domowej stanowili mężczyźni. W 2024 roku mężczyźni stanowili ponad 85% wszystkich sprawców. Kobiety jako sprawczynie przemocy domowej występowały znacznie rzadziej, jednak ich liczba również wzrosła w analizowanym okresie – z 6 przypadków w 2020 roku do 22 w 2024 roku. Dane potwierdzają potrzebę dalszego rozwoju systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym wzmacniania działań profilaktycznych, pracy ze sprawcami oraz współpracy instytucjonalnej na poziomie powiatu i gmin.

Tabela 38 Liczba sprawców przemocy domowej w powiecie świebodzińskim w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Świebodzin	**41**	**47**	**57**	**67**	**98**
• mężczyźni	36	43	47	59	82

• kobiety	5	4	10	8	16
Skąpe	**6**	**6**	**8**	**11**	**9**
• mężczyźni	6	6	7	11	9
• kobiety	0	0	1	0	0
Lubrza	**9**	**3**	**10**	**9**	**8**
• mężczyźni	9	3	8	8	7
• kobiety	0	0	2	1	1
Łagów	**9**	**7**	**9**	**7**	**16**
• mężczyźni	8	7	9	7	14
• kobiety	1	0	0	0	2
Szczaniec	**8**	**5**	**4**	**8**	**5**
• mężczyźni	8	3	4	7	5
• kobiety	0	2	0	1	0
Zbąszynek	**11**	**9**	**10**	**18**	**12**
• mężczyźni	11	8	9	16	9
• kobiety	0	1	1	2	3
RAZEM	**84**	**77**	**98**	**120**	**148**
• **mężczyźni**	**78**	**70**	**84**	**108**	**126**
• **kobiety**	**6**	**7**	**14**	**12**	**22**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z gminnych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej

Analiza danych dotyczących liczby ofiar przemocy domowej w Powiecie Świebodzińskim w latach 2020–2024 wskazuje na wyraźną tendencję wzrostową tego zjawiska. W ciągu pięciu lat łączna liczba osób dotkniętych przemocą domową wzrosła ze 106 w 2020 roku do 253 w 2024 roku, co oznacza ponad dwukrotny przyrost. Największe natężenie zjawiska odnotowano w gminie Świebodzin, gdzie liczba ofiar w 2024 roku wyniosła 142 osoby, co stanowi znaczną część wszystkich przypadków w powiecie. Istotny wzrost obserwuje się również w gminie Zbąszynek, w której liczba ofiar zwiększyła się z 19 w 2020 roku do 49 w 2024 roku. Pozostałe gminy, tj. Skąpe, Lubrza, Łagów i Szczaniec, wykazywały mniejszą liczbę ofiar, przy czym w poszczególnych latach występowały wahania wynikające zarówno ze zgłaszania nowych przypadków, jak i zmian w identyfikacji ofiar. Analiza struktury ofiar według kategorii ujawnia, że największą grupę stanowią kobiety, których liczba systematycznie rosła w analizowanym okresie. W 2024 roku kobiety stanowiły zdecydowaną większość osób dotkniętych przemocą. Wyraźny jest także wzrost liczby ofiar nieletnich – z 23 w 2020 roku do 107 w 2024 roku, co oznacza, że w ostatnim roku analizowanej perspektywy stanowiły one blisko 42% wszystkich ofiar przemocy domowej w powiecie. Wzrost liczby nieletnich ofiar może wskazywać zarówno na nasilanie się przemocy w rodzinach z dziećmi, jak i na większą skuteczność działań instytucji w zakresie identyfikacji przypadków przemocy wobec dzieci. Mężczyźni oraz osoby starsze, zależne lub niepełnosprawne pozostają mniejszymi grupami

ofiar, jednak ich obecność w statystykach podkreśla, że przemoc domowa dotyka również te kategorie społeczności, wymagając włączenia ich w system wsparcia i ochrony.

Zjawisko przemocy domowej wykazuje wyraźne zróżnicowanie przestrzenne. Najwięcej przypadków występuje w gminach o większej liczbie mieszkańców, co wskazuje na korelację między skalą zjawiska a gęstością zaludnienia oraz możliwościami zgłaszania przypadków przemocy. Jednocześnie wzrost liczby ofiar w całym powiecie sygnalizuje rosnące znaczenie problemu, co uzasadnia konieczność wzmocnienia działań profilaktycznych, edukacyjnych i interwencyjnych. Analiza trendów wskazuje również, że obserwowany wzrost liczby ofiar może wynikać zarówno z rzeczywistego nasilenia przemocy domowej, jak i z poprawy systemu identyfikacji i zgłaszania przypadków, co należy uwzględnić przy interpretacji danych.

Podsumowując, dane z lat 2020–2024 wskazują na rosnącą skalę przemocy domowej w Powiecie Świebodzińskim, ze szczególnym nasileniem wśród kobiet i nieletnich oraz w gminach o większej liczbie mieszkańców. Wyniki te podkreślają konieczność systematycznego rozwijania działań profilaktycznych, wzmocnienia współpracy instytucji odpowiedzialnych za ochronę ofiar oraz dostosowania programów wsparcia do lokalnych uwarunkowań i potrzeb społeczności powiatu.

Tabela 39 Liczba ofiar przemocy domowej na terenie poszczególnych gmin Powiatu Świebodzińskiego w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Świebodzin	**52**	**58**	**64**	**88**	**142**
• Mężczyźni	1	6	6	11	6
• Kobiety	38	35	40	50	66
• Nieletni	4	9	11	19	61
• Osoby niepełnosprawne, starsze, zależne	9	8	7	8	9
Skąpe	**6**	**3**	**9**	**11**	**17**
• Mężczyźni	0	0	1	0	1
• Kobiety	5	3	7	8	10
• Nieletni	1	0	1	3	6
• Osoby niepełnosprawne, starsze, zależne	0	0	0	0	0
Lubrza	**9**	**3**	**13**	**9**	**6**
• Mężczyźni	0	0	1	1	0
• Kobiety	6	3	7	8	3
• Nieletni	3	0	5	0	3
• Osoby niepełnosprawne, starsze, zależne	0	0	0	0	0
Łagów	**21**	**24**	**28**	**15**	**28**
• Mężczyźni	1	0	0	0	4
• Kobiety	9	10	13	8	13
• Nieletni	9	14	14	7	8
• Osoby niepełnosprawne, starsze, zależne	2	0	1	0	3
Szczaniec	**8**	**5**	**5**	**9**	**11**

• Mężczyźni	1	0	1	2	0
• Kobiety	7	3	3	5	5
• Nieletni	0	1	1	2	6
• Osoby niepełnosprawne, starsze, zależne	0	1	0	0	0
Zbąszynek	**19**	**24**	**20**	**36**	**49**
• Mężczyźni	0	7	0	0	3
• Kobiety	13	7	10	13	18
• Nieletni	6	9	9	20	23
• Osoby niepełnosprawne, starsze, zależne	0	1	1	3	5
RAZEM	**115**	**117**	**139**	**168**	**253**
• **Mężczyźni**	**3**	**13**	**9**	**14**	**14**
• **Kobiety**	**78**	**61**	**80**	**92**	**115**
• **Nieletni**	**23**	**33**	**41**	**51**	**107**
• **Osoby niepełnosprawne, starsze, zależne**	**11**	**10**	**9**	**11**	**17**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z gminnych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej

Analiza danych dotyczących liczby wszczętych procedur „Niebieskiej Karty" w poszczególnych gminach Powiatu Świebodzińskiego w latach 2020–2024 wskazuje na wyraźną tendencję wzrostową tego wskaźnika w całym powiecie. Łączna liczba „Niebieskich Kart" wzrosła z 87 w 2020 roku do 148 w 2024 roku, co oznacza prawie dwukrotny przyrost w ciągu pięciu lat. Największą liczbę procedur odnotowano w gminie Świebodzin, gdzie w 2024 roku wszczęto procedurę założenia 97 „Niebieskich Kart". Liczba ta systematycznie rosła w analizowanym okresie, począwszy od 44 przypadków w 2020 roku. Wyraźny wzrost liczby procedur w tej gminie odzwierciedla zarówno skalę zjawiska przemocy domowej w centrum powiatu, jak i skuteczność lokalnych służb w identyfikowaniu przypadków wymagających interwencji.

W pozostałych gminach liczba „Niebieskich Kart" wykazywała pewne wahania. W gminach Skąpe i Lubrza liczba procedur utrzymywała się na stosunkowo niskim poziomie, z niewielkimi zmianami z roku na rok. W gminie Łagów liczba „Niebieskich Kart" wzrosła z 9 w 2020 roku do 17 w 2024 roku, natomiast w gminie Zbąszynek odnotowano wyraźny skok w 2023 roku do 20 procedur, po czym liczba spadła do 11 w 2024 roku. W gminie Szczaniec liczba procedur pozostawała stosunkowo stabilna i niewielka, wahała się od 4 do 8 w poszczególnych latach.

Z analizy trendów wynika, że procedury „Niebieskiej Karty" są najczęściej wszczynane w gminach o większej liczbie mieszkańców, co może wskazywać na korelację z gęstością zaludnienia, dostępnością służb i świadomością mieszkańców w zakresie zgłaszania przemocy domowej. Jednocześnie wyraźny wzrost liczby wszczętych procedur w powiecie, zwłaszcza w latach 2022–2024, sugeruje zarówno wzrost liczby przypadków przemocy wymagających interwencji, jak i poprawę systemu identyfikacji ofiar oraz skuteczniejsze działania prewencyjne i kontrolne podejmowane przez instytucje odpowiedzialne.

Podsumowując, dane wskazują na rosnące znaczenie problemu przemocy domowej w Powiecie Świebodzińskim oraz na systematyczne zwiększanie liczby podejmowanych działań interwencyjnych w ramach procedury „Niebieskiej Karty". Wyniki te podkreślają konieczność dalszego rozwijania działań profilaktycznych, edukacyjnych i wsparcia instytucjonalnego, szczególnie w gminach o największej liczbie przypadków oraz w grupach najbardziej narażonych na przemoc.

Tabela 40 Liczba „Niebieskich Kart" na terenie poszczególnych gmin Powiatu Świebodzińskiego w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Świebodzin	44	48	59	76	97
Skąpe	6	3	10	11	10
Lubrza	9	3	10	9	8
Łagów	9	8	11	8	17
Szczaniec	8	5	4	7	5
Zbąszynek	11	9	10	20	11
RAZEM	**87**	**76**	**104**	**131**	**148**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z gminnych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej

II.11.5 Zjawisko uzależnienia

Problem uzależnień stanowi jedno z istotnych wyzwań społecznych na terenie Powiatu Świebodzińskiego, wpływając zarówno na funkcjonowanie jednostek i rodzin, jak i na kondycję całej społeczności lokalnej. Zjawisko to obejmuje nie tylko uzależnienia od substancji psychoaktywnych, lecz również uzależnienia behawioralne, których skala we współczesnym społeczeństwie systematycznie wzrasta.

Najczęściej występującym problemem pozostaje uzależnienie od alkoholu, które dotyczy osób w różnym wieku i o zróżnicowanym statusie społecznym. Nadużywanie alkoholu stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego, prowadząc do chorób somatycznych i psychicznych, obniżenia sprawności zawodowej oraz pogorszenia jakości życia osób uzależnionych i ich rodzin. Problem ten ma również istotne konsekwencje społeczne, w tym wzrost przestępczości, aktów przemocy domowej, konfliktów rodzinnych, zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych oraz osłabienia więzi społecznych. Coraz większego znaczenia nabierają także uzależnienia od innych substancji psychoaktywnych, w tym narkotyków oraz nowych substancji psychoaktywnych. Ich używanie wiąże się z wysokim ryzykiem uzależnienia, pogorszeniem stanu zdrowia psychicznego i fizycznego oraz marginalizacją społeczną osób dotkniętych problemem. Zjawisko to często współwystępuje z trudnościami wychowawczymi, problemami edukacyjnymi młodzieży oraz wykluczeniem społecznym. Współcześnie obserwuje się również wzrost znaczenia uzależnień behawioralnych, takich jak uzależnienie od Internetu, gier komputerowych, hazardu, pracy czy zakupów. Uzależnienia te, choć nie są związane z przyjmowaniem substancji chemicznych, mogą prowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych, psychologicznych i społecznych, w tym izolacji społecznej, problemów rodzinnych, trudności finansowych oraz obniżenia jakości funkcjonowania zawodowego i społecznego.

Zjawisko uzależnień wpływa także na bezpieczeństwo publiczne i porządek społeczny. Nadużywanie substancji psychoaktywnych zwiększa ryzyko zachowań agresywnych, wypadków komunikacyjnych oraz innych zdarzeń zagrażających zdrowiu i życiu mieszkańców. Negatywne skutki uzależnień odczuwają szczególnie dzieci i młodzież wychowujące się w rodzinach dotkniętych tym problemem, co może prowadzić do powielania negatywnych wzorców społecznych oraz utrudniać prawidłowy rozwój psychospołeczny. Z uwagi na wielowymiarowy charakter problemu przeciwdziałanie uzależnieniom wymaga kompleksowych działań obejmujących profilaktykę, edukację społeczną, wczesną diagnozę, wsparcie terapeutyczne oraz integrację społeczną osób dotkniętych uzależnieniem. Istotne znaczenie ma również wzmacnianie współpracy między instytucjami pomocy społecznej, placówkami oświatowymi, służbą zdrowia, organizacjami pozarządowymi oraz społecznością lokalną w celu ograniczenia skali zjawiska i jego negatywnych konsekwencji społecznych.

II.12 Wyniki ankiety dla mieszkańców powiatu świebodzińskiego – analiza opinii i potrzeb społecznych

Badanie ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców Powiatu Świebodzińskiego stanowiło istotny element diagnozy sytuacji społecznej oraz identyfikacji najważniejszych potrzeb i problemów lokalnej społeczności. W ankiecie udział wzięło 97 respondentów, co pozwoliło na uzyskanie zróżnicowanych opinii dotyczących jakości życia, dostępności usług oraz oczekiwań wobec działań samorządu w obszarze polityki społecznej.

Wykres 18 Płeć respondentów

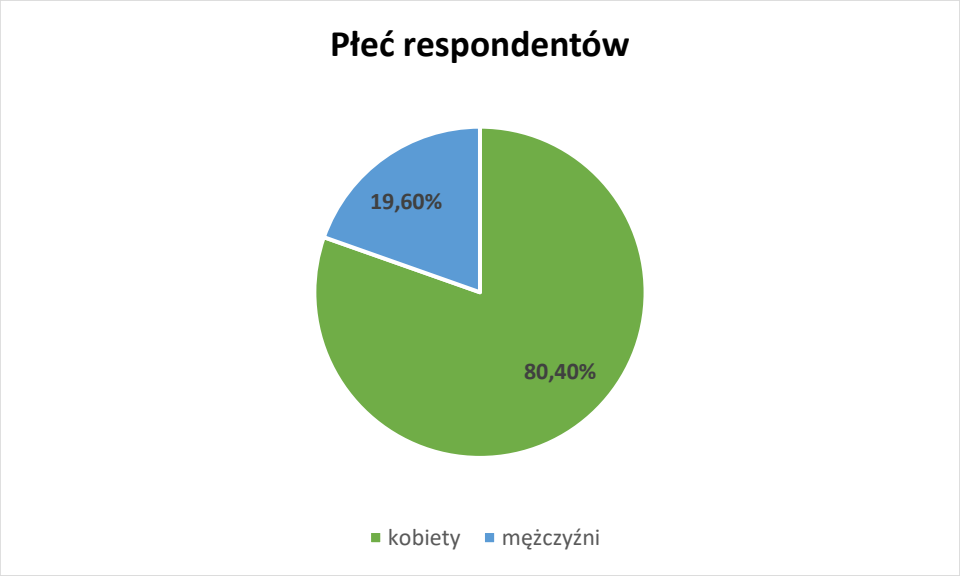

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego w okresie od listopada 2025r. do grudnia 2025r. wśród mieszkańców Powiatu Świebodzińskiego

W strukturze respondentów zdecydowaną większość stanowiły kobiety – 80,4%, natomiast mężczyźni stanowili 19,6% uczestników badania.

Pod względem miejsca zamieszkania dominowali mieszkańcy gminy Świebodzin (88,7%), a mniejszy udział stanowili mieszkańcy gminy Szczaniec (8,2%). Pozostałe odpowiedzi pochodziły z innych obszarów powiatu w niewielkim zakresie.

Wykres 19 Miejsce zamieszkania respondentów według gminy

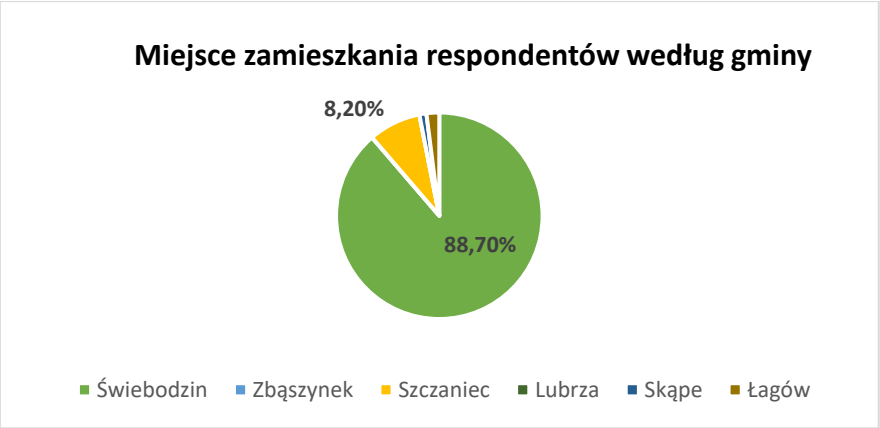

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego w okresie od listopada 2025r. do grudnia 2025r. wśród mieszkańców Powiatu Świebodzińskiego

Analiza statusu zawodowego uczestników wskazuje, że największą grupę stanowili respondenci aktywni zawodowo (76,3%). Emeryci i renciści stanowili 9,5% badanych, natomiast osoby niepracujące 7,2%. Struktura ta wskazuje na dominujący udział osób aktywnych na rynku pracy w badaniu opinii społecznej.

Wykres 20 Status zawodowy

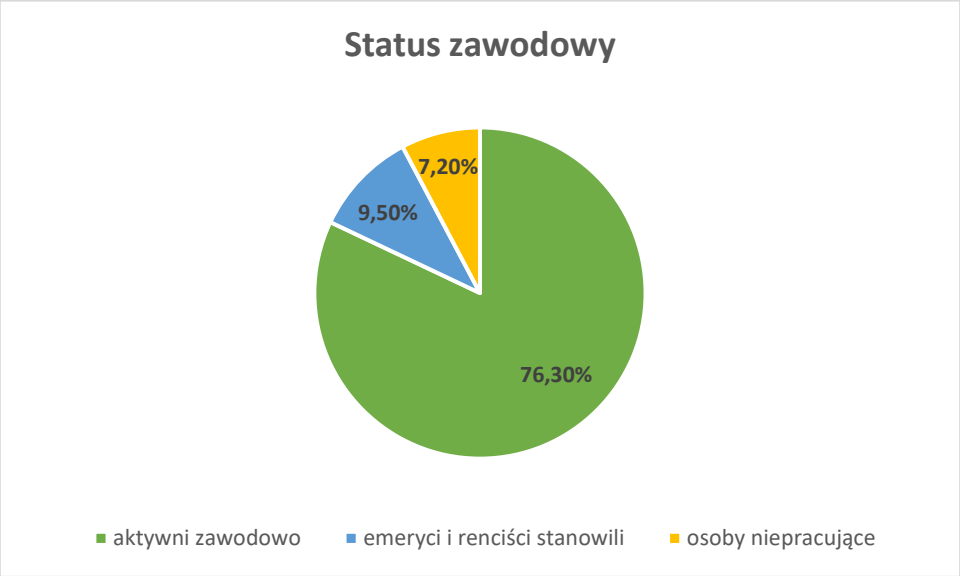

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego w okresie od listopada 2025r. do grudnia 2025r. wśród mieszkańców Powiatu Świebodzińskiego

Z punktu widzenia miejsca zamieszkania większość respondentów stanowili mieszkańcy miast (68%), natomiast 32% uczestników badania to mieszkańcy terenów wiejskich. Uzyskane odpowiedzi pozwalają zatem na uwzględnienie zarówno perspektywy mieszkańców obszarów

miejskich, jak i wiejskich, co zwiększa wartość diagnostyczną badania w kontekście planowania działań strategicznych.

Wykres 21 Miejsce zamieszkania

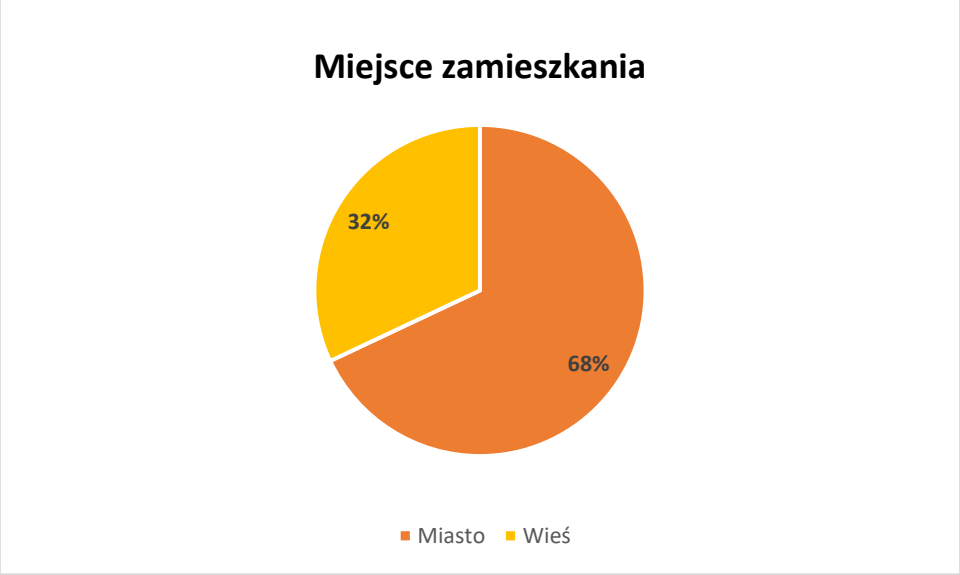

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego w okresie od listopada 2025r. do grudnia 2025r. wśród mieszkańców Powiatu Świebodzińskiego

Na pytanie dotyczące ogólnej oceny jakości życia w Powiecie Świebodzińskim respondenci najczęściej wskazywali odpowiedź „przeciętnie" (40,2%), co sugeruje umiarkowany poziom satysfakcji mieszkańców z warunków życia w powiecie. Jednocześnie znaczący odsetek badanych ocenił jakość życia negatywnie — 34% respondentów wskazało odpowiedź „raczej źle", a 9,3% „bardzo źle".

Oceny pozytywne stanowiły wyraźnie mniejszą grupę odpowiedzi — 12,4% respondentów oceniło jakość życia „raczej dobrze", natomiast jedynie 4,1% „bardzo dobrze".

Uzyskane wyniki wskazują na przewagę ocen neutralnych i negatywnych nad pozytywnymi, co może świadczyć o występowaniu istotnych wyzwań społecznych oraz potrzebie podejmowania działań ukierunkowanych na poprawę warunków życia mieszkańców, zwiększenie dostępności usług publicznych oraz wzmocnienie lokalnego systemu wsparcia społecznego.

Analiza odpowiedzi na pytanie dotyczące czynników pozytywnie wpływających na jakość życia w powiecie wskazuje, że mieszkańcy najwyżej ocenili trzy obszary: bezpieczeństwo, ofertę kulturalną i sportową oraz warunki pracy i poziom zarobków.

Najczęściej wskazywanym czynnikiem było bezpieczeństwo, które jako element pozytywnie wpływający na jakość życia wskazało 41,2% respondentów. Wynik ten świadczy o wysokim znaczeniu poczucia bezpieczeństwa dla mieszkańców oraz potwierdza istotną rolę działań służb publicznych i systemu bezpieczeństwa lokalnego w budowaniu jakości życia społeczności.

Drugim najczęściej wskazywanym obszarem była oferta kulturalna i sportowa (37,1%). Odpowiedzi te pokazują, że mieszkańcy doceniają dostęp do wydarzeń kulturalnych, infrastruktury sportowej oraz możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego, które sprzyjają integracji społecznej i podnoszą atrakcyjność powiatu jako miejsca zamieszkania.

Na trzecim miejscu znalazły się warunki pracy i zarobki (36,1%), co wskazuje na duże znaczenie stabilności ekonomicznej i sytuacji zawodowej mieszkańców jako kluczowego elementu wpływającego na poziom życia oraz poczucie bezpieczeństwa socjalnego.
Uzyskane wyniki pokazują, że mieszkańcy szczególnie wysoko oceniają obszary związane z bezpieczeństwem, możliwościami rozwoju społecznego i kulturalnego oraz sytuacją ekonomiczną, co stanowi ważną wskazówkę dla planowania dalszych działań rozwojowych powiatu.

Analiza odpowiedzi na pytanie dotyczące największych problemów społecznych wskazuje na wyraźną koncentrację opinii mieszkańców wokół kilku kluczowych obszarów. Najczęściej powtarzały się kwestie związane z transportem publicznym i komunikacją, dostępem do opieki zdrowotnej, problemami rynku pracy i sytuacji materialnej mieszkańców oraz wsparciem dla osób starszych i osób wymagających opieki.
Najczęściej wskazywanym problemem był brak transportu publicznego i wykluczenie komunikacyjne, szczególnie na terenach wiejskich oraz w kontekście trudności w przemieszczaniu się osób starszych, osób z niepełnosprawnościami i mieszkańców bez własnego środka transportu. Respondenci podkreślali brak komunikacji miejskiej, ograniczone połączenia oraz trudności w dostępie do usług i instytucji.
Drugim istotnym problemem był utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej, w tym długie kolejki do specjalistów, ograniczona liczba lekarzy oraz niewystarczający dostęp do usług medycznych, zwłaszcza na obszarach wiejskich.
Kolejną często wskazywaną kwestią były problemy rynku pracy i sytuacji ekonomicznej mieszkańców, obejmujące brak miejsc pracy, niskie zarobki, trudności ze znalezieniem zatrudnienia oraz rosnące koszty życia i problemy mieszkaniowe.
Czwartym obszarem wymagającym szczególnej uwagi jest niewystarczające wsparcie dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz osób wymagających opieki długoterminowej, w tym brak usług opiekuńczych, miejsc w placówkach opieki oraz ograniczona pomoc dla seniorów i osób zależnych.
Uzyskane odpowiedzi wskazują, że mieszkańcy w największym stopniu dostrzegają problemy związane z dostępnością podstawowych usług publicznych, mobilnością społeczną, sytuacją ekonomiczną oraz systemem wsparcia dla osób wymagających szczególnej opieki.

Na pytanie dotyczące grup społecznych wymagających obecnie największego wsparcia respondenci mogli wskazać maksymalnie trzy odpowiedzi. Analiza wyników wskazuje na wyraźną koncentrację opinii mieszkańców wokół trzech grup wymagających szczególnej uwagi ze strony polityki społecznej powiatu.
Największy odsetek wskazań dotyczył osób starszych (73,2%), co wskazuje na rosnące znaczenie wyzwań związanych ze starzeniem się społeczeństwa. Odpowiedzi respondentów mogą świadczyć o dostrzeganych potrzebach w zakresie usług opiekuńczych, wsparcia zdrowotnego, integracji społecznej seniorów oraz zapewnienia im odpowiednich warunków funkcjonowania i bezpieczeństwa.
Drugą najczęściej wskazywaną grupą były osoby z niepełnosprawnościami (53,6%). Wynik ten sugeruje potrzebę dalszego rozwoju działań w zakresie rehabilitacji, dostępności usług publicznych, wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz zwiększania integracji społecznej i zawodowej tej grupy mieszkańców.

Trzecią grupą wymagającą szczególnego wsparcia, według respondentów, są dzieci i młodzież (52,6%). Wskazania te mogą odzwierciedlać potrzebę wzmacniania działań

profilaktycznych, wsparcia edukacyjnego i psychologicznego, przeciwdziałania problemom społecznym oraz tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi młodego pokolenia.
Uzyskane wyniki wskazują, że mieszkańcy dostrzegają szczególną potrzebę kierowania działań polityki społecznej w stronę grup wymagających systemowego wsparcia w różnych obszarach funkcjonowania społecznego, zdrowotnego i edukacyjnego. Priorytetowe traktowanie tych grup może przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego.

Wyniki ankiety wskazują trzy główne problemy społeczne i rodzinne, które mieszkańcy powiatu świebodzińskiego uznali za najbardziej powszechne w swoim otoczeniu.
Najczęściej wskazywanym problemem jest brak oferty dla dzieci i młodzieży, który zaznaczyło aż 69,1% respondentów. Wynik ten pokazuje, że mieszkańcy dostrzegają niedobór miejsc, zajęć i aktywności sprzyjających rozwojowi najmłodszych. Brak atrakcyjnej oferty edukacyjnej, sportowej i kulturalnej może prowadzić do poczucia izolacji wśród młodzieży oraz zwiększać ryzyko negatywnych zachowań, w tym uzależnień i konfliktów społecznych. To wyraźny sygnał, że w powiecie konieczne są działania skierowane na rozwój instytucji i programów pozaszkolnych, które wspierają aktywność dzieci i młodzieży w sposób bezpieczny i kreatywny.
Drugim w kolejności problemem jest brak dostępu do opieki zdrowotnej i psychologicznej, który wskazało 66% respondentów. Wynik ten pokazuje, że mieszkańcy powiatu odczuwają trudności w dostępie do specjalistów, zarówno w zakresie opieki medycznej, jak i wsparcia psychologicznego. Niedobór usług w tym obszarze może prowadzić do pogłębiania się problemów zdrowotnych, nasilania stresu i trudności rodzinnych. W kontekście strategii społecznej powiatu warto rozważyć rozwój lokalnych poradni, teleporad psychologicznych oraz programów profilaktycznych, które zwiększą dostępność wsparcia dla mieszkańców w różnych grupach wiekowych.
Trzecim istotnym problemem są uzależnienia – alkohol, narkotyki oraz hazard – które wskazało 54,6% respondentów. To oznacza, że ponad połowa mieszkańców zauważa problem uzależnień w swoim otoczeniu. Uzależnienia często są powiązane z brakiem alternatywnych form spędzania czasu, stresem, trudnościami rodzinnymi lub brakiem wsparcia społecznego. Rozwiązanie tego problemu wymaga kompleksowych działań: zarówno działań profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych, jak i wsparcia osób uzależnionych poprzez terapię i programy społeczne.
Analiza wyników ankiety wskazuje również na powiązania między tymi problemami. Brak oferty dla dzieci i młodzieży oraz uzależnienia mają silny związek – zapewnienie atrakcyjnych zajęć i form aktywności może ograniczyć ryzyko zachowań ryzykownych wśród młodych mieszkańców. Natomiast trudności w dostępie do opieki zdrowotnej i psychologicznej nasilają skutki zarówno niedostatku oferty edukacyjnej, jak i problemów z uzależnieniami.

Podsumowując, mieszkańcy powiatu świebodzińskiego jako kluczowe problemy społeczne i rodzinne wskazują brak odpowiednich form wsparcia dla dzieci i młodzieży, ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej i psychologicznej oraz problem uzależnień. Skuteczna strategia powinna opierać się na kompleksowych działaniach obejmujących rozwój oferty edukacyjnej i kulturalnej dla młodzieży, zwiększenie dostępności usług zdrowotnych i psychologicznych oraz systematyczną profilaktykę i wsparcie osób dotkniętych uzależnieniami.

Analiza odpowiedzi mieszkańców powiatu świebodzińskiego pozwala wyróżnić pięć głównych obszarów, które wpływają na jakość życia i bezpieczeństwo społeczności lokalnej.

1. Transport publiczny i miejski

Najczęściej wskazywaną potrzebą jest poprawa transportu publicznego. Mieszkańcy zwracają uwagę na brak sprawnej komunikacji miejskiej w Świebodzinie oraz ograniczoną dostępność transportu międzymiastowego. Problemy dotyczą zarówno częstotliwości kursów, jak i godzin przejazdów, szczególnie dla młodzieży uczęszczającej do szkół oraz osób starszych i niepełnosprawnych. Brak transportu ogranicza dostęp do pracy, edukacji, usług medycznych i aktywności społecznej. Odpowiedzi pokazują, że mieszkańcy oczekują nowoczesnej, zintegrowanej i dostępnej komunikacji, która pozwoli na swobodny i bezpieczny ruch w mieście i między miejscowościami powiatu.

2. Dostęp do pracy i poprawa warunków zatrudnienia

Kolejnym obszarem są kwestie związane z rynkiem pracy. Respondenci wskazują na niewystarczającą liczbę miejsc pracy, niskie zarobki oraz ograniczone perspektywy dla młodych ludzi. Problem ten wiąże się z dominacją tradycyjnych branż (produkcja, handel) i brakiem możliwości rozwoju zawodowego w innych sektorach. Mieszkańcy wskazują także potrzebę stabilnego zatrudnienia, które pozwoli na samodzielne życie i zabezpieczenie rodzin. Odpowiedzi sugerują, że działania strategiczne powinny obejmować wspieranie lokalnych firm, tworzenie nowych miejsc pracy, szkolenia zawodowe i rozwój przedsiębiorczości w powiecie.

3. Opieka zdrowotna i pomoc psychologiczna

Trzeci obszar to dostęp do usług medycznych i psychologicznych. Wielu mieszkańców wskazuje na brak lekarzy specjalistów, długie kolejki do wizyt oraz konieczność korzystania z prywatnych usług. Szczególnie dotkliwe są braki w opiece nad dziećmi, osobami starszymi oraz niepełnosprawnymi. Wskazywana jest także potrzeba wsparcia psychologicznego i profilaktyki zdrowotnej. Odpowiedzi mieszkańców podkreślają, że poprawa dostępności opieki zdrowotnej, zwiększenie liczby specjalistów i rozwój usług psychologicznych i rehabilitacyjnych jest kluczowa dla poprawy jakości życia w powiecie.

4. Infrastruktura drogowa i bezpieczeństwo

Czwartym często powtarzającym się problemem jest stan infrastruktury drogowej oraz bezpieczeństwo w przestrzeni publicznej. Mieszkańcy wskazują na złe warunki chodników i dróg, brak ścieżek rowerowych, a także niewystarczającą liczbę patroli policji i straży miejskiej. Problemy te wpływają nie tylko na komfort poruszania się, ale również na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, zwłaszcza dzieci, młodzieży i seniorów. Poprawa infrastruktury oraz zwiększenie działań prewencyjnych w miejscach publicznych zostały wskazane jako ważne elementy podnoszące jakość życia lokalnej społeczności.

5. Wsparcie dla rodzin, dzieci, młodzieży i osób w trudnej sytuacji

Ostatni obszar obejmuje kwestie społeczne i kulturalne. Mieszkańcy podkreślają brak atrakcyjnych zajęć dla dzieci i młodzieży, ograniczoną ofertę sportową i kulturalną, a także niewystarczające wsparcie dla rodzin w trudnej sytuacji, seniorów i osób niepełnosprawnych. Zwracają uwagę na potrzebę integracji międzypokoleniowej oraz tworzenia miejsc spotkań społecznych, które pozwalają na aktywne uczestnictwo w życiu lokalnym. Wskazania te sugerują konieczność rozwijania programów społecznych, kulturalnych i edukacyjnych, a także wsparcia rodzin i osób w trudnej sytuacji materialnej lub zdrowotnej.

Analiza pięciu najczęściej powtarzających się odpowiedzi mieszkańców pokazuje, że największe potrzeby w powiecie świebodzińskim dotyczą:

1. Poprawy transportu publicznego i miejskiego.
2. Zwiększenia dostępności i jakości miejsc pracy oraz stabilności zatrudnienia.

3. Rozwoju opieki zdrowotnej, w tym usług psychologicznych i rehabilitacyjnych.
4. Poprawy infrastruktury drogowej oraz bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej.
5. Wsparcia dla rodzin, dzieci, młodzieży i osób w trudnej sytuacji społecznej.

Zintegrowane działania w tych obszarach mogą znacząco podnieść komfort życia mieszkańców, zwiększyć bezpieczeństwo, wspierać młodzież i seniorów oraz zmniejszyć wykluczenie społeczne i ekonomiczne w powiecie.

Na podstawie analizy odpowiedzi mieszkańców powiatu świebodzińskiego w pytaniu dotyczącym działań, które mogłyby zachęcić młodych ludzi do pozostania w powiecie świebodzińskim po zakończeniu nauki, można wyodrębnić pięć najczęściej powtarzających się motywów.

Dostęp do mieszkań na start

Najczęściej pojawiającym się postulatem jest zapewnienie młodym ludziom możliwości uzyskania własnego mieszkania, w przystępnej cenie lub w ramach programów wsparcia. Respondenci podkreślają, że koszty wynajmu lub zakupu mieszkania w obecnych warunkach przewyższają możliwości finansowe młodych osób, często uniemożliwiając usamodzielnienie się. Wskazywane są różne formy wsparcia – mieszkania komunalne, dopłaty, programy „mieszkanie na start" lub tanie wynajmy. Ułatwienie dostępu do mieszkań postrzegane jest jako kluczowy warunek zatrzymania młodych ludzi w powiecie.

Atrakcyjne oferty pracy

Drugim najczęściej wymienianym aspektem jest dostęp do stabilnych, dobrze płatnych i rozwojowych miejsc pracy. Respondenci wskazują, że brak pracy odpowiadającej kwalifikacjom, niskie zarobki i ograniczone perspektywy zawodowe są głównymi powodami wyjazdu młodych osób do innych regionów. Podkreślana jest potrzeba tworzenia nowych stanowisk pracy w różnorodnych branżach – zarówno w tradycyjnych sektorach, jak i w nowoczesnych usługach, outsourcingu czy start-upach. Wskazywane są także programy stażowe, wsparcie dla lokalnych przedsiębiorców i rozwój zawodowy jako elementy zwiększające atrakcyjność powiatu.

Transport publiczny i dostępność komunikacyjna

Kolejnym często powtarzanym postulatem jest poprawa transportu publicznego. Młodzi mieszkańcy potrzebują sprawnego dojazdu do pracy, szkół, uczelni oraz miejsc spotkań społecznych i kulturalnych. Problemy z komunikacją, szczególnie między wsią a miastem, utrudniają codzienne funkcjonowanie i ograniczają możliwości rozwoju zawodowego i społecznego. Lepszy transport postrzegany jest jako niezbędny element, który pozwoli młodym ludziom korzystać z dostępnych zasobów powiatu i ograniczy potrzebę wyjazdu do większych ośrodków.

Rozwój kultury i infrastruktury społecznej

Respondenci wielokrotnie wskazywali na potrzebę atrakcyjnej oferty kulturalnej, rekreacyjnej i społecznej. Brak miejsc spotkań, klubów, wydarzeń kulturalnych czy rozrywki dla młodych ludzi sprawia, że powiat postrzegany jest jako mało atrakcyjny do życia. Propozycje obejmują rozwój przestrzeni rekreacyjnych, klubów sportowych, pubów, ośrodków kultury, warsztatów i wydarzeń integrujących młodzież. Wskazywany jest również rozwój szkolnictwa zawodowego i wyższego, które mogłoby stworzyć dodatkowe możliwości edukacyjne w regionie.

Bezpieczeństwo i wsparcie w usamodzielnianiu się

Ostatni obszar dotyczy poczucia bezpieczeństwa oraz ogólnych warunków umożliwiających młodym ludziom samodzielne życie. Respondenci wskazują, że oprócz pracy i mieszkania istotne jest zapewnienie stabilnych warunków finansowych, wsparcia w postaci stypendiów, dopłat do mieszkań, łatwego dostępu do usług publicznych, żłobków, przedszkoli i transportu. Bezpieczeństwo materialne i społeczne stanowi podstawę decyzji o pozostaniu w powiecie i planowaniu życia osobistego i zawodowego.

Analiza odpowiedzi pokazuje, że ludzie w powiecie świebodzińskim postrzegają kluczowe czynniki decydujące o pozostaniu w regionie w następującej hierarchii:

1. Dostęp do mieszkań na start, umożliwiających usamodzielnienie.
2. Atrakcyjne, stabilne i dobrze płatne oferty pracy.
3. Sprawny transport publiczny i komunikacja między miejscowościami.
4. Rozwój kultury, rozrywki i infrastruktury społecznej dla młodzieży.
5. Stabilność finansowa i poczucie bezpieczeństwa w codziennym życiu.

Decyzje młodych mieszkańców dotyczące pozostania w powiecie zależą od równoczesnego zapewnienia wszystkich tych elementów: mieszkania, pracy, transportu, możliwości rozwoju i atrakcji społecznych.

Na podstawie analizy odpowiedzi mieszkańców powiatu świebodzińskiego w pytaniu o sposoby zwiększenia zaangażowania w życie lokalnej społeczności, można wyodrębnić kilka powtarzających się motywów.

Wolontariat

Najczęściej wskazywaną formą aktywności jest wolontariat. Mieszkańcy uważają, że organizowanie możliwości pomagania innym np. w ośrodkach pomocy społecznej, podczas festynów, zbiórek charytatywnych czy działań ekologicznych – motywuje lokalną społeczność do aktywnego uczestnictwa. Podkreślany jest także aspekt edukacyjny i integracyjny wolontariatu, który pozwala poznawać innych mieszkańców, zdobywać doświadczenie i umiejętności, a przy okazji wspiera społeczność lokalną.

Inicjatywy obywatelskie

Drugim często powtarzającym się postulatem są inicjatywy obywatelskie – lokalne projekty, oddolne działania mieszkańców, konsultacje społeczne czy budżet obywatelski. Odpowiedzi wskazują, że mieszkańcy chętniej angażują się, gdy mogą realnie wpływać na decyzje w swoim otoczeniu i widzą konkretne efekty swoich działań. Ważne jest też wsparcie władz lokalnych, np. poprzez finansowanie, doradztwo i promocję takich działań.

Festyny, pikniki i wydarzenia integracyjne

Mieszkańcy podkreślają, że wydarzenia społeczne i kulturalne sprzyjają integracji oraz budują poczucie wspólnoty. Organizowanie lokalnych festynów, jarmarków, pikników, akcji charytatywnych czy spotkań tematycznych zachęca ludzi do uczestnictwa i wolontariatu. Festyny pełnią także funkcję edukacyjną i promocyjną – pozwalają mieszkańcom zobaczyć, że wspólne działania przynoszą realne efekty.

Komunikacja, promocja i ułatwiony dostęp do informacji

Wiele odpowiedzi wskazuje na potrzebę lepszej informacji o możliwościach zaangażowania. Mieszkańcy oczekują skutecznego przepływu informacji – poprzez media społecznościowe, plakaty, ulotki, newslettery czy ogłoszenia w przestrzeni publicznej. Dostępność informacji i jasne instrukcje, jak można się włączyć w wolontariat lub inicjatywy obywatelskie, zwiększają aktywność społeczną, szczególnie wśród osób, które nigdy wcześniej nie angażowały się w działania lokalne.

Wsparcie i przykład ze strony władz i liderów lokalnych

Respondenci podkreślają, że mieszkańcy chętniej angażują się, gdy widzą, że władze i liderzy lokalni sami aktywnie uczestniczą i wspierają inicjatywy. Istotne są zachęty, wsparcie organizacyjne, finansowe i symboliczne np. wyróżnienia dla aktywnych, granty na projekty lokalne, możliwość korzystania z przestrzeni publicznych czy szkolenia dla koordynatorów działań. Widoczny przykład ze strony władz zwiększa zaufanie i motywuje do udziału.

Analiza pokazuje, że zaangażowanie mieszkańców w życie lokalnej społeczności zależy od równoczesnego zapewnienia:

1. Możliwości uczestnictwa poprzez wolontariat i działania pomocowe.
2. Rozwoju inicjatyw obywatelskich, które dają realny wpływ na lokalną przestrzeń i decyzje.
3. Organizowania wydarzeń integracyjnych, festynów i akcji społecznych.
4. Dostępu do informacji i promocji działań, ułatwiających włączenie się mieszkańców.
5. Wsparcia, przykładów i motywacji ze strony władz lokalnych oraz liderów społecznych.

Łącznie te elementy tworzą środowisko sprzyjające aktywizacji społecznej, integracji mieszkańców oraz wzmacniają poczucie wspólnoty i odpowiedzialności za lokalne otoczenie.

Respondenci ocenili poziom współpracy między samorządem, organizacjami społecznymi i mieszkańcami w powiecie jako umiarkowany i niewystarczający. Zaledwie 9,3% ankietowanych uznało, że współpraca jest wystarczająca, co wskazuje na bardzo niskie poczucie efektywnej koordynacji działań między tymi podmiotami.

Najwięcej odpowiedzi, 38,1%, wskazało, że współpraca jest jedynie częściowa – mieszkańcy dostrzegają pewne inicjatywy i kontakty, ale nie są one wystarczająco systematyczne ani kompleksowe. Kolejne 36,1% respondentów stwierdziło, że współpracy brakuje, co sugeruje duże poczucie izolacji i niedostatecznej komunikacji między samorządem, organizacjami społecznymi i lokalną społecznością. Dodatkowo 16,5% ankietowanych nie potrafiło ocenić tej współpracy, co może wynikać z braku wiedzy o działaniach podejmowanych przez władze lub organizacje.

Z analizy wynika, że istnieje znacząca luka w koordynacji i komunikacji w powiecie: mieszkańcy zauważają działania samorządu i organizacji, ale często brakuje przejrzystych mechanizmów współpracy, które angażowałyby mieszkańców i dawały im realny wpływ. Wyniki sugerują potrzebę wzmocnienia dialogu, przejrzystości działań i wspólnych inicjatyw**,** które umożliwią skuteczną współpracę między władzami, organizacjami pozarządowymi i społecznością lokalną.

Na podstawie analizy zgromadzonych odpowiedzi mieszkańców powiatu świebodzińskiego w pytaniu o trzy główne cele strategii rozwiązywania problemów społecznych można sformułować opisową analizę najczęściej powtarzających się motywów:

- **Poprawa dostępu do mieszkań i rynku pracy**

Bardzo wiele odpowiedzi wskazuje na potrzebę stworzenia atrakcyjnych miejsc pracy i zapewnienia dostępnych mieszkań, zwłaszcza dla młodych osób i rodzin. Mieszkańcy podkreślają znaczenie mieszkań „na start", mieszkań komunalnych i społecznych oraz tanich mieszkań dla osób usamodzielniających się. Równocześnie postulowane są godne wynagrodzenia, rozwój ofert pracy dopasowanych do różnych grup społecznych, wsparcie dla młodych matek i aktywizacja zawodowa osób w trudnej sytuacji. To wskazuje, że stabilność ekonomiczna jest fundamentem dobrego funkcjonowania lokalnej społeczności.

- **Wsparcie dla osób wykluczonych i w trudnej sytuacji życiowej**

Respondenci wskazują na konieczność wspierania osób starszych, niepełnosprawnych, rodzin w kryzysie, dzieci i młodzieży oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Najczęściej wymieniane są:

- dostęp do opieki zdrowotnej, psychologicznej i terapeutycznej,
- rozwój dziennych domów pomocy, klubów seniora i teleopieki,
- wsparcie rodzin opiekujących się osobami zależnymi,
- programy aktywizacji społecznej i integracji, w tym wolontariat międzypokoleniowy.

Cele te pokazują, że strategia powinna uwzględniać zarówno wsparcie materialne, jak i psychospołeczne, aby zwiększyć samodzielność i jakość życia najbardziej wrażliwych grup.

- **Rozwój infrastruktury i bezpieczeństwa**

Kolejnym silnie powtarzającym się wątkiem jest potrzeba poprawy transportu publicznego, dróg, ścieżek rowerowych oraz bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej. Respondenci wskazują również na rozwój infrastruktury kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej (hala sportowa, boiska, miejsca integracji społecznej, ośrodki kultury).

Wymieniane są także działania związane z bezpieczeństwem: zwalczanie patologii społecznych, przestępczości, przemocy wobec dzieci, kobiet i seniorów, a także zapewnienie bezpieczeństwa komunikacyjnego i poprawa estetyki miasta.

- **Integracja społeczna i aktywizacja mieszkańców**

Mieszkańcy podkreślają potrzebę wzmacniania kapitału społecznego, integracji międzypokoleniowej oraz wspierania lokalnych inicjatyw obywatelskich i wolontariatu. Wspólne działania, programy edukacyjne i spotkania z władzami mają zwiększyć poczucie wspólnoty i zaangażowanie w życie powiatu.

Na podstawie odpowiedzi można wskazać trzy główne obszary, które powinny znaleźć się w strategii rozwiązywania problemów społecznych powiatu świebodzińskiego:

1. **Stworzenie atrakcyjnych miejsc pracy i dostępnych mieszkań** – stabilizacja ekonomiczna młodych, rodzin i osób usamodzielniających się.
2. **Wsparcie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem** – rozwój opieki zdrowotnej, psychologicznej, społecznej oraz działań integracyjnych dla seniorów, niepełnosprawnych i rodzin w kryzysie.
3. **Rozwój infrastruktury i bezpieczeństwa oraz aktywizacja społeczna** – transport publiczny, drogi, bezpieczeństwo, infrastruktura rekreacyjna i kulturalna, działania integrujące mieszkańców i wzmacniające kapitał społeczny.

Te trzy obszary odpowiadają zarówno na potrzeby materialne, jak i społeczne mieszkańców, tworząc spójny kierunek dla strategii powiatowej.

Na podstawie zebranych dodatkowych uwag, komentarzy i pomysłów mieszkańców powiatu świebodzińskiego można wyróżnić kilka głównych obszarów tematycznych i wniosków:

1. Poprawa dostępności usług i infrastruktury

- Wielokrotnie wskazywano na potrzebę sprawnej komunikacji miejskiej, w tym transportu po wsiach, lepszego dojazdu dzieci do szkół, dostępności miejsc dla osób niepełnosprawnych oraz matki z małymi dziećmi w urzędach.
- Wiele komentarzy dotyczy dróg, oświetlenia przejść dla pieszych, parkowania i bezpieczeństwa na ulicach, a także dostępności do placówek zdrowotnych i specjalistów na NFZ.

- Wspomniano również o potrzebie mieszkań socjalnych i tanich dla osób w potrzebie, a nie sprzedawanych prywatnie.

2. Wsparcie osób wykluczonych i zagrożonych

- Mieszkańcy często podkreślali konieczność wsparcia osób niepełnosprawnych, seniorów, dzieci z rodzin patologicznych oraz osób bezdomnych.
- Propozycje obejmowały tworzenie świetlic popołudniowych, opieki psychologicznej, zajęć edukacyjnych i rekreacyjnych oraz zwiększenie dostępności do instytucji wspierających osoby wykluczone.
- Wskazywano także na potrzebę większego zainteresowania władz mieszkańcami wsi, aby zapewnić im równy dostęp do usług i integracji.

3. Aktywność społeczna i współpraca

- Respondenci sugerują większą otwartość samorządu i urzędników, uczciwość i empatię w relacjach z mieszkańcami oraz bardziej aktywne wsparcie inicjatyw lokalnych.
- Istotna jest współpraca szkół, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i samorządu w realizacji projektów społecznych, kulturalnych i sportowych.
- Często pojawia się temat wolontariatu i integracji międzypokoleniowej, zwłaszcza w działaniach na rzecz dzieci, młodzieży i seniorów.

4. Bezpieczeństwo i porządek publiczny

- Wiele komentarzy dotyczyło patroli policyjnych, bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej, ograniczenia sprzedaży alkoholu w porze nocnej oraz działań wobec osób bezdomnych i uzależnionych.
- Wskazywano też na potrzebę reakcji na problemy wychowawcze dzieci i młodzieży w szkołach oraz patologie społeczne.

5. Rozwój młodych i edukacja

- Zwrócono uwagę na konieczność stworzenia atrakcyjnych warunków dla młodych osób: mieszkania, praca, dostęp do zajęć edukacyjnych, sportowych i kulturalnych.
- Propozycje obejmowały także lokalną uczelnię, zajęcia w świetlicach wiejskich, warsztaty i integrację młodzieży z różnych środowisk.

Dodatkowe uwagi mieszkańców wskazują, że strategia powinna koncentrować się na trzech kluczowych filarach:

1. **Dostęp do usług i infrastruktury** – transport, mieszkania, drogi, oświetlenie, dostęp do lekarzy i specjalistów.
2. **Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem** – seniorzy, osoby niepełnosprawne, dzieci z rodzin w trudnej sytuacji, bezdomni.
3. **Aktywność społeczna i bezpieczeństwo** – współpraca samorządu z mieszkańcami, wolontariat, inicjatywy obywatelskie, bezpieczeństwo publiczne i integracja międzypokoleniowa.

Komentarze pokazują również **duże oczekiwanie wobec samorządu**, aby działał sprawnie, empatycznie i transparentnie, a także reagował na realne potrzeby mieszkańców, zamiast ograniczać się do działań formalnych.

II. 13 Proces deinstytucjonalizacji pomocy społecznej

Proces deinstytucjonalizacji stanowi istotny element współczesnej polityki społecznej, zgodny z kierunkami Unii Europejskiej, zakładający rozwój wsparcia środowiskowego, opartego na dostępnych w lokalnym środowisku usługach, który pozwala ograniczyć konieczność kierowania osób do całodobowych placówek opiekuńczych. W praktyce dotyczy to m.in. instytucjonalnej opieki zastępczej, domów pomocy społecznej oraz innych form całodobowego pobytu.

W Powiecie Świebodzińskim wdrażane są rządowe programy wspierające osoby starsze i niepełnosprawne, w tym:

- asystent osobisty osoby niepełnosprawnej,
- opieka wytchnieniowa,
- pomoc sąsiedzka,
- Korpus Wsparcia Seniora,
- dzienne domy pobytu i kluby seniora.

Celem tych działań jest stworzenie kompleksowego wsparcia bez konieczności kierowania osób do Domów Pomocy Społecznej, co pozwala na utrzymanie ich w środowisku lokalnym oraz zachowanie samodzielności i godności życia.

Równocześnie podejmowane są działania mające na celu wspieranie rodzin w trudnej sytuacji opiekuńczo-wychowawczej. Rodziny zastępcze oraz wspierające stanowią alternatywę dla umieszczania dzieci w instytucjach opiekuńczych, umożliwiając zapewnienie dziecku bezpieczeństwa i stabilności w środowisku rodzinnym. Wsparcie rodzin obejmuje zarówno dzieci, jak i osoby dorosłe wymagające pomocy w sprawowaniu funkcji opiekuńczych.

Proces deinstytucjonalizacji obejmuje także szeroki zakres działań profilaktycznych i edukacyjnych, mających na celu propagowanie właściwych wzorców wychowania i postępowania w rodzinach, które borykają się z problemami ekonomicznymi, uzależnieniami, przemocą domową czy ubóstwem. Problemy te mogą prowadzić do bezradności życiowej, pogłębiających się trudności psychologicznych oraz izolacji społecznej. Współczesna polityka społeczna w Powiecie Świebodzińskim koncentruje się na reagowaniu na zagrożenia dotykające rodziny, w tym: demoralizację dzieci, osłabienie więzi rodzinnych, brak autorytetów i wzorców postępowania, a także zależność od świadczeń społecznych i ograniczoną aktywność zawodową. Rozwój usług niefinansowych, takich jak wsparcie edukacyjne, poradnictwo, praca socjalna czy działania profilaktyczne, jest podstawą zmniejszania potrzeb finansowego wsparcia, bez jego całkowitego wyeliminowania. Dotychczasowe doświadczenia wskazują na spadek liczby osób i rodzin korzystających z pomocy finansowej dzięki programom wspierającym rodziny, takim jak 800+, Dobry Start czy świadczenia rodzinne.

Jednak w dalszym ciągu konieczne jest rozszerzanie katalogu usług niefinansowych w Powiecie Świebodzińskim, w celu wspierania rodzin, dzieci oraz osób starszych i niepełnosprawnych. Kompleksowe wsparcie na poziomie lokalnym przeciwdziała wykluczeniu społecznemu, minimalizuje skutki zdiagnozowanych problemów społecznych i wzmacnia funkcjonowanie jednostki w środowisku lokalnym.

Podsumowując, skuteczna deinstytucjonalizacja pomocy społecznej powinna zaczynać się w środowisku rodzinnym, obejmując:

- edukację i profilaktykę,
- pracę socjalną,

- wsparcie psychospołeczne,
- działania wzmacniające kompetencje rodzicielskie.

Tak zorganizowane działania umożliwiają realne ograniczenie potrzeby umieszczania osób w instytucjach opiekuńczych i wspierają rozwój samodzielności oraz integracji społecznej mieszkańców Powiatu Świebodzińskiego.

III Analiza SWOT

Analiza SWOT (ang. *Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats*) jest jedną z podstawowych metod analitycznych wykorzystywanych w procesie planowania strategicznego. Umożliwia ona kompleksową ocenę sytuacji społecznej oraz identyfikację potencjału rozwojowego analizowanego obszaru poprzez wskazanie jego mocnych i słabych stron, a także określenie szans i zagrożeń wynikających z uwarunkowań zewnętrznych.

Mocne strony oznaczają wewnętrzne zasoby, atuty oraz korzystne uwarunkowania sprzyjające rozwojowi systemu wsparcia społecznego na terenie powiatu. Słabe strony obejmują natomiast zidentyfikowane deficyty, bariery oraz ograniczenia wpływające na skuteczność realizacji działań w obszarze polityki społecznej. Szanse stanowią czynniki zewnętrzne oraz tendencje rozwojowe, które mogą przyczynić się do poprawy sytuacji społecznej mieszkańców powiatu, natomiast zagrożenia odnoszą się do zjawisk i procesów mogących negatywnie oddziaływać na realizację założeń strategicznych.

Przeprowadzenie analizy SWOT stanowi istotny etap opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Świebodzińskiego na lata 2026–2035, ponieważ umożliwia identyfikację kluczowych obszarów wymagających interwencji oraz stanowi podstawę do formułowania celów strategicznych i kierunków działań.

Tabela 41 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
System pomocy społecznej i wsparcie : – Funkcjonowanie systemu pomocy społecznej obejmującego instytucje powiatowe i gminne oraz rozwijająca się współpraca międzyinstytucjonalna. – Realizacja działań na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży, w tym wsparcie pieczy zastępczej. – Funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych i realizacja procedury „Niebieskiej Karty”. – Rozwój działań profilaktycznych w zakresie zdrowia, uzależnień i problemów społecznych. – Realizacja projektów i programów na rzecz rozwoju pieczy zastępczej i wsparcia społecznego.	**Przemoc, problemy rodzinne i opiekuńcze:** – Wzrost liczby przypadków przemocy domowej oraz liczby zakładanych procedur „Niebieskiej Karty”. – Wzrost liczby osób doświadczających przemocy domowej, w tym kobiet, dzieci i młodzieży. – Utrzymujące się problemy rodzinne i opiekuńczo-wychowawcze. **Braki infrastrukturalne i kadrowe:** – Brak mieszkań treningowych i wspomaganych oraz rodzinnych domów dziecka. – Brak Punktu Interwencji Kryzysowej oraz Ośrodka Interwencji Kryzysowej. – Ograniczona dostępność specjalistów

Osoby z niepełnosprawnościami: – Realizacja projektów i programów na rzecz osób z niepełnosprawnościami. – Istniejące programy wsparcia w zakresie edukacji, rehabilitacji i integracji społecznej. – Aktywna działalność organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej wspierających osoby z niepełnosprawnościami. – Współpraca jednostek powiatu z pracodawcami i instytucjami rynku pracy w zakresie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnością. **Integracja społeczna i infrastruktura:** – Funkcjonowanie infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej i sportowej sprzyjającej integracji społecznej mieszkańców. – Funkcjonowanie usług asystenckich w każdej gminie. – Dostępność infrastruktury umożliwiającej częściową integrację społeczną (placówki edukacyjne, kulturalne, sportowe, ośrodki wsparcia). **Ponadto:** – Wysokie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców jako ważnego elementu jakości życia. – Rozwinięta oferta kulturalna i sportowa sprzyjająca integracji społecznej. – Aktywność mieszkańców oraz gotowość do angażowania się w wolontariat i inicjatywy lokalne. – Świadomość społeczna dotycząca potrzeb grup wymagających wsparcia (seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, dzieci i młodzież). – Potencjał do rozwoju kapitału społecznego i współpracy lokalnej.	– w zakresie zdrowia psychicznego, w tym psychologów i psychiatrów dziecięcych i młodzieżowych. – Wypalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej. – Ograniczone środki finansowe na rozwój projektów integracyjnych i aktywizacyjnych. **Osoby z niepełnosprawnościami:** – Ograniczone możliwości uczestnictwa w inicjatywach społecznych i lokalnych ze względu na bariery architektoniczne, transportowe i informacyjne. – Niewystarczająca liczba programów aktywizacji zawodowej dla osób z niepełnosprawnościami. **Rodzinna piecza zastępcza:** – Niewystarczająca liczba kandydatów na rodziny zastępcze, brak kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zawodowej i niezawodowej. – Niska świadomość społeczeństwa o rodzicielstwie zastępczym. **Ponadto:** – Niska ogólna ocena jakości życia przez znaczną część mieszkańców. – Ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej i psychologicznej. – Niewystarczający transport publiczny i wykluczenie komunikacyjne, szczególnie na terenach wiejskich. – Niewystarczająca oferta dla dzieci i młodzieży. – Niedostateczne wsparcie dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami. – Ograniczona liczba miejsc pracy i niskie wynagrodzenia. – Niewystarczająca współpraca między samorządem, organizacjami i mieszkańcami. – Niedobór mieszkań dostępnych dla młodych osób i rodzin.
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
– Pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym funduszy europejskich, na działania społeczne i aktywizacyjne.	**Demografia i rodzina:** – Starzenie się społeczeństwa i spadek liczby ludności.

– Rozwój usług społecznych w środowisku lokalnym, w tym wsparcia dla rodzin, seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz rozwój usług opiekuńczych w związku ze starzeniem się społeczeństwa. – Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych, psychologicznych, profilaktycznych i rehabilitacyjnych. – Rozwój współpracy między samorządami, organizacjami pozarządowymi, podmiotami ekonomii społecznej i sektorem prywatnym. – Rozwój działań aktywizacji zawodowej, społecznej i przedsiębiorczości, w szczególności dla osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem. – Zwiększanie świadomości społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy, uzależnieniom i wykluczeniu społecznemu. – Rozwój lokalnych inicjatyw społecznych i działań integracyjnych, w tym na rzecz osób z niepełnosprawnościami. – Rozwój transportu publicznego i infrastruktury lokalnej. – Rozwój polityki mieszkaniowej dla młodych osób i rodzin. – Zwiększenie zaangażowania mieszkańców poprzez wolontariat i inicjatywy obywatelskie.	– Zmiany modelu rodziny: rozwody, związki partnerskie, bezdzietność. – Migracje zarobkowe i osłabienie więzi rodzinnych. **Problemy społeczne:** – Pogłębianie się problemów społecznych: przemoc domowa, uzależnienia, kryzysy rodzinne oraz problemów zdrowia psychicznego – Postępujące starzenie się społeczeństwa i wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze. – Występowanie patologii zachowań młodzieży i zagrożenie demoralizacją. – Pogłębianie się wykluczenia społecznego i komunikacyjnego mieszkańców obszarów wiejskich. – Pogłębianie nierówności w dostępie do usług zdrowotnych i społecznych. – Brak gotowości rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy do odzyskania władzy rodzicielskiej. – Wzrost kosztów życia wpływający na sytuację materialną mieszkańców. **Zasoby i kadry:** – Brak kandydatów na rodziny zastępcze i adopcyjne, mała liczba adopcji. – Wysoki koszt funkcjonowania placówek całodobowych. – Wypalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej. – Ograniczone środki finansowe na realizację zadań społecznych, na rozwój usług publicznych. – Ryzyko utrzymywania się niskiego poziomu współpracy między instytucjami i społecznością lokalną. **Osoby z niepełnosprawnościami:** – Pogłębiające się bariery społeczne i środowiskowe utrudniające integrację osób z niepełnosprawnościami. – Niewystarczające wsparcie ze strony pracodawców i ograniczone możliwości zatrudnienia osób z niepełnosprawnością. – Brak długofalowej strategii finansowania działań aktywizacyjnych i integracyjnych.

IV Misja i wizja rozwoju społecznego Powiatu Świebodzińskiego

Misja rozwoju społecznego Powiatu Świebodzińskiego wyraża wartości oraz kierunki działań, które samorząd powiatu zamierza realizować w perspektywie kolejnych lat, odpowiadając na potrzeby społeczne mieszkańców oraz dążąc do poprawy jakości ich życia. Określa ona priorytety w zakresie polityki społecznej, integracji społecznej oraz wsparcia osób i grup wymagających szczególnej pomocy.

Cele składające się na misję Strategii odzwierciedlają spójny system wartości, które mogą być osiągane i wzmacniane poprzez realizację działań strategicznych ukierunkowanych na rozwój społeczny powiatu, zwiększenie dostępności usług społecznych, wzmacnianie kapitału społecznego oraz podnoszenie poziomu bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców.

MISJA ROZWOJU POWIATU ŚWIEBODZIŃSKIEGO

Tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju oraz godnego życia mieszkańców powiatu poprzez podejmowanie zintegrowanych działań zmierzających do rozwiązywania problemów społecznych.

WIZJA ROZWOJU POWIATU ŚWIEBODZIŃSKIEGO

Powiat Świebodziński jest miejscem przyjaznym dla mieszkańców, oferującym wysoki standard życia, szeroki dostęp do usług społecznych oraz sprzyjające warunki dla rozwoju lokalnej wspólnoty.

V Cele strategiczne i operacyjne

Cele strategiczne i operacyjne stanowią kluczowy element Strategii, określający kierunki działań, jakie będą podejmowane w powiecie w latach 2026–2035 w celu poprawy jakości życia mieszkańców oraz ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych. Cele strategiczne wskazują główne priorytety polityki społecznej powiatu, natomiast cele operacyjne precyzują konkretne działania niezbędne do ich realizacji.

Wyznaczenie celów opiera się na diagnozie stanu społecznego, analizie potrzeb mieszkańców oraz identyfikacji problemów wymagających interwencji instytucji powiatowych, gminnych i partnerów społecznych. Cele strategiczne i operacyjne mają charakter

komplementarny – realizacja działań operacyjnych powinna prowadzić do osiągnięcia efektów określonych w celach strategicznych.

W procesie wdrażania Strategii kluczowe jest monitorowanie postępów, weryfikacja realizacji celów oraz dostosowywanie działań do zmieniających się potrzeb społecznych i uwarunkowań prawno-finansowych.

Tabela 42 Cele strategiczne i operacyjne

Cel strategiczny 1 Wsparcie rodzin oraz zapewnienie opieki dzieciom i młodzieży	**Cele operacyjne:** ➢ Wieloaspektowa praca z rodzinami zastępczymi oraz rozwój i utrzymanie efektywnego systemu pieczy zastępczej na terenie powiatu, z uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży. ➢ Działania interwencyjne w sytuacjach kryzysowych, w tym przeciwdziałanie przemocy domowej, uzależnieniom i innym zagrożeniom w rodzinach. ➢ Wzmocnienie profilaktyki na rzecz prawidłowego funkcjonowania rodziny poprzez programy edukacyjne, warsztaty dla rodziców oraz wsparcie psychologiczne i socjalne. ➢ Promocja i rozwój pieczy zastępczej poprzez wsparcie rodzin zastępczych, opiekunów prawnych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych. ➢ Pomoc usamodzielniającym się wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczych w zakresie edukacji, pracy, mieszkalnictwa i integracji społecznej. ➢ Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych dzieci i młodzieży, w tym zapewnienie dostępu do lokali wspierających proces usamodzielnienia i stabilizacji życiowej. ➢ Rozwój systemu wsparcia zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, w tym zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej i psychiatrycznej oraz działań profilaktycznych w środowisku szkolnym i rodzinnym. ➢ Tworzenie i rozwój mieszkań treningowych i wspomaganych dla wychowanków pieczy zastępczej oraz osób usamodzielnianych. ➢ Zwiększenie dostępności mieszkań komunalnych i wspierających usamodzielnienie młodych osób i rodzin. ➢ Tworzenie nowych miejsc pracy oraz podnoszenie jakości zatrudnienia w powiecie. ➢ Wsparcie aktywizacji zawodowej osób młodych, matek powracających na rynek pracy i osób w trudnej sytuacji ekonomicznej.
Cel strategiczny 2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych i osób z niepełnosprawnością w Powiecie Świebodzińskim	**Cele operacyjne:** ➢ Wsparcie osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin poprzez programy opiekuńcze, doradcze i rehabilitacyjne. ➢ Rozwój społecznej integracji osób z niepełnosprawnościami oraz wspieranie ich uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności.

	➢ Wspieranie działań na rzecz poprawy jakości życia osób starszych, w tym rozwój inicjatyw międzypokoleniowych, edukacyjnych i społecznych. ➢ Aktywizacja zawodowa oraz rehabilitacja społeczna osób z niepełnosprawnościami, w tym współpraca z lokalnymi pracodawcami i instytucjami rynku pracy. ➢ Likwidowanie barier architektonicznych, cyfrowych oraz informacyjno-komunikacyjnych w miejscach użyteczności publicznej powiatu. ➢ Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji poprzez rozwój usług środowiskowych, opieki dziennej oraz lokalnych programów wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych. ➢ Rozwój usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością oraz wsparcia opiekunów osób zależnych, w tym usług opieki wytchnieniowej. ➢ Rozwój opieki zdrowotnej, psychologicznej i terapeutycznej dostępnej dla osób w trudnej sytuacji, seniorów i osób niepełnosprawnych. ➢ Wsparcie rodzin w kryzysie, dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem oraz osób wymagających długoterminowej opieki. ➢ Zwiększenie integracji społecznej i udziału w aktywnościach lokalnych osób wykluczonych. ➢ Poprawa stanu infrastruktury transportowej, drogowej i rekreacyjnej. ➢ Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej. ➢ Zapewnienie dostępu do infrastruktury sportowej, kulturalnej i rekreacyjnej dla mieszkańców w różnym wieku.
Cel strategiczny 3 Przeciwdziałanie przemocy domowej, uzależnieniom oraz promowanie zdrowego trybu życia w Powiecie Świebodzińskim	**Cele operacyjne:** ➢ Podejmowanie działań mających na celu ograniczenie występowania przemocy domowej, w tym edukacja, interwencje kryzysowe, wsparcie dla ofiar oraz współpraca z Policją i organizacjami pozarządowymi, ➢ Realizacja działań profilaktycznych dotyczących uzależnień, w tym alkoholizmu, narkomanii i innych zagrożeń behawioralnych, oraz udzielanie wsparcia osobom uzależnionym i ich rodzinom, ➢ Promocja zdrowia i profilaktyka prozdrowotna, obejmująca programy edukacyjne, akcje profilaktyczne w szkołach, społecznościach lokalnych oraz promocję aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia, ➢ Wspieranie inicjatyw lokalnych oraz projektów środowiskowych, które budują świadomość społeczną i kształtują postawy prozdrowotne i bezpieczne wśród mieszkańców powiatu. ➢ Rozwój systemu interwencji kryzysowej, w tym działania zmierzające do utworzenia Ośrodka Interwencji Kryzysowej

	oraz zwiększenie dostępności specjalistycznej pomocy dla osób w sytuacji kryzysowej.
Cel strategiczny 4 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób bezrobotnych w Powiecie Świebodzińskim	**Cele operacyjne:** ➢ Promocja zatrudnienia i wsparcie osób poszukujących pracy poprzez doradztwo zawodowe, szkolenia oraz współpracę z lokalnymi pracodawcami, ➢ Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, w tym wspieranie ich uczestnictwa w kursach, stażach i programach reintegracji zawodowej, ➢ Promocja przedsiębiorczości poprzez wspieranie inicjatyw lokalnych, samozatrudnienia oraz działalności mikroprzedsiębiorstw, ➢ Współpraca z instytucjami rynku pracy, organizacjami pozarządowymi oraz samorządami gminnymi w celu tworzenia programów aktywizacji i reintegracji osób bezrobotnych, ➢ Monitorowanie potrzeb lokalnego rynku pracy i dostosowywanie działań aktywizacyjnych do zmieniającej się sytuacji gospodarczej w powiecie. ➢ Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej oraz reintegracji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. ➢ Społeczna integracja oraz aktywizacja osób z niepełnosprawnościami. ➢ Stworzenie atrakcyjnych warunków do pozostania młodych ludzi w powiecie (praca, mieszkanie, transport, kultura). ➢ Wzrost aktywności społecznej mieszkańców, szczególnie w zakresie wolontariatu i inicjatyw obywatelskich. ➢ Wzmocnienie integracji międzypokoleniowej i poczucia wspólnoty lokalne
Cel strategiczny 5 Budowanie sprawnego i aktywnego systemu wsparcia mieszkańców Powiatu Świebodzińskiego	**Cele operacyjne:** ➢ Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców poprzez skuteczne działania profilaktyczne, edukacyjne i interwencyjne. ➢ Wzmocnienie potencjału kadrowego służb i instytucji świadczących pomoc społeczną. ➢ Podnoszenie jakości, dostępności i efektywności świadczonych usług społecznych i pomocowych. ➢ Rozwój współpracy między jednostkami powiatu, gminami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie wsparcia mieszkańców. ➢ Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej poprzez szkolenia, wsparcie superwizyjne i rozwój kompetencji zawodowych.

	➢ Pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym funduszy europejskich, na realizację działań z zakresu polityki społecznej. ➢ Zapewnienie przejrzystości działań i realnego wpływu mieszkańców na decyzje lokalne. ➢ Rozwój mechanizmów konsultacji społecznych i partycypacji obywatelskiej.

VI Kierunki działań polityki społecznej w Powiecie Świebodzińskim

W odniesieniu do powyższych celów strategicznych oraz celów operacyjnych wskazano w poniższej tabeli główne kierunki działań polityki społecznej realizowanej w Powiecie Świebodzińskim w latach 2026-2035.

Tabela 43 Kierunki działań polityki społecznej w Powiecie Świebodzińskim

Cel strategiczny 1 Wsparcie rodzin oraz zapewnienie opieki dzieciom i młodzieży			
Cel operacyjny	**Zadania do realizacji**	**Wskaźniki realizacji celu**	**Realizatorzy**
Cel operacyjny 1 Wieloaspektowa praca z rodzinami zastępczymi oraz rozwój i utrzymanie efektywnego systemu pieczy zastępczej na terenie powiatu, z uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży.	❖ Promocja rodzicielstwa zastępczego w powiecie ❖ Organizowanie grup wsparcia dla rodzin zastępczych ❖ Szkolenia podnoszące kwalifikacje rodziców zastępczych ❖ Doradztwo i wsparcie psychologiczne dla rodzin zastępczych ❖ Programy edukacyjne, rekreacyjne i terapeutyczne dla dzieci i młodzieży, w tym świetlice i zajęcia pozaszkolne.	❖ Liczba zawiązania się nowych rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych. ❖ Liczba inicjatyw promujących rodzicielstwo zastępcze. ❖ Liczba osób korzystających z pomocy specjalistycznej (psychologicznej, pedagogicznej). ❖ Liczba zorganizowanych grup wsparcia. ❖ Liczba uczestników szkoleń i warsztatów. ❖ Liczba wypłaconych świadczeń.	PCPR Świebodzin, OPS,GOPS, CUS, organizacje pozarządowe
Cel operacyjny 2 Działania interwencyjne w sytuacjach kryzysowych, w tym przeciwdziałanie przemocy domowej, uzależnieniom i innym zagrożeniom w rodzinach.	❖ Interwencje kryzysowe w rodzinach zagrożonych przemocą i uzależnieniami ❖ Wsparcie psychologiczne i socjalne dla osób doświadczających przemocy ❖ Współpraca z Policją, prokuraturą, ośrodkami wsparcia i NGO	❖ Liczba interwencji kryzysowych ❖ Liczba procedur „Niebieska Karta” ❖ Liczba osób i rodzin objętych wsparciem	PCPR Świebodzin, Policja, OPS, GOPS, CUS, organizacje pozarządowe

	❖ Realizacja procedury „Niebieska Karta”		
Cel operacyjny 3 Wzmocnienie profilaktyki na rzecz prawidłowego funkcjonowania rodziny poprzez programy edukacyjne, warsztaty dla rodziców oraz wsparcie psychologiczne i socjalne.	❖ Organizacja programów edukacyjnych dla rodziców i opiekunów ❖ Prowadzenie warsztatów z zakresu wychowania i rozwoju dzieci ❖ Zapewnienie wsparcia psychologicznego i socjalnego dla rodzin ❖ Realizacja kampanii informacyjno-edukacyjnych w społecznościach lokalnych	❖ Liczba zrealizowanych programów edukacyjnych ❖ Liczba uczestników warsztatów ❖ Liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym i socjalnym ❖ Liczba kampanii profilaktycznych	PCPR Świebodzin, OPS,GOPS, CUS, organizacje pozarządowe, szkoły
Cel operacyjny 4 Promocja i rozwój pieczy zastępczej poprzez wsparcie rodzin zastępczych, opiekunów prawnych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych.	❖ Wsparcie rodzin zastępczych i opiekunów prawnych ❖ Organizowanie szkoleń i spotkań integracyjnych dla rodzin zastępczych ❖ Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej ❖ Wsparcie placówek opiekuńczo-wychowawczych	❖ Liczba rodzin korzystających ze wsparcia ❖ Liczba szkoleń i spotkań integracyjnych ❖ Liczba kampanii promujących pieczę zastępczą ❖ Liczba placówek objętych wsparciem	PCPR Świebodzin, OPS, GOPS, CUS, organizacje pozarządowe, gminy
Cel operacyjny 5 Pomoc usamodzielniającym się wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczych w zakresie edukacji, pracy, mieszkalnictwa i integracji społecznej.	❖ Doradztwo edukacyjne i zawodowe ❖ Wsparcie w znalezieniu pracy i aktywizacja zawodowa ❖ Wsparcie mieszkaniowe i dostęp do lokali wspierających usamodzielnienie	❖ Liczba wychowanków objętych wsparciem edukacyjnym i zawodowym ❖ Liczba wychowanków objętych wsparciem mieszkaniowym ❖ Liczba inicjatyw integracyjnych i mentoringowych	PCPR Świebodzin, OPS, GOPS, CUS, organizacje pozarządowe, gminy

	❖ Programy integracji społecznej i mentoringu ❖ Program „mieszkanie na start" – dopłaty, tanie wynajmy, mieszkania komunalne i społeczne	❖ Liczba osób usamodzielnionych	
Cel operacyjny 6 Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych dzieci i młodzieży, w tym zapewnienie dostępu do lokali wspierających proces usamodzielnienia i stabilizacji życiowej.	❖ Zapewnienie dostępu do mieszkań wspieranych i treningowych ❖ Wspieranie procesu usamodzielnienia poprzez doradztwo i monitoring ❖ Tworzenie programów mieszkaniowych dla młodzieży i rodzin w trudnej sytuacji	❖ Liczba dostępnych mieszkań wspieranych i treningowych ❖ Liczba młodych osób korzystających z mieszkań ❖ Liczba programów mieszkaniowych wdrożonych w powiecie	PCPR Świebodzin, organizacje pozarządowe, gminy
Cel operacyjny 7 Rozwój systemu wsparcia zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, w tym zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej i psychiatrycznej oraz działań profilaktycznych w środowisku szkolnym i rodzinnym.	❖ Zwiększenie dostępności psychologów i terapeutów w powiecie ❖ Programy profilaktyczne w szkołach i środowisku lokalnym ❖ Wsparcie psychiatryczne dla dzieci i młodzieży ❖ Szkolenia dla kadry pedagogicznej w zakresie rozpoznawania problemów psychicznych	❖ Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem psychologicznym i psychiatrycznym ❖ Liczba programów profilaktycznych ❖ Liczba szkoleń dla nauczycieli i wychowawców ❖ Liczba interwencji psychologicznych	PCPR Świebodzin, OPS, GOPS, CUS, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, szkoły, NGO
Cel operacyjny 8 Tworzenie i rozwój mieszkań treningowych i wspomaganych dla	❖ Budowa i adaptacja mieszkań treningowych i wspomaganych	❖ Liczba mieszkań treningowych i wspomaganych	PCPR Świebodzin, gminy, organizacje pozarządowe

wychowanków pieczy zastępczej oraz osób usamodzielnianych	❖ Zapewnienie wsparcia doradczo-opiekuńczego dla mieszkańców ❖ Monitorowanie i ewaluacja procesu usamodzielnienia ❖ Promocja mieszkań treningowych wśród wychowanków pieczy zastępczej	❖ Liczba wychowanków korzystających z mieszkań ❖ Liczba działań doradczo-opiekuńczych ❖ Poziom usamodzielnienia wychowanków	
Cel strategiczny 2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych i osób z niepełnosprawnością w Powiecie Świebodzińskim			
Cel operacyjny 1 Wsparcie osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin poprzez programy opiekuńcze, doradcze i rehabilitacyjne.	❖ Świadczenie usług opiekuńczych i doradczych w środowisku lokalnym ❖ Organizacja programów rehabilitacyjnych i fizjoterapeutycznych ❖ Wsparcie rodzin osób zależnych poprzez poradnictwo i pomoc socjalną ❖ Prowadzenie szkoleń dla opiekunów i wolontariuszy	❖ Liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem ❖ Liczba rodzin korzystających z doradztwa ❖ Liczba programów rehabilitacyjnych ❖ Liczba szkoleń dla opiekunów	PCPR Świebodzin, OPS, GOPS, CUS, ośrodek rehabilitacyjny, organizacje pozarządowe
Cel operacyjny 2 Rozwój społecznej integracji osób z niepełnosprawnościami oraz wspieranie ich uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności.	❖ Organizacja warsztatów, spotkań i zajęć integracyjnych ❖ Wsparcie uczestnictwa w kulturze, sporcie i edukacji ❖ Tworzenie lokalnych grup wsparcia i klubów samopomocy	❖ Liczba osób niepełnosprawnych biorących udział w działaniach integracyjnych ❖ Liczba zorganizowanych wydarzeń i zajęć ❖ Liczba utworzonych lokalnych grup wsparcia	PCPR Świebodzin, OPS, GOPS, CUS, organizacje pozarządowe, dom kultury, szkoły, kluby sportowe

Cel operacyjny 3 Wspieranie działań na rzecz poprawy jakości życia osób starszych, w tym rozwój inicjatyw międzypokoleniowych, edukacyjnych i społecznych.	❖ Organizacja programów aktywizacji społecznej i edukacyjnej osób starszych ❖ Wdrażanie projektów międzypokoleniowych w szkołach i instytucjach kulturalnych ❖ Realizacja działań integrujących seniorów z lokalną społecznością ❖ Rozwój dziennych domów pomocy, klubów seniora, teleopieki i wsparcia dla osób zależnych	❖ Liczba uczestników programów aktywizacyjnych ❖ Liczba projektów międzypokoleniowych ❖ Liczba zorganizowanych wydarzeń integracyjnych	PCPR Świebodzin, OPS, GOPS, CUS, szkoły, uniwersytet III wieku, organizacje pozarządowe
Cel operacyjny 4 Aktywizacja zawodowa oraz rehabilitacja społeczna osób z niepełnosprawnościami, w tym współpraca z lokalnymi pracodawcami i instytucjami rynku pracy.	❖ Organizacja szkoleń zawodowych, kursów i staży ❖ Doradztwo zawodowe i wsparcie w poszukiwaniu pracy ❖ Współpraca z lokalnymi pracodawcami i instytucjami rynku pracy	❖ Liczba osób z niepełnosprawnością uczestniczących w szkoleniach ❖ Liczba osób zatrudnionych lub uczestniczących w stażach ❖ Liczba podpisanych porozumień z pracodawcami	PCPR Świebodzin, Powiatowy Urząd Pracy, gminy, organizacje pozarządowe
Cel operacyjny 5 Likwidowanie barier architektonicznych, cyfrowych oraz informacyjno-komunikacyjnych w miejscach użyteczności publicznej powiatu.	❖ Adaptacja i modernizacja budynków użyteczności publicznej ❖ Wdrażanie technologii wspomagających komunikację i dostęp do informacji ❖ Edukacja społeczności lokalnej w zakresie dostępności	❖ Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami ❖ Liczba wdrożonych rozwiązań cyfrowych wspierających dostępność ❖ Liczba kampanii edukacyjnych ❖ Liczba nowych połączeń transportu publicznego	Starostwo Powiatowe, gminy, PCPR Świebodzin, organizacje pozarządowe

	❖ Rozwój transportu publicznego, umożliwiającego dojazd do miejsc pracy i edukacji. ❖ Rozbudowa i modernizacja transportu publicznego, poprawa połączeń międzygminnych i dostępności dla osób starszych oraz niepełnosprawnych	❖ Liczba połączeń międzygminnych uruchomionych lub zmodernizowanych	
Cel operacyjny 6 Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji poprzez rozwój usług środowiskowych, opieki dziennej oraz lokalnych programów wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.	❖ Tworzenie i rozwój dziennych ośrodków wsparcia i klubów seniora ❖ Wdrażanie usług środowiskowych w miejscu zamieszkania ❖ Prowadzenie lokalnych programów wsparcia dla osób zależnych	❖ Liczba osób korzystających z usług dziennych i środowiskowych ❖ Liczba utworzonych programów wsparcia lokalnego ❖ Liczba świadczeń udzielonych w środowisku	PCPR Świebodzin, OPS, GOPS, CUS, gminy, organizacje pozarządowe
Cel operacyjny 7 Rozwój usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością oraz wsparcia opiekunów osób zależnych, w tym usług opieki wytchnieniowej.	❖ Zwiększenie liczby asystentów osobistych ❖ Wsparcie opiekunów osób zależnych poprzez usługi wytchnieniowe ❖ Szkolenia dla asystentów i opiekunów	❖ Liczba osób korzystających z usług asystenta ❖ Liczba godzin wsparcia w ramach opieki wytchnieniowej ❖ Liczba szkoleń przeprowadzonych dla opiekunów	PCPR Świebodzin, OPS, GOPS, CUS, gminy, organizacje pozarządowe, wolontariusze
Cel strategiczny 3 Przeciwdziałanie przemocy domowej, uzależnieniom oraz promowanie zdrowego trybu życia w Powiecie Świebodzińskim			

Cel operacyjny 1 Podejmowanie działań mających na celu ograniczenie występowania przemocy domowej, w tym edukacja, interwencje kryzysowe, wsparcie dla ofiar oraz współpraca z Policją i organizacjami pozarządowymi.	❖ Prowadzenie programów edukacyjnych dla rodzin, dzieci i młodzieży ❖ Interwencje kryzysowe i wsparcie dla ofiar przemocy domowej ❖ Współpraca z Policją, prokuraturą, PCPR oraz organizacjami pozarządowymi ❖ Szkolenia dla kadry instytucji wspierających osoby doświadczające przemocy	❖ Liczba interwencji kryzysowych ❖ Liczba osób objętych wsparciem ❖ Liczba szkoleń dla pracowników i wolontariuszy ❖ Liczba działań edukacyjnych	PCPR Świebodzin, OPS, GOPS, CUS, Policja, gminne zespoły interdyscyplinarne, organizacje pozarządowe
Cel operacyjny 2 Realizacja działań profilaktycznych dotyczących uzależnień, w tym alkoholizmu, narkomanii i innych zagrożeń behawioralnych, oraz udzielanie wsparcia osobom uzależnionym i ich rodzinom.	❖ Organizacja programów profilaktyki uzależnień (alkohol, narkotyki, Internet, gry hazardowe) ❖ Poradnictwo i terapia dla osób uzależnionych i ich rodzin ❖ Warsztaty edukacyjne w szkołach i środowisku lokalnym ❖ Systematyczna profilaktyka i wsparcie osób uzależnionych (terapia, programy profilaktyczne, działania w szkołach i środowisku lokalnym)	❖ Liczba osób objętych programami profilaktycznymi ❖ Liczba osób uczestniczących w terapiach i poradnictwie ❖ Liczba szkoleń i warsztatów w szkołach	PCPR Świebodzin, OPS, GOPS, CUS, szkoły, organizacje pozarządowe, gminy
Cel operacyjny 3 Promocja zdrowia i profilaktyka prozdrowotna, obejmująca programy edukacyjne, akcje	❖ Organizacja akcji edukacyjnych na temat zdrowego stylu życia ❖ Wsparcie aktywności fizycznej dzieci, młodzieży i dorosłych	❖ Liczba akcji edukacyjnych i kampanii ❖ Liczba uczestników zajęć sportowych i profilaktycznych	PCPR Świebodzin, OPS, GOPS, CUS, szkoły, kluby sportowe, organizacje pozarządowe, jednostki kultury

profilaktyczne w szkołach, społecznościach lokalnych oraz promocję aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia,	❖ Kampanie informacyjne dotyczące zdrowia psychicznego i fizycznego ❖ Rozwój wydarzeń kulturalnych, integracyjnych i rekreacyjnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych.	❖ Liczba materiałów edukacyjnych rozpowszechnionych w społeczności	
Cel operacyjny 4 Wspieranie inicjatyw lokalnych oraz projektów środowiskowych, które budują świadomość społeczną i kształtują postawy prozdrowotne i bezpieczne wśród mieszkańców powiatu.	❖ Finansowanie i koordynacja lokalnych projektów prozdrowotnych i profilaktycznych ❖ Współpraca z organizacjami pozarządowymi w realizacji działań społecznych ❖ Tworzenie lokalnych grup wsparcia i klubów samopomocy	❖ Liczba zrealizowanych projektów lokalnych ❖ Liczba osób uczestniczących w inicjatywach ❖ Liczba utworzonych grup wsparcia	PCPR Świebodzin, OPS, GOPS, CUS, organizacje pozarządowe, gminy, społeczności lokalne
Cel operacyjny 5 Rozwój systemu interwencji kryzysowej, w tym działania zmierzające do utworzenia Ośrodka Interwencji Kryzysowej oraz zwiększenie dostępności specjalistycznej pomocy dla osób w sytuacji kryzysowej.	❖ Opracowanie i wdrożenie procedur interwencji kryzysowej ❖ Utworzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej ❖ Zapewnienie dostępności specjalistycznej pomocy psychologicznej i psychiatrycznej dla osób w sytuacji kryzysowej ❖ Szkolenia dla pracowników instytucji kryzysowych ❖	❖ Liczba osób objętych pomocą kryzysową ❖ Liczba wdrożonych procedur i programów ❖ Liczba osób korzystających z Ośrodka Interwencji Kryzysowej ❖ Liczba szkoleń dla pracowników	PCPR Świebodzin, OPS, GOPS, CUS, Policja, gminne zespoły interdyscyplinarne, poradnie zdrowia psychicznego, organizacje pozarządowe

Cel strategiczny 4 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób bezrobotnych w Powiecie Świebodzińskim			
Cel operacyjny 1 Promocja zatrudnienia i wsparcie osób poszukujących pracy poprzez pośrednictwo pracy, doradztwo zawodowe, uczestnictwo w formach pomocy oraz współpracę z lokalnymi pracodawcami.	❖ Organizacja doradztwa zawodowego i indywidualnych konsultacji ❖ Udzielanie form pomocy (w tym szkoleń, staży, prac interwencyjnych) ❖ Współpraca z lokalnymi pracodawcami w zakresie ofert pracy i praktyk	❖ Liczba osób objętych doradztwem zawodowym ❖ Liczba szkoleń i kursów zrealizowanych ❖ Liczba osób zatrudnionych po zakończeniu szkoleń ❖ Liczba wniosków złożonych przez pracodawców/ przedsiębiorców na organizację aktywnych form pomocy ❖ Liczba osób bezrobotnych uczestniczących w formach pomocy ❖ Liczba osób zatrudnionych w ramach form pomocy ❖ Liczba pozyskanych ofert pracy	Powiatowy Urząd Pracy, OPS, GOPS, CUS, gminy, organizacje pozarządowe, pracodawcy lokalni
Cel operacyjny 2 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, w tym wspieranie ich uczestnictwa w programach reintegracji zawodowej.	❖ Organizacja programów reintegracji zawodowej ❖ Indywidualne plany aktywizacji zawodowej dla osób bezrobotnych	❖ Liczba osób kończących programy reintegracyjne ❖ Liczba osób podejmujących zatrudnienie po zakończeniu programów	Powiatowy Urząd Pracy, OPS, GOPS, CUS, organizacje pozarządowe, Powiatowy Zespół Szkół w Świebodzinie
Cel operacyjny 3 Promocja przedsiębiorczości poprzez wspieranie inicjatyw	❖ Wsparcie osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą lub samozatrudnienie	❖ Liczba osób objętych wsparciem przedsiębiorczości ❖ Liczba nowo zarejestrowanych działalności po wsparciu	Powiatowy Urząd Pracy, OPS, GOPS, CUS, lokalne organizacje przedsiębiorców, organizacje pozarządowe

lokalnych, samozatrudnienia oraz działalności mikroprzedsiębiorstw.	❖ Promocja lokalnych inicjatyw i mikroprzedsiębiorstw ❖ Wsparcie lokalnej przedsiębiorczości i tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy, w tym programy stażowe, szkolenia i rozwój sektora nowoczesnych usług		
Cel operacyjny 4 Współpraca z instytucjami rynku pracy, organizacjami pozarządowymi oraz samorządami gminnymi w celu tworzenia programów aktywizacji i reintegracji osób bezrobotnych.	❖ Tworzenie wspólnych programów aktywizacji zawodowej ❖ Organizacja prac społecznie użytecznych ❖ Organizacja poradnictwa specjalistycznego ❖ Integracja działań różnych podmiotów w ramach projektów lokalnych	❖ Liczba wspólnych programów ❖ Liczba partnerstw powołanych w celu aktywizacji zawodowej ❖ Liczba osób skierowanych do wykonywania prac społecznie użytecznych ❖ Liczba udzielonych porad w zakresie działalności jednostek pomocy społecznej	Powiatowy Urząd Pracy, OPS, GOPS, CUS, gminy, organizacje pozarządowe, pracodawcy
Cel operacyjny 5 Monitorowanie potrzeb lokalnego rynku pracy i dostosowywanie działań aktywizacyjnych do zmieniającej się sytuacji gospodarczej w powiecie.	❖ Analiza trendów rynku pracy w powiecie ❖ Badanie kwalifikacji i potrzeb osób bezrobotnych ❖ Raportowanie wyników i rekomendacje działań aktywizacyjnych	❖ Liczba spotkań informujących o trendach na rynku pracy	Powiatowy Urząd Pracy, OPS, GOPS, CUS, jednostki statystyczne, gminy
Cel operacyjny 6 Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej oraz reintegracji społeczno-zawodowej osób	❖ Wsparcie dla podmiotów ekonomii społecznej zatrudniających osoby zagrożone wykluczeniem	❖ Liczba osób objętych reintegracją ❖ Liczba podmiotów ekonomii społecznej wspieranych	Powiatowy Urząd Pracy, OPS, GOPS, CUS, organizacje pozarządowe, gminy

zagrożonych wykluczeniem społecznym.	❖ Organizacja szkoleń i doradztwa w zakresie reintegracji społecznej ❖ Projekty społeczno-zawodowe dla osób wykluczonych	❖ Liczba zrealizowanych projektów społeczno-zawodowych	
Cel operacyjny 7 Społeczna integracja oraz aktywizacja osób z niepełnosprawnościami	❖ Organizacja programów i warsztatów integracyjnych dla osób z niepełnosprawnościami ❖ Wspieranie uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, kulturalnym i sportowym ❖ Tworzenie i wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych, klubów i stowarzyszeń ❖ Wsparcie w uczestnictwie w kursach zawodowych i projektach aktywizacyjnych	❖ Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych działaniami integracyjnymi ❖ Liczba zorganizowanych wydarzeń integracyjnych, warsztatów i projektów ❖ Liczba uczestników programów aktywizacyjnych i kursów zawodowych	PCPR Świebodzin, OPS, GOPS, CUS, organizacje pozarządowe, gminy, jednostki edukacyjne i kulturalne
Cel strategiczny 5 Budowanie sprawnego i aktywnego systemu wsparcia mieszkańców Powiatu Świebodzińskiego			
Cel operacyjny 1 Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców poprzez skuteczne działania profilaktyczne, edukacyjne i interwencyjne.	❖ Organizacja działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych w zakresie bezpieczeństwa społecznego ❖ Prowadzenie interwencji kryzysowych i wsparcia dla osób zagrożonych ❖ Realizacja kampanii świadomościowych	❖ Liczba wniosków o dofinansowanie projektów społecznych ❖ Liczba realizowanych projektów dofinansowanych ze środków zewnętrznych ❖ Liczba przeprowadzonych kampanii świadomościowych dotyczących przeciwdziałania	PCPR Świebodzin, OPS, GOPS, CUS, Policja, organizacje pozarządowe, gminy

	dotyczących przeciwdziałania przemocy, uzależnieniom i zagrożeniom w rodzinach	przemocy, uzależnieniom i zagrożeniom w rodzinach	
Cel operacyjny 2 Wzmocnienie potencjału kadrowego służb i instytucji świadczących pomoc społeczną.	❖ Organizacja szkoleń i warsztatów podnoszących kompetencje pracowników ❖ Zatrudnianie dodatkowych pracowników w instytucjach pomocy społecznej ❖ Tworzenie systemów wymiany doświadczeń między jednostkami	❖ Liczba przeszkolonych pracowników ❖ Liczba nowych etatów w instytucjach wsparcia społecznego ❖ Liczba zorganizowanych spotkań wymiany doświadczeń	PCPR Świebodzin, OPS, GOPS, CUS, powiatowe jednostki administracyjne, organizacje pozarządowe
Cel operacyjny 3 Podnoszenie jakości, dostępności i efektywności świadczonych usług społecznych i pomocowych.	❖ Opracowanie standardów jakości usług społecznych i pomocowych ❖ Monitorowanie i ewaluacja realizowanych programów i działań ❖ Wdrożenie innowacyjnych form wsparcia mieszkańców ❖ Zapewnienie przejrzystości działań i realnego wpływu mieszkańców na decyzje lokalne ❖ Rozwój mechanizmów konsultacji społecznych i partycypacji obywatelskiej.	❖ Liczba wdrożonych standardów ❖ Liczba przeprowadzonych ewaluacji i raportów ❖ Poziom satysfakcji mieszkańców z dostępnych usług	PCPR Świebodzin, OPS, GOPS, CUS, jednostki powiatowe, organizacje pozarządowe
Cel operacyjny 4 Rozwój współpracy między jednostkami powiatu, gminami	❖ Tworzenie partnerstw lokalnych i porozumień międzyinstytucjonalnych	❖ Liczba podpisanych porozumień i partnerstw	PCPR Świebodzin, OPS, GOPS, CUS, gminy, organizacje pozarządowe

oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie wsparcia mieszkańców.	❖ Organizacja wspólnych projektów i działań na rzecz mieszkańców ❖ Powoływanie zespołów roboczych i interdyscyplinarnych	❖ Liczba realizowanych projektów współpracy ❖ Liczba spotkań i konsultacji międzyinstytucjonalnych	
Cel operacyjny 5 Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej poprzez szkolenia, wsparcie superwizyjne i rozwój kompetencji zawodowych.	❖ Organizacja szkoleń i warsztatów z zakresu zdrowia psychicznego i zarządzania stresem ❖ Zapewnienie wsparcia superwizyjnego i mentoringowego ❖ Rozwój programów doskonalenia kompetencji zawodowych	❖ Liczba przeszkolonych pracowników ❖ Liczba osób korzystających ze wsparcia superwizyjnego ❖ Liczba wdrożonych programów rozwoju kompetencji	PCPR Świebodzin, OPS, GOPS, CUS, jednostki powiatowe, organizacje pozarządowe
Cel operacyjny 6 Pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym funduszy europejskich, na realizację działań z zakresu polityki społecznej.	❖ Przygotowywanie wniosków o dofinansowanie projektów społecznych ❖ Realizacja projektów dofinansowanych ze środków zewnętrznych ❖ Monitorowanie możliwości finansowania działań społecznych	❖ Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie ❖ Liczba zrealizowanych projektów z udziałem środków zewnętrznych ❖ Kwota pozyskanych środków	PCPR Świebodzin, OPS, GOPS, CUS, gminy, organizacje pozarządowe, jednostki powiatowe

VII Prognoza zmian w wyniku realizacji Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2026–2035 obejmuje najważniejsze obszary lokalnej polityki społecznej, a wskazane w niej cele i działania realizowane będą w oparciu o zasadę partnerstwa, współdziałania oraz podmiotowego traktowania mieszkańców. Jej realizacja przyczyni się do poprawy poziomu i jakości życia mieszkańców powiatu oraz wzmocnienia spójności społecznej.

Strategia została opracowana w szczególności z myślą o osobach i rodzinach zagrożonych wykluczeniem społecznym, osobach z niepełnosprawnościami, dzieciach i młodzieży wymagających wsparcia opiekuńczo-wychowawczego, osobach bezrobotnych, seniorach oraz osobach i rodzinach dotkniętych problemem przemocy domowej. Podejmowane działania będą zmierzać do ograniczania barier utrudniających funkcjonowanie tych osób w społeczeństwie oraz wzmacniania ich aktywności społecznej i zawodowej. Strategia ma na celu tworzenie i rozwój spójnego lokalnego systemu wsparcia mieszkańców Powiatu Świebodzińskiego.

Strategia zakłada realizację działań o charakterze długofalowym, ukierunkowanych na inwestowanie w kapitał ludzki, poprawę sytuacji społeczno-bytowej rodzin, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców oraz rozwijanie postaw przedsiębiorczych. Dokument ma również stymulować aktywność instytucji publicznych, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu.

W wyniku realizacji Strategii kontynuowane będą zadania prowadzone w ramach polityki społecznej powiatu przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie oraz inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej. W miarę potrzeb oraz możliwości finansowych i organizacyjnych wdrażane będą nowe programy i projekty, których celem będzie ograniczanie i eliminowanie zdiagnozowanych problemów społecznych. Realizacja zaplanowanych działań przyczyni się do osiągnięcia celów strategicznych oraz wskaźników określonych w Strategii. Istotnym zadaniem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie będzie monitorowanie realizacji działań strategicznych oraz dostosowywanie ich do zmieniających się potrzeb mieszkańców powiatu.

Realizacja Strategii ma służyć przede wszystkim ograniczaniu negatywnych zjawisk społecznych występujących na terenie powiatu, w szczególności problemów związanych z przemocą domową, uzależnieniami, trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi i funkcjonowaniem pieczy zastępczej, niepełnosprawnością, ubóstwem, bezrobociem oraz bezdomnością.

Istotnym zasobem umożliwiającym skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych są instytucje działające na terenie Powiatu Świebodzińskiego lub obejmujące swoim zasięgiem jego mieszkańców, funkcjonujące w obszarze polityki społecznej. Należą do nich w szczególności jednostki organizacyjne samorządu powiatowego i gminnego, ośrodki pomocy społecznej w poszczególnych gminach, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie, placówki opiekuńczo-wychowawcze, rodziny zastępcze, jednostki systemu oświaty, podmioty ochrony zdrowia oraz organizacje pozarządowe. Współpraca tych instytucji stanowi podstawę skutecznej realizacji założeń Strategii oraz budowania kompleksowego systemu wsparcia mieszkańców powiatu.

VIII Realizatorzy Strategii

Realizatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2026-2035 będzie głównie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie. Jednakże wiele działań wymaga włączenia i współpracy innych podmiotów z terenu powiatu, aby w sposób kompleksowy działania na rzecz minimalizacji i wykluczenia społecznego osób szczególnie tymi zjawiskami zagrożonych był efektywne. Za realizację zaplanowanych działań strategicznych będą odpowiedzialne także:

- Ośrodki Pomocy Społecznej (Skąpe, Łagów) oraz Centra Usług Społecznych (Świebodzin, Szczaniec, Zbąszynek, Lubrza);
- Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Zespoły Interdyscyplinarne w poszczególnych gminach;
- Placówki oświatowe z terenu powiatu;
- Instytucje kultury, sportu i rekreacji działające na terenie powiatu;
- Powiatowy Urząd Pracy w Świebodzinie;
- Dom Pomocy Społecznej w Jordanowie, Glińsku i Toporowie;
- Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Świebodzinie;
- Policja;
- Jednostki Straży Pożarnej;
- Ośrodki zdrowia;
- Sąd Rejonowy.

IX Źródła finansowania

Źródła finansowania powinny być przedmiotem szczegółowej analizy przy planowaniu działań wskazanych w Strategii oraz podczas corocznej oceny stopnia jej realizacji. W trakcie takiej oceny należy weryfikować, czy pojawiły się nowe źródła finansowania, lub czy realizacja poszczególnych działań stała się niemożliwa z powodu ograniczeń budżetowych. Zaobserwowane zmiany mogą stanowić przesłankę do aktualizacji dokumentu.
Ze względu na długi okres obowiązywania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Świebodzińskiego (2026–2035), szczegółowe określenie wysokości środków planowanych na realizację wszystkich działań nie jest możliwe. Na etapie opracowywania Strategii przyjęto, że finansowanie zaplanowanych przedsięwzięć będzie pochodziło w szczególności z następujących źródeł:

- budżetu Powiatu Świebodzińskiego, w tym budżetów jednostek organizacyjnych powiatu,
- dotacji z budżetu państwa na realizację zadań własnych powiatu,
- dotacji z budżetu państwa na realizację zadań zleconych powiatowi,
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON),
- środków zewnętrznych, w tym pochodzących z Unii Europejskiej oraz Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, przeznaczonych na realizację programów i projektów,
- środków pozyskanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty ekonomii społecznej,

- dotacji w ramach programów ogólnopolskich,
- środków własnych gmin powiatu.

X Spójność realizacji celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Świebodzińskim na lata 2026-2035 ze Strategią Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2021-2030

Zakładane cele strategiczne w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2026-2035 są zgodne i zachowują spójność z celami określonymi w Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2021-2030.

Tabela 44 Spójność celów strategicznych z dokumentem wyższego rzędu

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Świebodzińskim na lata 2026-2035	Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2021-2030
Cel strategiczny 1 Wsparcie rodzin oraz zapewnienie opieki dzieciom i młodzieży	Cel II Doskonalenie systemu wsparcia dzieci i młodzieży Cel III Aktywna polityka prorodzinna
Cel strategiczny 2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych	Cel I Poprawa jakości życia seniorów Cel IV Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi
Cel strategiczny 3 Przeciwdziałanie przemocy domowej, uzależnieniom oraz promowanie zdrowego trybu życia	Cel III Aktywna polityka prorodzinna Cel IV Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi
Cel strategiczny 4 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób bezrobotnych	Cel V Ograniczanie bezrobocia i alienacji społecznozawodowej wśród osób z niepełnosprawnościami
Cel strategiczny 5 Budowanie sprawnego i aktywnego systemu wsparcia mieszkańców powiatu	Cel VI Doskonalenie zawodowe kadr pomocy i integracji społecznej Cel VII Wzmocnienie ekonomii społecznej jako czynnika aktywizacji mieszkańców oraz zrównoważonego rozwoju społeczności lokalnych

XI Monitoring i ewaluacja

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2026–2035 obejmuje zarówno zadania realizowane przez samorząd powiatowy, jak i działania podejmowane przez inne instytucje oraz podmioty funkcjonujące na terenie powiatu. Realizacja Strategii wymaga wysokiego stopnia koordynacji i spójności działań, obejmujących zarówno działania profilaktyczne, prewencyjne, interwencyjne, jak i pomocowe skierowane do osób potrzebujących wsparcia. Efektywność Strategii zależy od realizacji zadań w zakresie, formie i stopniu dostosowanym do potrzeb mieszkańców powiatu, zgodnie z przyjętymi procedurami, przy jednoczesnym utrzymaniu stałej współpracy między wszystkimi podmiotami odpowiedzialnymi za jej wdrażanie oraz systematycznym monitoringu działań.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych będą polegały na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz weryfikacji kierunków interwencji w przypadku istotnych zmian społecznych, wynikających m.in. ze zmiany regulacji prawnych lub narastania określonych problemów społecznych. Podstawowym celem tych działań jest dostarczenie praktycznej wiedzy niezbędnej do podejmowania decyzji dotyczących polityki społecznej powiatu.

Monitoring będzie prowadzony w formie rocznego sprawozdania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie, zawierającego informacje o realizacji wskaźników ujętych w Strategii. Ewaluacja natomiast umożliwi ocenę skuteczności podejmowanych działań w odniesieniu do lokalnych potrzeb, w szczególności w zakresie ograniczania negatywnych zjawisk społecznych występujących na terenie Powiatu Świebodzińskiego. Ewaluacja zostanie przeprowadzona w dwóch etapach: w roku 2029 oraz na zakończenie realizacji Strategii w 2035r. W przypadku wystąpienia istotnych, nieprzewidzianych okoliczności wpływających na realizację zaplanowanych działań dopuszcza się przeprowadzenie dodatkowej oceny Strategii w trakcie okresu jej obowiązywania. Wyniki tej oceny mogą stanowić podstawę do aktualizacji zapisów dokumentu.

Spis tabel, wykresów

Spis tabel

Tabela 1 Zadania publiczne o charakterze ponadgminnym…… 7
Tabela 2 Liczba osób zamieszkałych w Powiecie Świebodzińskim…… 8
Tabela 3 Przyrost naturalny w Powiecie Świebodzińskim w latach 2020-2024……10
Tabela 4 Ludność Powiatu Świebodzińskiego według głównych grup wiekowych (2020–2024)……11
Tabela 5 Saldo migracji w Powiecie Świebodzińskim w latach 2020–2024…… 12
Tabela 6 Stan osób bezrobotnych i procentowy udział bezrobocia w poszczególnych gminach…… 13
Tabela 7 Informacja o stanie bezrobocia w Powiecie Świebodzińskim…… 14
Tabela 8 Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy w Powiecie Świebodzińskim…… 14
Tabela 9 Zarejestrowane osoby bezrobotne według stażu pracy…… 15
Tabela 10 Struktura osób bezrobotnych według grup wiekowych…… 17
Tabela 11 Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia…… 18
Tabela 12 Struktura osób zarejestrowanych według czasu pozostawania bez pracy…… 19
Tabela 13 Liczba uczniów w placówkach oświatowych prowadzonych przez Powiat Świebodziński w latach 2020-2024…… 23
Tabela 14 Liczba pożarów, miejscowych zagrożeń i fałszywych alarmów na terenie powiatu w latach 2020-2024…… 27
Tabela 15 Przestępstwa stwierdzone i wskaźnik wykrywalności sprawców na terenie powiatu w latach 2020-2024…… 28
Tabela 16 Liczba osób w Powiecie Świebodzińskim korzystająca z pomocy społecznej na podstawie wydanych decyzji w latach 2020-2024…… 35
Tabela 17 Liczba rodzin i osób w tych rodzinach korzystająca z pomocy społecznej na terenie Powiatu Świebodzińskiego…… 36
Tabela 18 Liczba osób bezdomnych z terenu powiatu w latach 2020-2024…… 37
Tabela 19 Liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2020 – 2024 dla osób przed 16 rokiem życia…… 39
Tabela 20 Liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2020 -2024 osób po 16 roku życia…… 40
Tabela 21 Liczba przyjętych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Świebodzinie wszystkich wniosków w sprawie wydania orzeczeń w latach 2020-2024…… 41
Tabela 22 Liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2020 -2024 osób przed 16 rokiem życia w podziale na gminy z jednym symbolem niepełnosprawności…… 41
Tabela 23 Osoby zaliczone do stopnia niepełnosprawności prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu w podziale na gminy z jednym symbolem niepełnosprawności…… 42
Tabela 24 Liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2020-2024 ze względu na poziom wykształcenia…… 42
Tabela 25 Liczba osób posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2020-2024 według zatrudnienia…… 43
Tabela 26 Liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z uwzględnieniem stopnia i przyczyny niepełnosprawności w latach 2020 – 2024…… 44
Tabela 27 Liczba wydanych kart parkingowych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności dla osób uprawnionych w latach 2020-2024…… 44
Tabela 28 Liczba mieszkańców umieszczonych w DPS w Jordanowie w latach 2020 – 2024 na dzień (narastająco) …… 45

Tabela 29 Liczba mieszkańców umieszczonych w DPS w Glińsku w latach 2020 – 2024 (narastająco)… 45
Tabela 30 Liczba mieszkańców w DPS w Glińsku w latach 2020 – 2024 (narastająco) …… 46
Tabela 31 Środki z PFRON wydatkowane na rzecz osób z niepełnosprawnością w ramach rehabilitacji społecznej…… 47
Tabela 32 Dane dotyczące realizacji programu „Aktywny samorząd" w latach 2020 – 2024…… 49
Tabela 33 Liczba wychowanków w latach 2020–2024 (narastająco)…… 51
Tabela 34 Struktura wiekowa wychowanków (w liczbach) …… 51
Tabela 35 Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Świebodzińskim w latach 2020-2024…… 52
Tabela 36 Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020-2024…… 53
Tabela 37 Liczba usamodzielnianych się wychowanków z rodzin zastępczych, objętych świadczeniem oraz wysokość wypłacanych środków finansowych w latach 2020-2024…… 53
Tabela 38 Liczba sprawców przemocy domowej w powiecie świebodzińskim w latach 2020-2024…… 54
Tabela 39 Liczba ofiar przemocy domowej na terenie poszczególnych gmin Powiatu Świebodzińskiego w latach 2020-2024…… 56
Tabela 40 Liczba „Niebieskich Kart" na terenie poszczególnych gmin Powiatu Świebodzińskiego w latach 2020-2024 …… 58
Tabela 41 Analiza SWOT…… 71
Tabela 42 Cele strategiczne i operacyjne…… 75
Tabela 43 Kierunki działań polityki społecznej w Powiecie Świebodzińskim…… 79
Tabela 44 Spójność celów strategicznych z dokumentem wyższego rzędu…… 94

Spis wykresów

Wykres 1 Przyrost naturalny w Powiecie Świebodzińskim w latach 2020-2024……10
Wykres 2 Ludność Powiatu Świebodzińskiego według głównych grup wiekowych (2020–2024)……11
Wykres 3 Stopa bezrobocia w powiecie świebodzińskim w latach 2020-2024……12
Wykres 4 Stopa bezrobocia powiatu, województwa lubuskiego i kraju w latach 2020-2024……13
Wykres 5 Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy w Powiecie Świebodzińskim……15
Wykres 6 Zarejestrowane osoby bezrobotne według stażu pracy……16
Wykres 7 Struktura osób bezrobotnych według grup wiekowych……17
Wykres 8 Struktura osób bezrobotnych według poziomu wykształcenia……18
Wykres 9 Struktura osób zarejestrowanych według czasu pozostawania bez pracy……19
Wykres 10 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców……21
Wykres 11 Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych i wykreślonych z rejestru REGON na 10 tys. ludności w Powiecie Świebodzińskim w latach 2020-2024…… 22
Wykres 12Liczba dzieci objętych wsparciem w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej……24
Wykres 13 Liczba udzielonych porad lekarskich w ramach podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na terenie Powiatu Świebodzińskiego w latach 2020-2024……29
Wykres 14 Liczba osób w Powiecie Świebodzińskim korzystająca z pomocy społecznej na podstawie wydanych decyzji w latach 2020-2024……36
Wykres 15 Liczba osób bezdomnych z terenu powiatu w latach 2020-2024……37
Wykres 16 Placówki opiekuńczo-wychowawcze w Powiecie Świebodzińskim w 2024r……50
Wykres 17 Liczba usamodzielnianych wychowanków w latach 2020 -2024……52
Wykres 18 Płeć respondentów……59
Wykres 19 Miejsce zamieszkania respondentów według gminy……60
Wykres 20 Status zawodowy……60
Wykres 21 Miejsce zamieszkania……61

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób z niepełnosprawnościami oraz innych programów, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.

Przedłożona „Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Świebodzińskiego na lata 2026-2035" została opracowana zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz poddana konsultacjom z właściwymi terytorialnie gminami. W toku konsultacji nie wniesiono uwag do projektu dokumentu.

Wobec powyższego podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.